

Afhandeling zesjaarsfeiten via een OM-straftbeschiikking

Afhandeling zesjaarsfeiten via een OM-straftbeschiikking

Aan de orde is het **debat** over het bericht dat het OM strafbare feiten waarop maximaal zes jaar cel staat voortaan zelf gaat afhandelen via strafbesciikkingen.

De voorzitter:

Ik heropen. Aan de orde is het debat over het bericht dat het Openbaar Ministerie strafbare feiten waarop maximaal zes jaar cel staat voortaan zelf gaat afhandelen via strafbesciikkingen. Een hartelijk woord van welkom aan de minister, die inmiddels is verschenen. Ik geef graag als eerste het woord aan mevrouw Wijen-Nass van de fractie van BBB. Dat is de eerste deelnemer ... O, de heer Six Dijkstra verschijnt. Dan geef ik het woord aan hem.

De heer Six Dijkstra (NSC):

Dank u wel, voorzitter. Recent kwam naar buiten dat het Openbaar Ministerie van plan was het gebruik van de strafbesciikking sterk te intensiveren via een interne tijdelijke instructie. Dit wekte bij mij en andere leden van mijn fractie veel verbazing, om meerdere redenen. Ten eerste vanwege het feit dat het OM dit geheim wilde houden. Dat was ook zo gebeven als de NRC er niet over had bericht. Als zowel wij als wetgever als de rechtspraak in het ongewisse zijn over een fundamentele koerswijziging rondom dit soort zaken, is dat een rechtsstaat onwaardig. Vindt de minister dat externe aanwijzingen en richtlijnen opschorten via interne instructies die geheim zouden mogen blijven, moet kunnen? Kan hij dat toelichten? Vindt de minister niet dat hij, omdat hij al langer kennis had van de geheime koerswijziging, de Kamer hierover actief had moeten informeren? Kan hij dat onderbouwen?

Ten tweede heeft het ook in de uitvoering grote gevolgen. Ik citeer een opvallende passage: "Het uitvaardigen van een strafbesciikking is het uitgangspunt bij feiten waarvoor dat wettelijk gezien mogelijk is." Dat is nogal wat, want er zijn heel wat feiten waarvoor dat wettelijk gezien mogelijk is. Intensivering zal ertoe leiden dat veroordeelden voor dezelfde strafbare feiten minder vaak een gevangenisstraf krijgen. Dat is ook een bezwaar van de rechtspraak. Hoewel mijn fractie in veel gevallen kritisch is op het opleggen van kortdurende detentie, moet dat niet beperkt worden door de rechter buitenspel te zetten, maar door de rechter een breder instrumentarium aan straffen te geven, zoals elektronische detentie. Wat is de reactie van de bewindspersonen op de rechtsstatelijke bezwaren die de rechtspraak heeft geuit?

Mijn fractie is om meerdere redenen kritisch op het initiële voornemen van het OM om de maximale ruimte te gaan benutten voor het uitvaardigen van strafbesciikkingen. In een democratische rechtsstaat zou idealiter alleen een rechter een eindoordeel vellen over de vraag of iemand een strafbaar feit heeft gepleegd en welke straf passend en geboden is. We kunnen alleen niet volledig wegkijken van de belasting van de strafrechtketen en het gevangeniswezen. Het is daarom begrijpelijk dat om pragmatische rede-

nen wordt afgeweken van de procedure via de rechter, maar die afwegingen moeten wel strak afgekaderd zijn, met meer oog voor de rechtsbescherming van verdachten en slachtoffers en een grotere openbaarheid dan nu het geval is. Daarom heeft mijn fractie dit debat aangevraagd. Het moet geen pleidooi worden tegen het instrument strafbesciikking an sich, maar een gesprek over de afkadering.

We zijn blij dat door onze moties in ieder geval goed wetten wordt verankerd dat er geen strafbesciikking wordt uitvaardigd bij het taakstrafverbod en dat het OM aan de slag is met een betere en duidelijkere informatieverstrekking aan de ontvangers van een strafbesciikking. Ook zijn we blij dat het OM inmiddels toch heeft besloten illegale vreemdelingen en asielzoekers weer voor de strafrechter te laten komen. Maar we zijn er nog niet. Wat NSC betreft zitten er nog steeds onwenselijke elementen in het beleid.

Ik doe drie concrete voorstellen en zal hierover in de tweede termijn moties indienen. Eén: het strafmaximum in beginsel naar vier jaar. De strafbesciikking is nu wettelijk mogelijk voor feiten waar een gevangenisstraf van maximaal zes jaar op staat. Dat zijn heftige feiten, zoals het verspreiden van online kindermisbruik, deelname aan een criminele organisatie en ambtelijke omkoping. NSC stelt daarom voor om dit te verlagen naar vier jaar, waarbij we ons wel kunnen voorstellen dat voor enkele feiten in mildere vorm het strafmaximum tussen de vier en zes jaar in stand blijft als uitzondering, zoals winkeldiefstal in vereniging met een laag schadebedrag. Twee: geen strafbesciikking voor veelplegers. Wat ons betreft wordt die contra-indicatie weer in werking gesteld. Drie: meer openbaarheid rondom de strafbesciikkingpraktijk, zeker aangezien het instrument alleen maar meer zal worden ingezet.

Voorzitter. Laat ik nogmaals helder zijn: van NSC hoeven we nu echt geen afscheid te nemen van de strafbesciikking als afdoeningsmogelijkheid, maar iets meer discussie en meedenken vanuit het parlement is hier wel op zijn plek. Deze substantiële koerswijziging heeft grote gevolgen voor zowel verdachten als slachtoffers als het rechtsgevoel in de samenleving. Daarom is het passend om wat terughoudender en transparanter met dit instrument om te gaan.

Dank u wel.

De voorzitter:

Er is een vraag van mevrouw Michon-Derkzen.

Mevrouw Michon-Derkzen (VVD):

Naar aanleiding van het betoog van de heer Six Dijkstra heb ik de volgende vraag. Heeft hij een beeld van hoeveel zaken er niet meer in aanmerking zullen komen voor een strafbesciikking als die strafbesciikking wordt teruggeschroefd naar een straftermijn van maximaal vier jaar?

De heer Six Dijkstra (NSC):

De aanleiding voor het debat was natuurlijk de intensivering vanuit het OM, waarmee de ruimte die tot nu toe niet steeds door het OM werd gebruikt uiteindelijk wel — het is een stip aan de horizon — maximaal zal worden benut. Wij denken dat dit uiteindelijk onwenselijk is, omdat daarmee ook zware delicten in potentie niet meer voor de rechter

komen en met een strafbeschikking zullen worden afgedaan. Aangezien ook de rechtspraak, bijvoorbeeld de voorzitter van de rechtbank Den Haag, zegt dat er binnen de strafrechten nog wel ruimte is om zaken af te doen, ook via de rechter, denken wij dat het parlement duidelijke grenzen kan stellen aan welke delicten met welk strafmaximum een strafbeschikking kan worden opgelegd. Daarom denken wij dat enige inperking nu wel genoot is.

De voorzitter:

Ik doe weer zes interrupties in deze termijn.

Mevrouw Michon-Derkzen (VVD):

Het blijkt dat de heer Six Dijkstra het antwoord niet weet. Dat is ook terecht; hij kan dat helemaal niet weten. Dat was flauw van mij. Het is namelijk juist aan het Openbaar Ministerie om te bepalen welke zaak geschikt is voor een strafbeschikking. Het verbaast mij dat de partij van de heer Six Dijkstra dan geen steun heeft gegeven aan het amendement van Emiel van Dijk. We hebben dagenlang uitgebreid over strafvordering gesproken. Er lag een amendement om de grens voor strafbeschikkingen naar maximaal drie jaar te verlagen. Waarom dan geen steun daaraan? Waarom zegt hij hier dat het anders moet, terwijl we net dagenlang met elkaar over strafvordering hebben gesproken? Je kunt daarover inderdaad met elkaar van mening verschillen. Je had dan zo'n amendement kunnen steunen of je had zelf een amendement kunnen indienen.

De heer Six Dijkstra (NSC):

De reden dat wij specifiek dat amendement niet hebben gesteund, is omdat wij niet voor de grens van drie jaar zijn. Dat vinden we dan weer te strikt. Misschien kan mevrouw Michon-Derkzen naar de microfoon komen als ze iets te zeggen heeft. Wij zijn voor een strafmaximum van vier jaar, waarbij we ons dus kunnen indenken dat er enkele andere uitzonderingen zijn. Wij denken ook dat dit passender is in de aanvullingswet dan in de wet voor strafvordering die toen voorlag.

De heer Emiel van Dijk (PVV):

Ik vind wel dat de heer Six Dijkstra zich er een beetje te makkelijk van afmaakt. In een interruptiedebatje over ons amendement om de strafbeschikkingen te beperken heb ik ook de handreiking gedaan om die termijn desnoods aan te passen naar vier jaar. Daar is niet op ingegaan, maar er is wel tegengestemd. Ik onderschrijf dus wel een beetje wat mevrouw Michon-Derkzen hier zegt. Het is mooi om nu te pleiten voor aanpassingen naar een termijn van vier jaar, maar die kans hebben we een week of twee geleden gehad en die heeft u laten liggen. Ik vind dat eigenlijk wel jammer.

De heer Six Dijkstra (NSC):

Waarvan akte. Er komt nog een aanvullingswet op het Wetboek van Strafvordering. Nogmaals, wij denken dat dat een passender plek is om dit soort dingen in te verankeren. Wat dat betreft kunnen wij het debat op een later moment opnieuw voeren.

De heer El Abassi (DENK):

Voorzitter, u had mij goed gezien!

Ik zou de heer Six Dijkstra het volgende willen vragen. Ik hoorde hem aangeven dat hij geen strafbeschikkingen wil voor veelplegers. Zou hij willen toelichten waarom?

De heer Six Dijkstra (NSC):

Zeker. Dat heeft te maken met het volgende. Bij veelplegers, mensen die regelmatig hetzelfde delict nogmaals plegen, is het op een gegeven moment wel verstandig dat een rechter er een blik op werpt en dat dat soort zaken voor de strafrechter komen. De rechter kan een betere afweging maken met het bredere instrumentarium dat de rechter heeft ten opzichte van het Openbaar Ministerie. Er kan dan passend worden gestraft met het oog op bijvoorbeeld recidivevoorkoming en de bredere context, eigenlijk precies zaken waarvoor we de strafrechter hebben. Wat dat betreft zouden we de contra-indicatie graag in stand houden.

De heer El Abassi (DENK):

Ik stelde die vraag bewust, omdat we in een rechtsstaat leven met een scheiding der machten, dus met een onafhankelijke rechter. Met strafbeschikkingen haal je precies die onafhankelijke rechter ertussenuit. Ik vraag me oprecht af of je veelplegers hiermee straft of harder aanpakt, omdat je de onafhankelijke rechter ertussen schuift. Daarmee beloon je eigenlijk de veelpleger. Zou je dat juist niet moeten willen bij niet-veelplegers? Zou je niet moeten zeggen: daar willen we geen strafbeschikking?

De heer Six Dijkstra (NSC):

Ik vind het een beetje een wonderlijke redenatie dat je de veelplegers zou belonen door hun zaak voor de rechter te brengen. Die volg ik oprecht niet.

De heer El Abassi (DENK):

Dat kan ik wel toelichten. Het is namelijk al eerder gebleken dat heel veel mensen onder die strafbeschikkingen onterecht veroordeeld worden, juist omdat er geen rechter tussengeschied wordt. Daarnaast heeft een verdachte geen eerlijk proces omdat er geen onafhankelijke rechter tussen zit. Het is vaak namelijk het OM dat als openbare aanklager tegenover de verdachte zit. Dat zou je willen scheiden door een onafhankelijke rechter ertussen te schuiven. Mijn vraag aan NSC blijft dus: wil je juist niet die onafhankelijkheid waarborgen? En waarom bij deze veelplegers?

De heer Six Dijkstra (NSC):

Zoals ik in mijn betoog heb aangegeven: in de ideale situatie zou elke zaak voor de rechter komen, omdat er dan nu eenmaal een onafhankelijke rechter kan kijken naar wat ten laste is gelegd door het OM, die daar ook onafhankelijk een uitspraak over doet, waardoor meer partijen bij het vonnis betrokken zijn. Ik heb wel oog voor de situatie zoals die is, dus voor de hoge druk die op de strafrechtketen staat. Daarom snap ik: wij kunnen niet helemaal van de strafbeschikking afkomen. Wij vinden het logisch dat die contra-indicatie geldt die al gold voor veelplegers en dat voor dat soort zaken specifiek een strafrechter nog net wat breder kijkt. Wij zouden die graag terug willen brengen. Idealiter kijkt de rechter naar zo veel mogelijk zaken, maar dat is op dit moment niet haalbaar. Wij denken niet dat dat meer of minder een straf is.

De heer **Sneller** (D66):

Ik heb een korte vraag. Is de behoefte aan de strafbeschikking sinds de invoering van de Wet OM-afdoening toegenomen of afgenomen, volgens NSC?

De heer **Six Dijkstra** (NSC):

Dat hangt ervan af hoe de heer Sneller dat meet, in die zin dat de druk op de strafrechtketen onverminderd is. Dat begrijp ik. Tegelijkertijd zijn wij sinds de oprichting van onze partij ook kritisch geweest op het instrument strafbeschikking. Als wij kijken naar de behoefte aan het gebruik en de toepassing ervan, is het wel goed om de vinger aan de pols te houden. We denken dat voor een heel aantal zaken ten principale wat terughoudendheid wel geboden is en dat we daarbij natuurlijk aandacht moeten hebben voor de onafhankelijkheid van het OM. Maar als wetgever kunnen we daar ook kaders voor stellen.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Wat mij betreft is de strafbeschikking inderdaad ook geboren vanuit een bepaalde nood. We willen niet dat mensen straffeloos blijven en dat delicten verjaren omdat ze niet op tijd voor de rechter behandeld kunnen worden. Eerlijk gezegd mis ik die notie een beetje in het betoog van NSC, waarin wel uitspraken worden gedaan over hoe het OM het dan wel in zou moeten vullen rondom de strafbeschikking, hetgeen het OM doet binnen de wettelijke kaders die geboden zijn. Dat merk ik dus maar even op. Maar ik mis ook een stuk reflectie op de vraag op welke manier we die ingewikkelde zaken, die nu al te lang op de plank blijven liggen, dan wel op tijd voor de rechter gaan brengen. Het OM doet een suggestie binnen de wettelijke mogelijkheden en ook binnen de eigen positie. Wat is dan de suggestie van NSC? Waar kan het OM, maar ook de rechtspraak, dan op rekenen?

De heer **Six Dijkstra** (NSC):

Ik denk dat we de rechtspraak wel vanaf het begin moeten betrekken bij dat soort zaken. De rechtspraak geeft zelf aan — de voorzitter van de rechtbank van Den Haag heeft het zelf ook in een artikel aangegeven — dat het OM nu ook voor de rechtspraak gaat invullen dat zaken niet afgehandeld zouden kunnen worden. Ik denk dat een intensivering van het beleid daarin wel wat voorbarig is.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Ja, sorry, maar deze gaat niet op, want we hebben het in deze commissie al heel wat gehad over bijvoorbeeld het aantal zedenzaken dat op de plank ligt, alleen al in de regio Midden-Nederland. Volgens mij kunnen we genoegzaam stellen: in heel Nederland. Dat zijn ingewikkelde zaken, waarvan deze hele Kamer zegt: kom in actie, los die zaken op, breng de daders voor de rechtbank, dit kan niet langer wachten. Dat weten we allemaal en daarin is ook deze Kamer aan zet. Komt het OM hier binnen de bevoegdheden, dus niet daarbuiten, met een voorstel, dan zie ik geen oplossingen van NSC. Dat valt me wat tegen, juist omdat ik de partij van de heer Six Dijkstra ken als een partij die ook altijd vanuit goed bestuur voorstellen doet. Dus nog een keer mijn vraag. Het kan zijn dat er meer geld komt voor de rechtspraak. Het kan zijn dat we minder straffen gaan uitdelen. Dat is niet mijn idee, maar wat gaat er dan wel gebeuren om dit op te lossen? Of blijven al die ingewik-

kelde zaken gewoon op de plank liggen en verjaren ze op een dag?

De heer **Six Dijkstra** (NSC):

Ik ben niet blind voor het dilemma dat mevrouw Bikker hier schetst. Feit is wel dat je, als je het initiële uitgangspunt neemt van het OM als het gaat om de maximalisatie van de uitvoering van de wettelijke bevoegdheid die het OM heeft, tegen andere zaken aanloopt. Dan wordt bijvoorbeeld voor hetzelfde delict een andere straf opgelegd, omdat het OM geen gevangenisstraf mag opleggen. Dat zijn zaken waarbij we natuurlijk helemaal oog hebben voor het feit dat er zo veel druk ligt op de strafrechtketen. Tegelijkertijd willen we er wel voor oppassen dat de maximale uitputting van de bevoegdheid van het OM ook kan leiden tot andere bijeffecten waar we wel kritisch op zijn en waarom we niet zeggen: de strafbeschikking moet helemaal van tafel. Maar laten we dan wel kijken naar de reikwijdte van de wettelijke bevoegdheden.

De heer **Krul** (CDA):

Ja, maar het is natuurlijk niet zo dat het OM hier zelf om staat te springen. Er wordt nu gekozen voor vermogensdelicten en er wordt eigenlijk gezegd: op het moment dat die druk op deze manier blijft bestaan, kunnen we niet uitsluiten dat het ook voor andere delicten in de toekomst nodig is. Maar het OM is er natuurlijk zelf allerminst gelukkig mee. Dus onder verwijzing naar de vraag van mevrouw Bikker: als we enerzijds kritisch zijn op het voornemen van het OM om binnen de eigen bevoegdheden meer te werken met de strafbeschikking, zou ik zeggen dat we tegelijkertijd ook iets moeten kunnen bieden waarmee we heel concreet de rechtspraak en de strafrechtketen kunnen versterken. Is dat iets waar de heer Six Dijkstra aan denkt? Kunnen we dat concreet maken? Dan zou ik zijn kritiek misschien meer kunnen billijken.

De heer **Six Dijkstra** (NSC):

Ik begrijp het punt van de heer Krul. We moeten twee dingen naast elkaar zien. Er was natuurlijk al de wettelijke bevoegdheid van het OM, die niet maximaal werd uitgeput. Nu komt er vanuit het OM inderdaad de suggestie om dat wel te intensiveren, op een manier waar wij kritisch op zijn. Zo hebben wij rechtsstatelijk gezien bezwaar tegen de mate waarin de rechter níét betrokken is bij straffen die worden opgelegd. En wij niet alleen. De rechtspraak vindt dat bijvoorbeeld ook; die voelen zich ook gepasseerd als het hierom gaat. Dat is een probleem, zeker omdat de rechtspraak zelf zegt: er moet niet voor ons ingevuld worden dat wij straffen niet meer kunnen doen, dat wij niet meer toekomen aan het opleggen van straffen omdat er geen zittingscapaciteit zou zijn. Dat is een invulling die nu gedaan wordt. Zeker, we zien dat het druk is. Daarom zeggen wij ook niet: de strafbeschikking moet volledig afgeschaft worden. Maar we willen wel goed kijken naar de reikwijdte waarbinnen die wordt gebruikt. Als je kijkt naar de verdere strafrechtketen, dan zou ik ook willen zeggen: zet in op recidivevoorkoming. Met de collega van de heer Krul, de heer Boswijk, dien ik een initiatiefwetsvoorstel in voor de invoering van de elektronische detentie, waarvan we zien dat die in het buitenland een teruggang van de recidive met wel 50% teweegebracht. Dat zijn ook langetermijnoplossingen als je het hebt over de ontlasting van de strafrechtketen.

De heer **Van Nispen** (SP):

Ik snap de rechtsstatelijke bezwaren die de heer Six Dijkstra namens NSC naar voren brengt. Ik zal daar ook iets over zeggen. Maar het is natuurlijk wel zo dat als je die OM-strafbeschikking weer probeert terug te snoeien, en de heer Six Dijkstra doet daar wel een voorstel voor, je dan toch óf meer straffeloosheid, meer sepots, krijgt óf de zaken inderdaad gewoon op de plank komen te liggen bij de rechtspraak, zolang er daar niet substantieel zittingscapaciteit bij komt. Dan mis ik in de voorstellen van NSC, en volgens mij zei de collega dat ook, bijvoorbeeld de financiering of andere voorstellen om te zorgen voor meer zittingscapaciteit, zodat meer zaken gedagvaard kunnen worden. Anders hebben zijn voorstellen tot gevolg dat je óf meer straffeloosheid krijgt, óf meer zaken op de plank, óf er geld bij zal moeten. Een van die drie zal het toch moeten zijn.

De heer **Six Dijkstra** (NSC):

Nogmaals, ik ben niet blind voor de dilemma's die hier geschetst worden en ik heb ook niet de magische oplossing op dit punt. Ik denk alleen wel dat het meer in balans kan zijn en dat het net te ver gaat en z'n doel voorbijschiet als maximalisatie van de inzet van de strafbeschikking het doel wordt. Ik begrijp het. Ik kan hier geen financiering tevoorschijn toveren. Dat lukt helaas niet. We moeten het doen met de middelen die we hebben. Met inachtneming van de grote bezwaren die er zijn en de moeilijke keuzes die er gemaakt moeten worden, denken wij dat de strafbeschikking zeker nog een taak heeft, een taak die zeker nog uitgevoerd gaat worden. Als je uitgaat van maximale inzet, dan zouden wij zeggen: oké, maar kijk dan even wat kritischer naar het strafmaximum voor het soort zaken waarvoor je dat oplegt.

De heer **Van Nispen** (SP):

Maar er is een verschil tussen daar nog eens een vraag over stellen en zeggen "kijk daar nog eens kritisch naar, kijk of we goed in balans zijn en wat het gevolg is als" en hier inderdaad vanavond — ik kan niet vooruitkijken naar de tweede termijn — een voorstel neerleggen waarbij je zegt: dit moet het maximum worden. Dat maakt nogal wat uit. Ik weet niet wat het gaat worden, maar ik vind wel dat als je dat doet, je eerst heel goed moet weten wat de gevolgen daarvan zijn. Ik ben namelijk echt bezorgd dat we hier, misschien ook vanwege de beeldvorming, zeggen dat er bij zware feiten altijd gedagvaard moeten worden. Als er geen zittingscapaciteit bij komt, dan wordt er helemaal niks meer gedagvaard; dan komen de zaken gewoon op de plank te liggen. Deelt de heer Six Dijkstra dat we eerst heel goed de gevolgen daarvan in kaart moeten brengen voordat we tot dat soort voorstellen komen?

De heer **Six Dijkstra** (NSC):

Niet per se. Uiteraard moeten wij oog hebben voor de uitvoering, maar tegelijkertijd kunnen wij hier natuurlijk wel de wettelijke kaders bepalen met betrekking tot de vraag welke zaken binnen een rechtsstaat al dan niet zouden moeten voorkomen in een zitting bij de rechter. Ik denk dat dat wel een principieel punt is. Niemand hier wil sepots en niemand hier wil dat er straffeloosheid plaatsvindt. Daarom proberen wij een goede, duidelijke afweging te maken van de verschillende belangen, wegen wij dat af en denken wij dat hij hier op zich met een goede oplossing komt.

De heer **Van Nispen** (SP):

Dat begrijp ik wel. Maar als het dan zo principieel is en je tot deze keuze komt, dan horen daar ook financiële gevolgen bij. Dan zal NSC dus ook aan de minister moeten vragen: wat kost dat wat wij willen nou? Daar hoort dan ook een claim bij, bijvoorbeeld bij de Voorjaarsnota. Dan moet dat ook vanavond duidelijk worden. We kunnen hier namelijk niet zeggen: "Dit is wat we willen. We weten niet wat het kost, maar we willen het wel en we trekken er niet de portemonnee voor." De heer Six Dijkstra zal hier dus wel een keuze moeten maken vanavond.

De heer **Six Dijkstra** (NSC):

Maar wij verwachten niet dat er meer zittingscapaciteit moet komen als wij deze voorstellen invoeren. We moeten natuurlijk beseffen dat dit afgewogen moet worden ten opzichte van een voorgenomen beleid van maximalisatie van de strafbeschikking. Wij denken dat als je uitgaat van die maximalisatie, daar wel een compensatie tegenover moet staan voor welke straffen dat dan zou moeten gelden. Daarmee denken wij niet dat er nu meer zittingscapaciteit nodig is omdat er nu meer zaken voor de rechter zouden gaan komen.

Mevrouw **Michon-Derkzen** (VVD):

Ik vind het wel heel ingewikkeld worden. De partij van de heer Six Dijkstra mag een andere opvatting hebben over strafbeschikkingen dan mijn partij, maar je kan niet zeggen "ik wil geen plankzaken en geen sepots, maar ik wil ook geen strafbeschikkingen, of niet zo veel strafbeschikkingen, en ik wil alles via de rechter" en het daar vervolgens laten zoals het is. Dat kan niet allemaal waar zijn. Ik wil de heer Six Dijkstra eraan herinneren dat we nu juist in het hoofdlijnenakkoord hebben afgesproken dat we gaan bekijken hoe die strafbeschikking werkt. Overigens is ook wat het OM nu heeft gedaan geen maximalisatie. Het heeft een werkinstructie gemaakt. Het zit nog lang niet aan die maximalisatie. Is de heer Six Dijkstra het met mij eens dat we juist dat onderzoek dat er nu moet komen en dat we hebben afgesproken in het hoofdlijnenakkoord, ook specifiek moeten inzetten om te kijken wat voor soort zaken wel en niet geschikt zijn voor strafbeschikkingen en wat we nodig hebben bij de rechterlijke macht als we die strafbeschikkingen niet doen?

De heer **Six Dijkstra** (NSC):

Sowieso zien wij uit naar de uitkomsten van het onderzoek. Maar ik wil mijn collega er wel even op wijzen dat in die tijdelijke instructie staat: "Het uitvaardigen van een strafbeschikking is het uitgangspunt bij feiten waarvoor dat wettelijk gezien mogelijk is." Het is wel een route naar die maximalisatie toe. Daar zijn wij kritisch op. Nog voordat het onderzoek is afgerond, is er dus een beleidswijziging, een intensivering, waarvan de regering in haar brief heeft gezegd die te ondersteunen. Daarmee heeft er al een wijziging plaatsgevonden voordat het onderzoek is afgerond.

Mevrouw **Michon-Derkzen** (VVD):

Geeft dat de heer Six Dijkstra nu dan een soort van drang om ook met voorstellen te komen voordat dat onderzoek is afgerond? Het Openbaar Ministerie heeft namelijk vorige week met dat schrijven gezegd: we zijn eigenlijk misschien te snel van start gegaan en we beperken dat. Ik zal zelf zo

ook zeggen dat ik dat een teken van reflectie vond; laat ik het zo zeggen. Dat heb ik zeer positief omarmd. Maar nu zegt de heer Six Dijkstra: omdat het OM dat heeft gedaan, voel ik me ook vrij om vooruitlopend op dat onderzoek het hele kader te beperken tot zaken waar maximaal vier jaar op staat. Waarom wacht hij dat onderzoek niet af?

De heer **Six Dijkstra** (NSC):

In principe zijn wij vrij om hier voorstellen in te dienen. Wij hebben in het hoofdlijnenakkoord afgesproken dat dat onderzoek er komt. Dat wachten wij inderdaad af. Tegelijkertijd ondersteunt de regering natuurlijk wel de initiële verdere intensivering van het beleid van het OM. Dat betekent natuurlijk niet dat er zowel aan de kant van de regering als aan de kant van de Kamer niks kan plaatsvinden qua nieuwe voorstellen rondom strafbeschikkingen.

De heer **Krul** (CDA):

Ik heb de heer Six Dijkstra net het volgende gevraagd. Als hij aan de ene kant het een en ander wil inperken rondom de strafbeschikkingen, wat zijn aan de andere kant dan de voorstellen om de strafrechtketen te verlichten? Het voorbeeld van elektronische detentie is een heel mooi voorbeeld. Ik heb bewust niet over financiering gesproken, maar in het interruptiedebat met de heer Van Nispen ging het er net toch even over. Ik heb vandaag een stemverklaring van NSC gehoord over jeugdzorg. Er werd gezegd: we stemmen nu tegen een motie, want we kunnen nu niet op de financiën vooruitlopen, maar weet dat we hier heel hard voor knokken bij diezelfde Voorjaarsnota. Als ik het betoog van de heer Six Dijkstra nu hoor, dan denk ik dat dit ook zo'n onderwerp is waar NSC misschien als we speak ook wel voor aan het knokken is bij de Voorjaarsnota. Er moet namelijk echt wel geld bij richting die keten om die verlichting te kunnen bieden. Kan ik dat zo een beetje lezen, zoals we dat net ook hebben gehoord bij de jeugdzorg?

De heer **Six Dijkstra** (NSC):

Ik doe geen uitspraken over wat er al dan niet op tafel ligt bij de Voorjaarsnota.

De heer **Krul** (CDA):

Nee, dat was mijn vraag ook niet. We hebben net gehoord dat het de inzet van NSC is om te knokken voor geld, voor compensatie richting gemeentes als het gaat om de taken van de jeugdzorg. Dat is de inzet. Ik vraag ook niet wat er bij de Voorjaarsnota op tafel ligt. Ik begrijp dat de heer Six Dijkstra daar niks over kan en zal zeggen, maar ik ben wel heel benieuwd wat de inzet van zijn fractie is, zeker omdat ik hem hoor pleiten voor het belang van de positie van de onafhankelijke rechter in de strafrechtketen. Het is dus meer een open vraag naar de inzet.

De heer **Six Dijkstra** (NSC):

Dat begrijp ik, maar ik ga hier verder ook niet in op wat onze inzet al dan niet gaat zijn bij de Voorjaarsnota als het gaat om de verdeling in de strafrechtketen.

Mevrouw **Wijen-Nass** (BBB):

Ik vind het goed om te horen dat NSC ook vindt dat het OM er primair is voor de vervolging en de opsporing, en dat de

rechter er is voor de berechting. Ik ben wel benieuwd of het een koerswijziging is van NSC dat er nu gezegd wordt: wat ons betreft mag dat strafmaximum naar vier jaar.

De heer **Six Dijkstra** (NSC):

Het is geen koerswijziging van NSC in de zin dat wij al sinds onze oprichting kritisch zijn op de strafbeschikking. Daarbij is de lijn altijd geweest: we snappen waarom die er is, om pragmatische redenen, maar idealiter zou je in een rechtsstaat willen dat elke zaak voorgeleid wordt voor de rechter. Wij denken wel dat die vier jaar, met mogelijk enkele uitzonderingen, meer in balans is als je kijkt naar de taakverdeling.

Mevrouw **Wijen-Nass** (BBB):

Als dat zou leiden tot meer zaken die vervroegd naar de rechter worden doorgeleid, is NSC dan ook bereid om bijvoorbeeld te kijken naar de rechtspraak en hoe die misschien efficiënter ingericht zou kunnen worden? Dan bedoel ik bijvoorbeeld dat er geen politierechterzaken naar de meervoudige kamer gaan et cetera. Dan kunnen we de zittingscapaciteit die er is, maximaal benutten.

De heer **Six Dijkstra** (NSC):

Wij zijn bereid om te kijken naar elk voorstel dat hier ligt. Uiteindelijk is niemand in deze Kamer voor belasting van de strafrechtketen. Ik denk dat iedereen wel ziet dat die druk er is. Daarom proberen we hier met z'n allen constructieve voorstellen te doen om dat wel binnen de perken te houden.

De heer **El Abassi** (DENK):

Ik heb hier vaker moeite mee bij NSC. Ze gaan vier minuten vollullen over hoe belangrijk ze de rechtsstaat vinden ...

De **voorzitter**:

Wat zei u nou?

De heer **El Abassi** (DENK):

"Volpraten". Sorry, voorzitter. Dat klinkt inderdaad wat netter.

De **voorzitter**:

Dan heb ik het toch goed verstaan.

De heer **El Abassi** (DENK):

Dan heeft u dat goed verstaan. Ze gaan vier minuten volpraten over hoe belangrijk de rechtsstaat is, terwijl er maar een aantal woorden nodig zijn, namelijk "we gaan knokken voor het geld, sterker nog, we gaan zorgen dat er geld voor komt". Dat is het enige wat hij hoeft te vertellen. Dan hoeven we helemaal geen verhaal van vier minuten te horen. Ik zou de heer Six Dijkstra echt willen vragen waarom hij dit debat heeft aangevraagd als we het niet over de financiën gaan hebben.

De heer **Six Dijkstra** (NSC):

Nou, daarop heb ik een simpel antwoord: omdat we het hier over beleid hebben. We hebben het hier over beleid en wetgeving, en over de kaders van het Openbaar Minis-

terie en de rechtspraak. Het is natuurlijk best wel flauw om hier on the spot tegen iemand te zeggen: ga meer geld regelen; ga daarvoor knokken. Dit is geen Voorjaarsnotadebat. Dit gaat uiteindelijk over hoe wij omgaan met de rechtspraak, met de bevoegdheden van het OM, met de ruimte die beleidsmatig dan wel wetmatig binnen het OM beschikbaar is. Je kan ook prima een debat hebben over hoe je die middelen besteedt en verdeelt — uiteraard wil iedereen dat er voldoende zittingscapaciteit is — zonder dat het een debat over de financiën wordt.

De heer **El Abassi** (DENK):

Het is niet on the spot. De Raad voor de rechtspraak, deskundigen en rechters zeggen: er is structureel geld nodig. "40 tot 60 miljoen" is genoemd. "Meer dan 60 miljoen" is genoemd. Zonder dat geld kom je tot dit soort oplossingen, waarbij je gewoon moet werken met strafbeschikkingen om te bezuinigen. Ik vraag me oprecht af waarom NSC dit debat heeft aangevraagd, als we het niet gaan hebben over de oplossing, een zak met geld, maar gewoon mooie praatjes horen, waar we helemaal niks aan hebben.

De heer **Six Dijkstra** (NSC):

Ik vind dit wederom te kort door de bocht. Het is niet zo dat je met de voorstellen die wij doen, afgezet tegen de beoogde maximalisatie van de strafbeschikking, nu kan voorzien dat er zoveel meer geld naar de rechtspraak moet, wil je dat allemaal gaan oplossen. Wij proberen een genuanceerd en afgewogen voorstel te doen. Nogmaals, we bedoelen echt niet dat de strafbeschikking volledig van tafel moet. Maar we moeten ook niet op de stoel van de rechtspraak gaan zitten als het gaat om wat die allemaal wel en niet kan afhandelen.

De heer **El Abassi** (DENK):

Ik kan echt niet anders dan constateren dat NSC met een ander verhaal komt. Het pleit voor rechtsstatelijkheid, het meent daarvoor te zijn, maar als het gaat om daadwerkelijke daden om echt tot een oplossing te komen, blijft het gewoon een slap verhaal.

De heer **Six Dijkstra** (NSC):

Ik hoor geen vraag.

De **voorzitter**:

De volgende spreker van de zijde van de Kamer is mevrouw Lahlah van de fractie van GroenLinks-PvdA.

Mevrouw **Lahlah** (GroenLinks-PvdA):

Dank u wel, voorzitter. In een rechtsstaat hoort een zitting de norm te zijn en de strafbeschikking de uitzondering. Maar vandaag spreken we over een ontwikkeling waarin dat principe dreigt te kantelen. Het Openbaar Ministerie wil vaker bij delicten waarvoor een celstraf tot zes jaar staat, zelf een straf opleggen, zonder rechter, zonder zitting, zonder openbaarheid en zonder de mogelijkheid voor slachtoffers om hun stem te laten horen. Daarom moeten we hierin terughoudend zijn. Een OM dat vervolgt en bestraft, dreigt af te glijden tot een orgaan dat op eigen houtje spreekt. Dat is niet de bedoeling in een democratische rechtsstaat.

Voorzitter. In de memorie van toelichting bij de oorspronkelijke Wet OM-afdoening wordt deze bevoegdheid expliciet voorgesteld als een daad van vervolging, gebaseerd op schuldvaststelling en in lijn met bestuursrechtelijke ontwikkelingen. Maar dit is strafrecht. In het strafrecht is die rechterlijke toets, de hoor en wederhoor in het openbaar, geen luxe, maar een waarborg; die moeten we nooit vanzelfsprekend vinden. We begrijpen dat de strafrechtketen vastloopt en dat de druk op politie, rechters en advocaten gigantisch is, maar de oplossing ligt niet in het steeds maar verschuiven van de grens tussen aanklager en rechter. Daarmee lossen we geen capaciteitstekort op, maar verleggen we de pijn.

Voorzitter. Wat betekent dit bovendien voor slachtoffers, voor mensen die slachtoffer zijn geworden van mishandeling, diefstal of oplichting? Voor hen verdwijnt het proces uit zicht: geen mondeling spreekrecht, geen publiek oordeel, maar slechts een beschikking op papier. Maar juist die openbaarheid kan bijdragen aan verwerking, erkenning en het gevoel dat er recht is gedaan. Want een strafbeschikking is geen vervanging van een openbare rechtszaak. Erkennen de bewindspersonen dit? Hoe gaat de staatssecretaris Rechtsbescherming ervoor zorgen dat de rechten van slachtoffers ook bij strafbeschikkingen gewaarborgd zijn? Wat betekent dit daarnaast voor verdachten, vraag ik wederom aan de staatssecretaris. De praktijk leert dat zij vaak geen volledig dossier hebben, geen toegang hebben tot rechtsbijstand en onvoldoende op de hoogte zijn van hun rechten. Zonder die basis is het risico op misstanden levensgroot. Hoe kunnen we ook hun rechten blijven respecteren?

Voorzitter. De oorspronkelijke wet uit 2008 sprak nog over lichte delicten, bulkzaken en doelmatigheid. Maar wat er nu gebeurt, is iets anders. Het OM begeeft zich steeds verder op het terrein van de rechter. Dit is geen administratieve vereenvoudiging meer, maar een fundamentele verschuiving in ons strafprocesrecht. Daarom zijn we blij dat het OM na felle kritiek een pas op de plaats maakt. We betwijfelen echter of die groot genoeg is. Want zolang de onderzoeken van het WODC en het College van procureurs-generaal nog lopen, is uitbreiding onverantwoord. Zolang slachtoffers en verdachten onvoldoende bescherming genieten, is dit systeem onvolledig en onrechtvaardig. Hoe kijken de bewindspersonen hiernaar? Delen zij de opvatting dat uitbreiding zorgvuldig moet gebeuren en dus moet wachten op de uitkomsten van beide onderzoeken?

Voorzitter. Wij zeggen: wees voorzichtig met het verder oprekken van bevoegdheden en investeer structureel in wat onze rechtsstaat nodig heeft: in rechters, in rechtsbijstand en in alternatieven zoals buurtrechtbanken en herstelrecht. Daarmee ontlast je de keten zonder de legitimiteit van het strafproces op het spel te zetten. Investeer in preventie en bestaanszekerheid, om problemen echt bij de wortel aan te pakken. Helaas doet dit kabinet geen van beide.

Voorzitter. Tot slot. Recht is geen productieproces. De rechtsstaat is geen file die je even oplost met een extra rijstrook voor het OM. Laten we investeren in wat echt nodig is, namelijk meer rechters, meer rechtsbijstand en meer menselijkheid aan de voorkant van de keten, zodat we niet alleen sneller, maar vooral eerlijker en rechtvaardiger oordelen.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Met dat laatste heb ik geen probleem, maar ik heb wel een vraag aan collega Lahlah. Zij heeft het namelijk over een fundamentele verschuiving, terwijl het OM eigenlijk beweegt binnen de grenzen die de wet geeft en die voor het Wetboek van Strafvordering ook nog eens door een Kamermeerderheid opnieuw — dat was recent — zijn vastgesteld. Ik vind het woord "fundamenteel" dus vrij stevig, ook ten aanzien van de slachtofferrechten. Daar verwees mevrouw Lahlah naar en daar zal ik zelf ook over spreken. Slachtofferhulp Nederland, de reclassering en de politie geven allemaal aan wel in te kunnen stemmen met deze beleidswijziging, ook omdat ze zien dat er straffeloosheid aan de andere kant dreigt. Dit zijn dus wel heel stevige woorden van collega Lahlah, waar ik wel wat vraagtekens bij plaats. Wat maakt nou dat zij hier zo stevig op doorpakt? Wat is haar weging in the end? Als deze coalitie tot nu toe niet meer geld vrijmaakt voor de rechtspraak ... Dat is een ingewikkeld dilemma, waar we allemaal naar kunnen blijven kijken. Mijn keuze is dan in ieder geval geen straffeloosheid. Als het OM binnen de regels die we samen hebben afgesproken manoeuvreert, dan sta je soms te juichen en soms in stilte daarnaar te kijken. Maar je wil ze daarin wel steunen. Ik ben benieuwd hoe de GroenLinks-PvdA-fractie dat waardeert.

Mevrouw **Lahlah** (GroenLinks-PvdA):

Zoals mevrouw Bikker heeft kunnen horen, zijn wij zeer kritisch op het systeem van strafbeschikkingen. We moeten echt onthouden waar die voor bedoeld zijn. Het was een tijdelijke noodmaatregel om de hele keten te ontlasten. Daar zit precies ons punt: het lijkt nu van een tijdelijke noodmaatregel de norm, structureel, te worden. Volgens ons schuift daarmee de grens steeds verder op. Het liefst zouden wij het volgende zien. Zoals ik eigenlijk ook al bij het debat over het gevangeniswezen heb aangegeven, moeten we investeren in de basisvoorzieningen van onze rechtsstaat. Wat ons betreft is het en-en. Ook wij zien namelijk dat het veel te druk is in de keten en dat we daar iets aan moeten doen. Maar dat moet wel juist in die verhouding. De noodmaatregel moet een noodmaatregel blijven. We moeten niet blind zijn voor structurele investeringen en voor alternatieve mogelijkheden om de keten te verlichten. Ik noem uiteraard ook preventie en bestaanszekerheid.

Mevrouw **Wijen-Nass** (BBB):

Ik hoor mevrouw Lahlah zeggen dat de strafbeschikking meer een noodmaatregel is. Zo zou de fractie van GroenLinks-PvdA het zien. Ik ben heel benieuwd hoe de fractie van GroenLinks-PvdA voor zich ziet dat we die "tijdelijke noodmaatregelen", om ze zo maar even te noemen, zouden afschaffen. Want volgens mij worden er zo enorm veel zaken afgedaan waarbij geen slachtoffers betrokken zijn. Denk aan te hard rijden of rijden met alcohol achter het stuur et cetera. Hoe ziet GroenLinks-PvdA dan voor zich dat we dat via de rechterlijke macht zouden moeten afdoen? Volgens mij is dat namelijk echt onbegonnen werk.

Mevrouw **Lahlah** (GroenLinks-PvdA):

Ik ben hier heel blij mee. U heeft mij namelijk niet horen zeggen dat ik vind dat het afgeschaft moet worden, mevrouw Wijen-Nass. Wat ik zeg, is dat ik heel goed begrijp dat er een tijdelijke noodmaatregel is om de keten te ontlasten, maar dat we niet van noodmaatregel naar noodmaat-

regel kunnen gaan. Als coalitie bent u in de positie om in de gehele keten structurele investeringen te doen. Daar zullen we dus ook voor pleiten. Je kunt niet zeggen dat je onze democratische rechtsstaat belangrijk vindt en dat je graag wilt dat de keten verlicht wordt, om het zo te zeggen, maar er vervolgens geen geld bij doen en geen structurele toepassingen doen. Dat is eigenlijk wat we zeggen. We snappen dat men met de rug tegen de muur staat. Daarom zeggen we: investeer in rechters, rechtsbijstand, advocaten en het gevangeniswezen. Want alleen dan kunnen we echt naar een structurele oplossing. Ik zie helaas dat het de afgelopen decennia te vaak van een noodmaatregel naar een noodmaatregel gaat. Er wordt niet geïnvesteerd in preventie en bestaanszekerheid. Op een gegeven moment wordt de noodmaatregel de norm. Dat kan niet zo zijn.

Mevrouw **Michon-Derkzen** (VVD):

Het is belangrijk dat we in dit debat de feiten scherp hebben. Het is geen noodmaatregel. Het is gewoon een wet: de Wet OM-afdoening. Die hebben we met de Kamer aangenomen. De fractie van mevrouw Lahlah heeft voor deze wet gestemd. Is zij van mening dat het een noodmaatregel is? Het is gewoon een normale wet. We hebben er hier gewoon over gesproken. We hebben erover gestemd. Haar fractie was voor. Ik weet eigenlijk niet wat ik hoor.

Mevrouw **Lahlah** (GroenLinks-PvdA):

Volgens mij ging het bij die wet om de doelmatigheid binnen de justieketen vergroten. Het is de vraag of dat inderdaad zo werkt. Ik kijk naar het rondetafelgesprek. Daarin gaf het OM zelf aan dat het tot deze strafbeschikkingen is gekomen om de druk in de keten te ontlasten. Dan lijkt het me heel erg goed om de onderzoeken die dat meenemen, af te wachten voordat we naar verdere uitbreiding gaan.

Mevrouw **Michon-Derkzen** (VVD):

Wat mevrouw Lahlah zegt, is prima. Maar ik wil haar toch op het hart drukken om niet van een "noodmaatregel" te praten als het om een gewone wet gaat. We hebben daar een traject over gehad. Haar fractie is ervoor. Natuurlijk moet je bij elke wet die we hier met elkaar aannemen, kijken hoe die uitwerkt. Dat doen we ook. We doen dat nu zelfs met allerlei instrumenten die we daarvoor hebben verzonden. Ik zou mevrouw Lahlah echt op het hart willen drukken dat ze zegt: "We hebben dit gewoon in meerderheid besloten. Iedereen die ervoor was, had daar ook goede redenen voor. We blijven monitoren of we op het goede spoor zitten."

Mevrouw **Lahlah** (GroenLinks-PvdA):

Ik hoor geen vraag. Ik vind het heel belangrijk om te zeggen dat ik over mijn eigen woorden ga. Ik heb gesproken.

De voorzitter:

U heeft gesproken; dat zal niemand ontkennen. De volgende spreker, die ook heeft gesproken als zij klaar is, is mevrouw Wijen-Nass van de fractie BBB.

Mevrouw **Wijen-Nass** (BBB):

Dank u wel, meneer de voorzitter. Twee maanden geleden kondigde het Openbaar Ministerie aan om zelf meer strafzaken af te doen via een OM-strafbeschikking. Dat heeft nogal wat stof doen opwaaien. Voor de kijkers thuis: een OM-strafbeschikking is een straf die het OM zelf zonder tussenkomst van een rechter kan opleggen aan een verdachte. Het OM heeft deze mogelijkheid via de Wet OM-afdoening. Dat is wat ons betreft een prima oplossing om de grote bulk zaken zelf te kunnen afdoen en ook snel. Het blijft wel vreemd dat het OM op de stoel van de rechter gaat zitten, maar voor de verdachte blijft er wel altijd ook de mogelijkheid tot verzet om zo alsnog bij de rechter uit te komen en de strafbeschikking niet te accepteren. Het Openbaar Ministerie blijft ook altijd de mogelijkheid houden om te dagvaarden en geen strafbeschikking op te leggen als de zaak zich hiervoor niet leent; denk bijvoorbeeld aan een situatie waarin sprake is van een grote schadepost aan de zijde van het slachtoffer.

Voorzitter. Dat brengt ons bij een meer fundamentele discussie: hoe kijken wij naar het OM? Als vervolger en opspoorder of ook als semirechter? En hoe wordt de positie van het slachtoffer gewaarborgd? Als BBB kijken we hier als volgt naar. Strafbare feiten waar een strafmaximum van zes jaar op staat, zijn niet zomaar strafbare feiten, want de Kamer heeft in het verleden niet voor niets een maximumstraf van zes jaar opgesteld. Dan is het uitgangspunt ook niet per se een taakstraf of boete. Wij vinden het in de regel dan ook niet goed dat de rechter de mogelijkheid wordt ontnomen om een gevangenisstraf in overweging te nemen, zeker als het gaat om recidive of bijvoorbeeld een meer dan eenvoudige schadepost aan de zijde van het slachtoffer.

In de beantwoording van vragen die onder anderen door mij zijn gesteld, geeft de minister aan dat het doel van die OM-strafbeschikking is om de doorlooptijden van strafzaken te verkorten en meer criminaliteit aan te pakken, maar op de website van het Openbaar Ministerie staat: "De wet heeft ons al in 2008 de bevoegdheid gegeven om met de OM-strafbeschikking lichtere delicten zelf af te doen. Weliswaar met als voornaamste doel om de rechtspraak te ontlasten, maar dat is niet onze afweging geweest." Mijn vraag aan de minister is dan ook wat nou precies het doel is. Is dat nou het verkorten van de doorlooptijden of het ontlasten van de rechtspraak? Hier zou ik graag een antwoord op krijgen.

Meneer de voorzitter. Wat ook meespeelt, is dat aan slachtoffers niet uit te leggen is dat de daders er in sommige zaken met een boete of een taakstraf van afkomen, maar dit is ook niet uit te leggen aan politieagenten. Dat zijn namelijk mensen die zich dag en nacht inzetten voor onze veiligheid. Zij vragen zich ook terecht af wat het nog voor zin heeft om iemand op te pakken, want er wordt dan toch geen fikse straf opgelegd. Politievakbonden hebben ook gereageerd en geven aan dat dit erg zuur is en niet past bij hun rechtvaardigheidsgevoel. Moet de minister deze signalen vanuit de politie niet serieus nemen? Niet alleen de politie was kritisch; ook de rechters hebben wat ons betreft terecht principiële bezwaren, want het OM gaat steeds meer op de stoel van de rechter zitten. Het is dan ook terecht dat het OM vorige week de koers heeft aangepast. Het OM wacht bijvoorbeeld het onderzoek naar de OM-strafbeschikking af en komt niet meer met nieuwe tijdelijke instructies om het gebruik van de strafbeschikking verder te intensiveren. Mijn fractie gaat er dan ook van uit dat de minister dit allemaal nauwlettend in de gaten gaat houden.

Voorzitter, dan nog tot slot. Het is van belang dat betrokken partners — denk aan de rechtspraak, het OM, DJI, reclasering — goed met elkaar communiceren, zeker als het om een belangrijke koerswijziging zoals deze gaat. Dat laatste lijkt niet altijd goed te gaan. Ik ben heel benieuwd hoe de minister hiernaar kijkt.

Dank u wel.

Mevrouw Bikker (ChristenUnie):

Een vraag aan collega Wijen-Nass. Ik ken haar als een vrouw met een groot blauw hart die ook daadwerkelijk wil dat mensen niet straffeloos blijven. In de hoorzitting die deze Kamer organiseerde, gaf mevrouw Knol namens de nationale politie heel duidelijk aan dat zij begrip hebben voor wat het OM hier doet om te voorkomen dat daders straffeloos weggelopen. Dat is dus eigenlijk het omgekeerde van de redenering die collega Wijen-Nass net liet horen. Ik ben benieuwd hoe zij daarop reflecteert.

Ik stel gelijk een tweede vraag; dat scheelt weer iets voor de voorzitter. Ik ken collega Wijen-Nass ook als een goed jurist. We hebben allebei in onze rechtenopleiding keurig geleerd dat het OM een eigen bevoegdheid heeft: de magistratuur. Daar zit de politiek niet zomaar aan. Sterker nog, dat is wettelijk en grondwettelijk verankerd. Hoe reflecteert BBB vanuit het rechtsstatelijk denken op artikel 113 van de Grondwet en op de afstand die wij tegelijkertijd hebben te behouden tot de magistratuur?

Mevrouw Wijen-Nass (BBB):

Bij die rondetafel was ik inderdaad ook aanwezig. Daar gaf de politie aan dat zij deze maatregel steunt, maar vanuit de vakbonden kwam er een heel ander geluid. Die zeiden: dat tast ons rechtvaardigheidsgevoel aan. Ik denk dat het zoeken is naar een balans in hoe je zaken snel kunt afdoen. Ik begon mijn betoog daarom ook door te zeggen: misschien is die OM-strafbeschikking voor die grote bulkzaken best een goede oplossing. Maar je moet natuurlijk wel kijken waar dit stopt. Zeker als het gaat om recidive of om slachtoffers die betrokken zijn, moet je kijken of een zaak zich hier nog voor leent.

Laat ik dan ook maar meteen op de tweede vraag ingaan, want die raakt daaraan. Het OM moet altijd zelf de beslissing kunnen nemen: "Gaan wij dagvaarden? Gaan we vervolgen of niet? Doen we dit af met een strafbeschikking?" Dat is ook goed. Die afweging moeten ze ook kunnen maken. Maar het OM heeft een koerswijziging aangekondigd, waarbij werd gezegd dat het bijvoorbeeld in het geval van recidive veel meer wil kunnen inzetten op de strafbeschikking. Ik vind wel dat de politiek daar in zijn algemeenheid iets over te zeggen mag hebben.

Mevrouw Bikker (ChristenUnie):

Dat begrijp ik. Tegelijkertijd heeft de politiek daar ook wat over gezegd in zijn algemeenheid, bij de behandeling van het Wetboek van Strafvordering. Soms tekenden zich daarbij meerderheden af waar je als politieke partij van kunt zeggen: dat was niet mijn meerderheid. Maar die ligt daar wel. Dat is dan ook de ruimte van het OM. Als het gaat om de slachtoffers, zien we dat Slachtofferhulp Nederland ook die andere kant ziet, namelijk dat zaken wel afgedaan moeten worden. Ik zou collega Wijen-Nass in dat licht willen

vragen hoe zij dat weegt. Op het moment dat ze er niet in mee zou gaan dat deze nieuwe lijn van het OM voortgezet moet worden, welk alternatief biedt zij dan om te voorkomen dat die zaken straffeloos blijven? Daar maak ik mij namelijk ernstig zorgen om.

Mevrouw **Wijen-Nass** (BBB):

Ik denk dat mevrouw Bikker en ik elkaar wel kunnen vinden in het idee dat het belangrijk is dat mensen een straf krijgen als die verdiend is. Maar wat betreft die OM-strafbeschikkingen: er loopt nog een vervolgonderzoek en het WODC onderzoekt dit ook nog. Ik zou dat onderzoek graag willen afwachten voordat we het debat hierover verder voeren. Wat onze fractie betreft is de hoofdtaak van het OM echt nog steeds vervolgen en opsporen, en die van de rechterlijke macht is berechten. Dat is wat mij betreft hoe het in elkaar zou moeten zitten. Over de OM-strafbeschikking hebben we wettelijk gezegd dat het voor het OM een optie is om daarmee grote bulkzaken af te kunnen doen. In deze Kamer hebben we het ook heel vaak gehad over de slachtoffers in zaken. Er wordt in de volksmond heel vaak gezegd: ach ja, het gaat maar om kleine vergrijpen. Maar dat is niet zo, want ook een klein vergrijp kan een hele grote invloed hebben op een slachtoffer. Ik vind dat een heel belangrijk onderdeel van het strafproces, want een zitting kan vaak heel veel doen voor de genoegdoening bij een slachtoffer. Ik vind dat we dat niet uit het oog mogen verliezen. Dat is hoe mijn fractie deze afweging maakt.

De voorzitter:

Helder. De volgende spreker is de heer Van Nispen, SP.

De heer **Van Nispen** (SP):

Straf voor wie straf verdient: het was ooit nog weleens de verkiezingsbelofte van rechtse partijen, maar al jaren slagen ministers en coalitiepartijen er niet in om daar ook voor te zorgen. We hebben een enorm cellentekort en de achterstanden bij de politie, het Openbaar Ministerie en de rechtspraak zijn groot. Dat is voor iedereen slecht: slachtoffers zitten in onzekerheid en kunnen niet verder met hun leven, verdachten worden niet berecht, en uitvoeringsorganisaties zoals de reclassering kunnen ook pas na jaren met mensen aan de slag. Het is compleet vastgelopen. Wat dat betreft kan ik de stap van het Openbaar Ministerie begrijpen. De OM-strafbeschikking is niet mijn ideaal. Een officier van justitie kan dan vervolgen én bestraffen, terwijl een rechter dat laatste eigenlijk hoort te doen. Maar als je daar jarenlang te weinig in investeert en daar in sommige jaren zelfs hard op bezuinigt, dan moet je niet raar opkijken als de boel compleet vastloopt.

Het Openbaar Ministerie heeft nu te weinig capaciteit. Er is te weinig zittingscapaciteit in de rechtspraak. Dat is gewoon het gevolg van politieke keuzes, van gebrek aan stabiele financiering in de afgelopen jaren. Mijn vraag aan de minister is: wat zou er gebeuren als het Openbaar Ministerie dit niet zou doen of als ze zelfs alle zaken voor de rechter zouden brengen? Als je dit niet zou willen en dit plan van de hand wijst, hoeveel moet je dan eigenlijk investeren? Na hoeveel jaar zijn dan eigenlijk die wachttijden weggevoerd? Over hoeveel miljarden hebben we het? Als we vast zouden houden aan het traditionele plaatje van opsporing door de politie, vervolging door het OM en bestraffing door de rechter, dan moet je ofwel accepteren dat er giga

wachttijden zijn en dat zaken worden geseponneerd, ofwel heel fors miljarden investeren in de keten en heel veel mensen gaan opleiden. Als je dat beide niet wil, dan moet je, denk ik, realistisch zijn. Een strafbeschikking van het OM is sowieso beter dan geen straf via een sepot of heel veel jaar wachten op straf in de wat kleinere zaken met een dagvaarding. Dan is een snellere OM-strafbeschikking te verkiezen, denk ik, mits het zorgvuldig gebeurt.

Volgens de SP moet het op enkele punten wel beter. Hoe kan er bijvoorbeeld gezorgd worden voor meer transparantie? Vonnissen zijn openbaar, maar de OM-strafbeschikking niet. Hoe voorkom je dat daarmee een groter deel van het strafrecht aan het zicht wordt onttrokken? Wat kan er bijvoorbeeld concreet verbeteren voor slachtoffers? Zie de brief van Slachtofferhulp Nederland. Denk bijvoorbeeld aan het uitoefenen van het spreekrecht, het toelichten van de vordering tot schadevergoeding, het informeren van het slachtoffer, het verruimen van de termijnen en het aanbieden van de mogelijkheid tot herstellbemiddeling.

Ook de rechtsbescherming moet beter. De informatie in de brieven moet duidelijk zijn. Het moet duidelijk zijn wat de consequenties zijn van de strafbeschikking, hoe je daartegen op kunt komen en wat de mogelijkheden zijn voor rechtsbijstand. Ook de afdoeningsbijstand moet beter. Er moet dus vaker een advocaat bijgehaald worden en een last tot toevoeging worden afgegeven, ook bij meerderjarige verdachten. Is de minister bereid te bezien hoe het Openbaar Ministerie meer maatwerk mogelijk kan maken, bijvoorbeeld door strafoplegging deels toe te staan in een voorwaardelijk kader? Die stok achter de deur wordt nu gemist. Of denk bijvoorbeeld aan een gedragsmaatregel opleggen die langer duurt dan twintig behandelmomenten. Voor het volgen van een training of bij verslavingsbehandeling is soms langer nodig. Juist bij kleine vermogensdelicten gaat het om mensen met heel veel problematiek. Graag een reactie.

Ik heb nog een andere vraag. Zitten er volgens de minister nou geen perverse prikkels in de financiering van het OM om zaken af te handelen? Waarom schreef de minister dat hij het OM wel even om opheldering ging vragen over asielzoekers en recidivisten? Een zin later schreef de minister zelf namelijk precies op hoe het zit: maatwerk blijft mogelijk. En nu is dit weer teruggedraaid. Wat zijn daar de consequenties van? Volgens mij is de consequentie daarvan dat zaken vaker geseponneerd gaan worden. Is dat wat we willen, vraag ik de minister.

Ten slotte, voorzitter. De OM-strafbeschikking heeft volgens mij op zichzelf een risico op klassenjustitie in zich. Dat staat los van deze beleidswijziging, want dat was al zo. Rijke witteboordencriminelen willen hun zaak uit de openbaarheid houden en komen liever tot een gunstige schikking achter gesloten deuren om ervan af te zijn. Dit speelt met name bij het functioneel parket. De SP vindt dat er niet geschikt moet worden met witteboordencriminelen. Juist de grotere fraudezaken horen gewoon voor de rechter te komen. Ik ben benieuwd naar de reactie van de minister.

De voorzitter:

De heer Sneller, D66.

De heer **Sneller** (D66):

Voorzitter. Alle vragen die de heer Van Nispen heeft gesteld, zijn ook de mijne. Nee, hoor.

Voorzitter. Je gaat het pas zien als je het doorhebt. Vaak hoor je bij PVV-voorstellen reacties als "onbegrijpelijk". Dat is omdat sommigen denken dat de PVV een partij is als alle andere en een agenda heeft zoals de meeste partijen. Maar na de zoveelste zogenaamd onverklaarbare actie moet je je perspectief misschien toch veranderen. Dan worden veel stappen opeens een stuk logischer. Als je doel is om het vertrouwen in de democratische rechtsstaat te beschadigen — hypothetisch — zou je dan in het coalitieakkoord wel of niet extra geld uittrekken voor gevangenen of de rechterlijke macht, waarvan je weet dat ze met grote capaciteitskortingen kampen? Zou je dan in het coalitieakkoord wel of niet allerlei afspraken maken die de problemen in het gevangeniswezen verder verergeren? Zou je dan wel of niet last minute met verstrekende amendementen komen over de strafbeschikking die de problemen en de straffeloosheid alleen nog maar zouden vergroten? Als de rechtsstaat je ernst is, zou je dan als coalitiepartners zwijgend toekijken en het allemaal laten gebeuren? Dan heb ik het nog niet eens over NSC.

Voorzitter. Ik kom daarbij ook op de rol van de minister. We hebben eerder namelijk uitgebreid gesproken over de strafrechtketen. Toen was het kabinet erg positief over het functioneren van die keten. Maar wat we de afgelopen tijd gezien hebben, is niet helemaal wat het ons toen voorspiegelde. Hoe kijkt het daar zelf op terug? Hoe reflecteert met name de minister op de wijze waarop hij als ministerieel verantwoordelijke de Kamer heeft meegenomen, of niet heeft meegenomen, in de introductie van de nieuwe werkwijze en op de heftige manier waarop daar soms op is gereageerd? Waar was de minister toen? Waarom heeft hij het niet eerder nadrukkelijk en publiekelijk voor het Openbaar Ministerie opgenomen, om rustiger vaarwater te creëren? Hoe gaat het kabinet zich inspannen voor een constructief vervolg, met name met betrekking tot de gevolgen van de inzet van de strafbeschikking voor de rest van de keten? Hoe — deze vraag werd ook eerder gesteld — gaat de minister de Kamer beter informeren bij de volgende stappen in dit proces?

Voorzitter. Het is soms fascinerend hoe het geheugen werkt. Toen deze Kamer in 2005 voor de invoering van de strafbeschikking stemde, waren daar slechts twee van de huidige Kamerleden bij. Dat waren precies diegenen die er nu het hardst tegen tekeergaan, Wilders en Omtzigt. Toen in 2022 maar liefst 1.500 zaken moesten worden geseponeerd, was in het commissiedebat de kamer te klein. Maar de Kamer gaf vervolgens niet thuis toen vanuit de strafrechtketen de oproep kwam: kies; stel prioriteiten, want de keten is vastgelopen. Toen DJI waarschuwd voor de plannen van het kabinet, lieten de coalitiepartners de uitvoering in de kou staan. Sterker nog, er kwamen amendementen — ik noemde ze al — die het aantal vrijlopende veroordeelden en de straffeloosheid zouden vergroten. Hoeveel, dat wist het kabinet nog niet. Ik ben benieuwd of er inmiddels een nauwkeurigere inschatting kan worden gemaakt van wat de gevolgen van die voorstellen zouden zijn, ook als het gaat om de NSC-voorstellen. Ik denk dat het heel goed is om dat helder in beeld te hebben.

Voorzitter. Dan over die strafbeschikking zelf. Mijn stelling is de afgelopen jaren steeds geweest: hoe steviger het

fundament, hoe meer je erop kunt bouwen. Dat heeft de heer Van Nispen zojuist al heel goed toegelicht. Het gaat om betere informatievoorziening, betere rechtsbescherming en een betere positie voor slachtoffers. Er is nog steeds, ook na alle rapporten van de pg, werk aan de winkel. Ik hoor graag van de minister en de staatssecretaris welke verbeteringen wij mogen verwachten en met name ook wie daarvoor dan aan zet is. Wat gaat het Openbaar Ministerie zelf doen? Wat kunnen we van het kabinet verwachten? Wat verwachten zij nog van anderen?

Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel. Mevrouw Michon-Derkzen, VVD.

Mevrouw Michon-Derkzen (VVD):

Voorzitter, dank u wel. De strafrechtketen hapert; dat was de harde conclusie uit de parlementaire verkenning. We hebben een dik rapport met veel analyses van de oorzaken: gebrekkige samenwerking, financieringsstromen die niet lopen, de ICT is niet op orde; allemaal tot je dienst. Maar het slachtoffer heeft het nakijken en de crimineel is de lachende derde. In 2022 — de heer Sneller refereerde eraan — zijn er 1.500 zaken geseponeerd bij de rechtbank Gelderland. Later dat jaar zijn er hier in Den Haag tientallen zaken geseponeerd. Het waren zogenaamd kleine zaken.

Voorzitter. Straffeloosheid is de bijl aan de wortel van de rechtsstaat. We hebben het vaker over een gezagsprobleem van "tuig", een veelgehoord woord van de PVV. Maar het gezagsprobleem van de overheid zit 'm in een lage pakkans en het geen opvolging geven aan strafbare feiten. De strafbeschikking is in het leven geroepen met als doel om de schaarse rechterlijke capaciteit alleen in te zetten voor de zaken waarbij dat nodig is. Uit de evaluatie van de Wet OM-afdoening blijkt ook dat meer capaciteit is vrijgekomen. Klopt het dat dit betekent dat de strafbeschikking daadwerkelijk leidt tot meer capaciteit voor de zwaardere zaken, zoals zedenzaken en zaken op het gebied van georganiseerde criminaliteit, zo vraag ik aan het kabinet. En kunnen we dat kwantificeren?

Ik hoor veel partijen zeggen dat idealiter alles via de rechter gaat. Ik vind het prima, maar het is een illusie dat dat kan. De kwestie is niet: cel of een strafbeschikking. De kwestie is: strafbeschikking of straffeloosheid. Strafbeschikking levert daarmee een belangrijke bijdrage aan het lik-op-stukbeleid. Met strafbeschikking wordt meer criminaliteit aangepakt, en wordt er sneller en adequater opgetreden tegen strafbare feiten. Dat is hard nodig voor het vertrouwen van onze burgers in onze rechtsstaat.

De heer Sneller (D66):

Ik ben het eens met mevrouw Michon-Derkzen dat het een illusie is om alles voor de rechter te brengen, maar het kan wel een stuk beter. Mijn vraag is: wat gaat de VVD daarvoor doen?

Mevrouw Michon-Derkzen (VVD):

Ik vind dat wij opvolging moeten geven aan het rapport over parlementaire verkenning van de strafrechtketen. Ik zal daar zo iets over zeggen. Het proces rond de ophef na

de intensivering van het OM vind ik eerlijk gezegd geen visitekaartje voor de strafrechtketen. Dus ik vind dat die echt beter moet samenwerken. En we intensiveren ook altijd weer, ook aan de kant van de rechterlijke macht. Dat doen we omdat elke intensivering bij een van de partners altijd een uitwerking heeft op de andere. Dus een intensivering bij de politie leidt ook tot een intensivering bij het OM en de rechterlijke macht. We hebben natuurlijk ook om de drie jaar prijsafspraken met de rechterlijke macht. Ik ben het dus met de heer Sneller eens dat we moeten blijven investeren, ook in de rechterlijke macht.

Voorzitter. We moeten straffen; dat is nodig voor het vertrouwen van de mensen thuis in onze rechtsstaat. Maar als woordvoerder politie wil ik hier ook graag zeggen: het is ook nodig voor onze politiemedewerkers, zodat zij niet dag in, dag uit voor Jan Joker urenlang pv's uitwerken waar vervolgens niks mee gebeurt. Het instrument van de strafbeschikking staat voor de VVD dus niet ter discussie. De tijdelijke instructie van de intensivering strafbeschikking bij veelvoorkomende vermogensdelicten van het OM — daar hebben we het hier vandaag over — is op 1 februari van dit jaar in werking getreden. Hier is die rondetafel over geweest, met een hoop ophef. Dat heeft geleid tot reflectie bij het OM. Ik wil het daarvoor prijzen.

Maar tegelijkertijd doet dit wel mijn wenkbrauwen fronsen, want leidt dit dan ook tot reflectie bij andere partijen in de keten? Hoe is dit proces nou precies gegaan? Hoe kwam het OM tot deze intensivering? Hoe kan het nou dat partijen in de keten elkaar de maat gaan zitten nemen of dit nou wel of niet een goed idee is? En dat publiekelijk. Ik vind dat geen visitekaartje. Wat zegt dit over de ketensamenwerking, zou ik aan het kabinet willen vragen. Wat gaat de rechterlijke macht dan meer doen — dat hoor ik ook een aantal collega's zeggen — zodat die daadwerkelijk meer zaken kan behandelen? Want laten we wel zijn: wie straf verdient, moet straf krijgen. Dat hoor ik hier iedereen zeggen. Als de rechterlijke macht geen voorstander is van de strafbeschikking, dan moet die zelf meer zaken draaien. Het is het een of het ander. Mijn fractie is het eens met de wijziging die het OM voorstelt, vooral dat criminele overlastgevende asielzoekers altijd een dagvaarding krijgen. Akkoord. Hoe zit het met de recidivisten, wil ik het kabinet nog vragen.

De positie van de slachtoffers is hier ook al veel genoemd. Ik vind dat zij ook een duidelijke plek moeten krijgen. Ik vind ook dat aan hen de vraag moet worden gesteld of zij akkoord gaan met een strafbeschikking of dat zij de zaak voor de rechter willen hebben. Graag een reflectie van het kabinet daarop.

Voorzitter. Ik zou ook aan het kabinet willen vragen wat nu de stand van zaken is, met al die aanbevelingen die zijn gedaan voor het verbeteren van de kwaliteit van strafbeschikkingen. In 2022 is daar bijvoorbeeld een rapport over gekomen. Ik denk dat het heel goed is om ook hier te laten weten hoe het nu met die aanbevelingen gaat, en of we wat inzichtelijker kunnen krijgen op welke termijn het gebeurt.

De voorzitter:

Dank u wel. Een vraag van de heer Van Nispen.

De heer Van Nispen (SP):

In antwoord op een vraag van de heer Sneller zei mevrouw Michon-Derkzen: we moeten blijven investeren in de rechtspraak. Dat vond ik ook. Ik heb ook weleens wat anders gehoord van de VVD, dus dit was een welkom geluid. Later in haar betoog zei mevrouw Michon-Derkzen: als de rechtspraak niet voor het intensiveren van de strafbeschikking is, zoals het OM nu doet, dan moet de rechtspraak zorgen dat men meer zaken kan afhandelen. Maar het kan toch zo zijn dat de rechtspraak daar nu niet toe in staat is, omdat er te weinig zittingscapaciteit is vanwege te weinig investeringen in het verleden?

Mevrouw Michon-Derkzen (VVD):

Ik zou zo graag zien dat die strafrechtketen met elkaar bespreekt hoe je criminelen aanpakt. Dat zie je bijvoorbeeld in de samenwerking tussen politie en OM. Van welke zaken maakt een politieagent, een politiemeneer of -mevrouw, nou wel of geen pv? Heb daar overleg over met het Openbaar Ministerie. Als het OM deze stappen heeft gezet en vervolgens behoorlijke kritiek krijgt van de rechterlijke macht — dat mag — dan denk ik wel: wat is het alternatief van de rechterlijke macht om er wél voor te zorgen dat criminelen een straf krijgen? Natuurlijk heeft iedereen in de keten te maken met een capaciteitstekort, maar het is niet waar dat er niet is geïnvesteerd in de rechterlijke macht. Er zal altijd schaarste zijn van zittingscapaciteit en het aantal rechters, zoals er altijd schaarste zal zijn van politiecapaciteit en bij het Openbaar Ministerie. Ik wil dat de keten met elkaar overlegt over welke zaken op welke manier worden aangepakt, en hoe je daar dan ook je capaciteit voor inzet. Ik vond het dus geen fraai beeld geven van het functioneren van de strafrechtketen, zeg ik richting de heer Van Nispen.

De heer Van Nispen (SP):

Nee, ik kan me voorstellen dat mevrouw Michon-Derkzen dat vindt. Ik heb daar zelf iets minder moeite mee, maar ik kan me dat voorstellen. Maar het antwoord op de vraag is dus: ja. Het kan ook te maken hebben met te weinig investeringen in het verleden, waardoor de rechtspraak nu te weinig zittingscapaciteit heeft, waardoor het OM noodzaak is om deze stap te nemen. Zo begreep ik het antwoord.

Maar ik heb nog één andere vraag. Volgens mij kan de financieringsstructuur ook een onderdeel van het probleem zijn. Het is altijd een beetje ingewikkeld om het in dit soort debatten over modellen te hebben, maar ook het Openbaar Ministerie is deels zaaksgefinancierd via PxQ, prijs maal kwantiteit. Dat betekent dat een zaak die heel veel slachtoffers heeft, heel ingewikkeld is en enorm veel maatschappelijke ophef heeft tot dezelfde financiering bij het OM kan leiden als een eenvoudige winkeldiefstal die veel minder mensen kost voor de politie. Vindt mevrouw Michon-Derkzen dat we daar dan ook naar moeten kijken? Dat krijgen we vanavond niet opgelost, maar dat kan ook een onderdeel zijn van dit probleem, want welke afdoeningswijze kies je vervolgens?

Mevrouw Michon-Derkzen (VVD):

Dat ben ik met de heer Van Nispen eens. Dat was ook een van de aanbevelingen uit die parlementaire verkenning. Je ziet dus dat die wijze van financiering van alle partners in de keten er eigenlijk niet toe leidt, zagezegd, dat ze op een goede manier samenwerken.

Ik wil nog even terugkomen op de capaciteit van de rechterlijk macht. Ik zat kortgeleden bij een discussie over winkelcriminaliteit. Heel veel ondernemers doen niet eens aangifte van het stelen van een paar pakken koffie — dat is altijd het voorbeeld, maar ik noem maar wat — omdat ze denken: dat heeft toch geen zin, dat leidt toch niet tot een zaak, dat komt nooit voor de rechter. Ik zou zo graag willen uitspreken, ook hier als Kamer: het kan niet zo zijn dat die kleine vergripen straffeloos zijn omdat wij nou eenmaal met elkaar een te ingewikkeld systeem hebben waardoor we hiervoor geen capaciteit kunnen vrijmaken. Ik zou zeggen: juist die kleinere zaken verdienen ook straf, een reactie van de overheid. Daarvoor kan een strafbeschikking in de ogen van mijn fractie juist heel erg goed zijn, want dan kan je de capaciteit van die rechter inzetten waar dat sowieso nodig is. Dat zijn de zware zaken, namelijk — daar zullen meneer Van Nispen en ik het over eens zijn — de zedenzaken en ga zo maar door.

De voorzitter:

De heer Eerdmans, JA21. O, meneer Sneller nog. Maar dan moet u wel naar voren komen, meneer Sneller.

De heer Sneller (D66):

Tja, ik dacht dat mevrouw Michon-Derkzen nog wat ging zeggen, want ze had beloofd dat ze nog iets over de strafketen ging zeggen, over de motie-Ellian die uit die parlementaire verkenning volgde. Mevrouw Michon-Derkzen legt namelijk een hoop kritiek neer en ze klaagt over de keten, maar die motie riep het kabinet natuurlijk op om iets te doen. Ik had dus verwacht dat er ook nog een reflectie of een oordeel zou komen over de opvolging die aan die motie is gegeven, maar ook over hoe nou in dit proces het verantwoordelijkheid nemen vanuit het kabinet is gegaan.

Mevrouw Michon-Derkzen (VVD):

Ik ben altijd een beetje voor de duidelijke lijn. Ik ben ontvreden over de uitvoering van de motie-Ellian. Eigenlijk ga ik er naar aanleiding van wat er hier is gebeurd van uit dat het kabinet daarop ingaat in de beantwoording van de vragen uit de eerste termijn. Maar anders zou ik daarop terug zijn gekomen via interrupties. Ik vind namelijk dat daarin meer stappen moeten worden genomen. We hebben bij die verkenning een duidelijke analyse met elkaar gemaakt. De heer Van Nispen noemde een element daarvan, maar ik zei het zelf ook: de ICT-systemen. En überhaupt hebben we die ketenbrede aanpak bij een aantal zaken, zoals zedenzaken. Daar zie je alsnog dat die doorlooptijden daardoor niet versneld worden. Dat vind ik allemaal zorgelijke punten. Daarbij vind ik echt dat het kabinet er een tandje bij moet doen.

De voorzitter:

De volgende spreker is, zoals reeds aangekondigd, de heer Eerdmans van JA21.

De heer Eerdmans (JA21):

Voorzitter, dank je wel. Dit voelt een beetje als een tweeminutendebat en heel veel langer heb ik ook niet nodig.

Voorzitter. JA21 wil vandaag graag een einde maken aan het belachelijke idee om voor delicten tot zes jaar cel geen

gevangenisstraf meer te geven maar een boete of een taakstraf. De reden voor de uitbreiding van die beschikking is snelheid. Dat bleek ook uit de hoorzitting: de rechter zit vol. Op deze manier kunnen meer zaken worden afgedaan. Maar het OM zit ook vol. En een probleem met capaciteit los je volgens mij op door de capaciteit te vergroten en niet door criminelen te gaan matsen.

Voorzitter. Naar verluidt gaat het hier om tienduizenden zaken per jaar: zware mishandeling, bezit van kinderporno, met een auto opzettelijk inrijden op een persoon, het bezit van harddrugs, vernieling, huisvredebreuk en openlijk geweld. Het OM wil dat de strafbeschikking bij deze delicten de norm wordt. Gelukkig zijn de criminele asielzoekers inmiddels daarvan uitgezonderd. In de hoorzitting zei de Raad voor de rechtspraak dat het hier niet gaat om een tijdelijke, maar om een permanente situatie — permanent. Ik wil graag weten wat het kabinet hierover kan zeggen.

Voorzitter. JA21 heeft twee grote problemen met de strafbeschikkingen. Eén. Slachtoffers staan letterlijk buitenspel; ze krijgen geen vergelding meer. Twee. Het OM gaf in de hoorzitting duidelijk aan dat het onderscheid is: eenvoudig versus moeilijk te bewijzen. Stel dat ik word mishandeld en er zijn getuigen bij, er is een cameraopname van en de dader bekent. Dan is het een eenvoudig delict, want het is gemakkelijk te bewijzen, dus een boete en geen cel voor mijn dader. Ik vind dat kansloos. Graag een antwoord daarop van de minister. Waarom gaat het kabinet hiermee akkoord? We hebben nu het meest rechtse kabinet ooit, een kabinet van law-and-order, dat daders twee weken vroeger de cel uitlaat en in plaats van cel boetes en taakstraffen laat opleggen. Ik vind het de regering-Weerwind 2.0. Ik heb dat eerder gezegd. Het is onbegrijpelijk. Rechters snappen het niet, slachtoffers vinden het niet oké en de rest van Nederland ook niet. Ik zal dus met een motie komen om de regering te verzoeken om dit niet te laten gebeuren. Die motie had ik al ingediend en aangehouden, maar die ga ik weer indienen.

Voorzitter. Tot slot over Extinction Rebellion. Daar is iedereen boos over en ik ook. Als er nou iets is waar het OM direct mee aan de slag kan, dan is het Extinction Rebellion. Ze hebben vorig jaar 40 keer de A12 geblokkeerd. Afgelopen weekend was het weer raak. Er is hier een motie aangenomen van JA21 en het CDA over een pilot voor een wasstraat. Dan gaat het inderdaad om politie en OM bij de A12: hupsakee, blokkeerders via de politie naar het OM, vervolgen, boetes enzovoorts. Dat lukt maar niet. Waarom niet? Het OM werkt niet mee. Dat heb ik burgemeester Van Zanen ook horen zeggen. De gemeente wil het, de politie wil het en de politiek in Den Haag wil het, maar het lukt niet, want het OM houdt het tegen. Ik wil graag weten of dat waar is en wat de minister daarvan vindt. Komt die wasstraat er nou, of niet? Anders zal ik daar misschien met een motie druk op gaan zetten.

Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel. Mevrouw Bikker, ChristenUnie.

Mevrouw Bikker (ChristenUnie):

Voorzitter. Vorige week is er in deze Kamer gestemd over het nieuwe Wetboek van Strafvordering. Dat is met recht een historisch moment, waarmee ik de twee aanwezige bewindslieden graag feliciteer. Bij de beraadslaging over dat wetsvoorstel is stilgestaan, ook door mij, bij de impliciete uitruil die achter een deel van de strafforderingsregels zit. Er zijn kort en goed twee uitersten. Aan de ene kant is er een model van straffordering dat met name gericht is op efficiëntie en het afdoen van zo veel mogelijk zaken, en dus op het bestraffen van zo veel mogelijk criminaliteit. Aan de andere kant is er een model waarbij elke zaak uitvoerig onder handen wordt genomen door een rechter en waarin volledigheid en zorgvuldigheid de aller-, aller-, allerhoogste waarden zijn, met als keerzijde dat er dan niet genoeg capaciteit is om alle zaken af te doen. In die eerste vorm is er een hele grote rol voor de strafbeschikking, zal ik maar zeggen, en in het tweede uiterste helemaal niet.

Zoals bij meer zaken des levens, is het de kunst om een juist midden tussen twee uitersten te zoeken. Daarom heeft mijn fractie, mede gezien de nood bij de rechtspraak en in de strafrechtketen, er begrip voor dat het OM ervoor gekozen heeft om binnen de wettelijke bevoegdheden die hem eigenstandig toekomen meer zaken met een strafbeschikking af te doen. Voor mijn fractie geldt namelijk: liever een strafbeschikking dan een sepot. Daarom is het verdedigbaar dat het OM lichte zaken zelf afhandelt. Dat is bovendien iets waar het OM na de wetwijziging van 2008 zelfstandig over kan besluiten. In algemene zin hecht ik er wel aan te onderstrepen dat politici terughoudendheid hebben te betrachten als het gaat om het algemene vervolgingsbeleid van het OM, om over specifieke zaken nog maar te zwijgen. Wel wil ik de minister vragen of mijn interpretatie klopt dat het Openbaar Ministerie deze stap vooral heeft gezet omdat het elders in de strafrechtketen knelt. Of spelen er ook andere redenen mee? Wat is op dit moment het aantal zaken dat op de plank ligt? Aan welke wachttijden moeten we dan denken? Als er inderdaad achterstanden bij de rechtspraak zijn — mevrouw Michon-Derkzen noemde al een paar voorbeelden waarvan we de schrijnende gevolgen hebben gezien — dan is mijn vraag hoe dat capaciteitstekort kan worden verholpen. Ja, er is al jaren gedoe in de hele strafrechtelijke keten. Het piept en het kraakt. Ik heb er nooit de hele precieze verklaring voor kunnen vinden, want gek genoeg zijn er minder strafbare feiten en zaken, maar toch worden de doorlooptijden langer en de achterstanden groter. Wat is nu het tekort aan rechters? De laatste schatting die ik vond, was 200 fte. Klopt dat? Wat gaat het kabinet daaraan doen, ook in financiële zin? Op wat voor termijn kan de achterstand weggewerkt zijn, zodat het Openbaar Ministerie dit beleid met betrekking tot straffordering en tot de strafbeschikking eventueel weer kan afbouwen?

Voorzitter. Het College van procureurs-generaal ziet ervan af om strafbeschikkingen aan vreemdelingen en asielzoekers op te leggen omdat, ik citeer de brief, "het de indruk zou kunnen wekken dat zij er lichter door zouden worden bestraft". Dat begreep ik niet helemaal. Ik mag toch aannemen dat dit college, dat ik zeer hoogacht, besluiten neemt op basis van inhoudelijke argumenten en juridische deugdelijkheid en niet op basis van de mogelijke perceptie buiten. Kan de minister dit toelichten? En begrijp ik de situatie nu goed als ik zeg dat wanneer u, voorzitter, en ik een vermogensdelict plegen, wij een strafbeschikking krijgen, maar dat een asielzoeker voor de rechter moet komen als hij dat doet? Kan de minister uitleggen hoe dit onderscheid in zijn ogen recht doet aan het gelijkheidsbeginsel?

Ik rond af. Over het gelijkheidsbeginsel gesproken: een risico van strafbeschikkingen is dat mensen die minder vaardig zijn in dit soort zaken, een beschikking onterecht accepteren terwijl een rechter tot een andere uitkomst was gekomen. Hoe gaat het Openbaar Ministerie met dit risico om? Wordt dit ook geëvalueerd?

Anders dan bij een rechtszaak is er bij een beschikking geen rol voor het slachtoffer. Ik lees in de brief goede woorden over de versterking van de positie van het slachtoffer bij strafbeschikkingen, maar het is nog wel wat weinig concreet. Kan de minister toelichten hoe de positie van het slachtoffer geborgd wordt, in het bijzonder daar waar om spreekrecht zou worden gevraagd in een rechtszaak?

Dank u wel.

De heer **Sneller** (D66):

Een mooie observatie over het gelijkheidsbeginsel, ook in relatie tot het doenvermogen. Mevrouw Bikker legt de vraag bij het kabinet. Wat voor ideeën heeft zij zelf over wat er zou kunnen/moeten gebeuren?

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Ik heb gezien dat de motie-Eerdmans — ik geloof dat het een motie-Eerdmans was — is aangenomen, die hierop zag. Ook de Kamer heeft hier dus om gevraagd. Mijn oordeel is: is dat vervolgens niet in strijd met het gelijkheidsbeginsel? Ik heb tegen die motie gestemd, dus mijn principiehouding was eigenlijk al om het niet op deze manier te doen. Mijn zorg is tweeledig. Om dat toe te lichten: het kan beide kanten op werken. We zien nu ook een hele stapel sepots omdat het bij de rechter niet op tijd kan voorkomen, zeker bij lichtere delicten. De motie-Eerdmans zou dus als uitwerking kunnen hebben dat de doelgroep waar die op ziet, juist minder straf krijgt dan de andere doelgroep. Het kan dus ook andersom werken, totaal tegengesteld aan wat de Kamermeerderheid beoogde. Dat is natuurlijk van een bijzondere ironie, zullen we hier maar zeggen. Mijn oplossing zou zijn om gewoon erbij te blijven dat de strafbeschikking voor iedereen op dezelfde manier geldt, in plaats van groepen in ons land anders te behandelen. Iedereen die zich binnen de grenzen van ons land bevindt, verdient dezelfde behandeling door de rechter, door het Openbaar Ministerie en door de politie.

De **voorzitter**:

De heer Krul, CDA.

De heer **Krul** (CDA):

Voorzitter, dank u wel. We spreken over het voornemen van het OM tot een tijdelijke intensivering van de bevoegdheden die voor hem zijn geregeld in de Wet OM-afdoening, die al sinds 2008 in werking is. Kortgezegd betekent dit dat er een zelfstandige strafbeschikking kan worden ingezet door het OM zonder tussenkomst van een rechter. Dit is in het leven geroepen om de schaarse rechterlijke capaciteit in te zetten voor zaken waarin dat echt moet. Uit de wetsevaluatie 2018 bleek dat dit ook een effectieve maatregel is. Kan het kabinet daarop reflecteren?

Voorzitter. Ook het CDA staat niet per se te springen om de intensivering van die bevoegdheid, want natuurlijk is een

tussenkomst van een rechter belangrijk als pilaar binnen onze rechtspraak. Maar we moeten onze ogen niet sluiten voor de werkelijkheid, want er is sinds 2008 enorm veel veranderd. De samenleving is verhard, criminaliteit is complexer geworden en de druk op het rechtssysteem is alleen maar toegenomen. Er is inmiddels sprake van een code zwart in de gevangenissen en er zijn te weinig rechters, politieagenten en officieren. Kortom, de keten zit muurvast. Er zijn verschillende voorstellen gedaan, zowel door de regering als door de Kamer. Denk bijvoorbeeld aan het vervroegd vrijlaten, maar ook vanuit de Kamer gebeurt er veel als het bijvoorbeeld gaat om elektronische detentie; de heer Six Dijkstra refereerde er al even aan. De strafbeschikking kan ook verlichting bieden om juist die zware criminelen uiteindelijk toch voor de rechter te krijgen, want het is onbestaanbaar dat er zo veel zedenmisdrijven maar niet voor die rechter komen. Kan de minister inzichtelijk maken voor welke feiten het OM nou precies deze koerswijziging doorvoert? Welke feiten willen we dan nu hierdoor juist wel voor de rechter krijgen?

Voorzitter. Het voelt een beetje gek om heel veel inhoudelijke vragen te gaan stellen over deze beoogde intensivering, juist ook omdat het OM al heeft gereageerd en een pas op de plaats maakt. Dat siert het OM, maar ik heb wel een hele hoop inhoudelijke vragen. Want er wordt aangegeven te beginnen met strafbeschikkingen bij vermogensdelicten, zoals diefstal. Of de verdachte wordt alleen nog maar gedagvaard als het echt niet anders kan. Wat betekent dat dan concreet? Wanneer wordt dan wel gekozen voor een dagvaarding en om hoeveel verlichting gaat het dan precies voor de rechtspraak? Want we willen benadrukken — mevrouw Wijen-Nass heeft dat ook al gedaan — dat er bij deze lichtere criminaliteit, die nu dus standaard af wordt gedaan met een strafbeschikking, wel degelijk een grote impact kan zijn op slachtoffers. Die verdienen gerechtigheid en daders verdienen een passende straf. Welke straf dat is, is aan de rechtspraak. Maar daarbij is het wel belangrijk dat slachtoffers nooit buitenspel worden gezet. Hierover maken wij ons zorgen, want ook bij die simpele winkeldiefstal zijn slachtoffers betrokken. Daarom hopen we dat er bij de beslissing om een strafbeschikking in te zetten altijd rekening wordt gehouden met de slachtoffers. Worden slachtoffers volgens de minister dan nog voldoende gehoord? Kunnen we hier inzet op plegen? Weegt het feit dat er een slachtoffer bij betrokken is zwaar mee in de beslissing om te dagvaarden? Op welke manier worden slachtoffers voldoende op de hoogte gebracht van hun rechten en van de voortgang van de zaak?

Voorzitter. Het OM gaf aan dat het in de toekomst ook andere delicten met een gevangenisstraf tot zes jaar zo vaak mogelijk wil afdoen met een strafbeschikking. Dat betekent dat het nieuwe beleid in de toekomst ook kan zien op strafbare feiten als mishandeling en aanranding. Het CDA vindt dat het OM juist bij die delicten terughoudend zou moeten zijn met strafbeschikkingen en dat deze daders zo veel mogelijk voor de rechter moeten komen, gezien de impact op slachtoffers. Is de minister dat met het CDA eens?

Voorzitter. We begrijpen de noodzaak, maar voelen ook ongemak. Helaas hebben we niet meer de luxe om simpelweg te zeggen: alle raddraaiers moeten zo snel mogelijk voor de rechter komen. Daarvoor zit de keten te veel verstopt en daarmee creëer je schijnveiligheid. Maar wat ons betreft mag de positie van slachtoffers absoluut niet achteruitgaan. We horen graag hoe de minister hiernaar kijkt.

Voorzitter. Ik rond af. Het CDA hangt de slingers zeker niet op met deze voorgenomen intensivering, maar voor ons is heel belangrijk dat straffeloosheid en sepot — het gebeurt helaas veel te vaak — altijd minder wenselijk zijn dan een strafbeschikking. Daarom zouden wij deze intensivering kunnen omarmen.

Mevrouw Michon-Derkzen (VVD):

Ik deel zeer de woorden van de heer Krul over slachtofferchap en over het verstevigen van de positie van het slachtoffer. Ik zou aan de heer Krul willen vragen: heeft hij zicht op het aantal aangiftes van winkeldiefstallen en op het aantal dat dan verdergaat in de keten?

De heer Krul (CDA):

Nee, dat heb ik niet, maar ik deel helemaal wat er gezegd werd in het interruptiedebatje dat mevrouw Michon-Derkzen net had. Ik heb meegelopen bij een Kruidvat. Daar zijn ze gestopt met aangifte doen. Ik heb ook gesproken met winkelmedewerkers op wie de toegenomen winkeldiefstallen een enorme impact hadden. Toch kiezen ze ervoor om überhaupt geen aangifte meer te doen, juist omdat ze weten dat het hun alleen maar meer ellende oplevert en dat het helemaal nergens toe leidt. Dus dat is een groot probleem.

De voorzitter:

Dank u wel. De volgende spreker is de heer El Abassi van DENK. We hebben nog drie sprekers te gaan en daarna schors ik een uur voor het diner. We gaan luisteren naar de heer El Abassi.

De heer El Abassi (DENK):

Voorzitter, dank. Vandaag bespreken we weer een fundamentele verschuiving in ons strafrecht. Het Openbaar Ministerie krijgt steeds meer ruimte om zelf straffen op te leggen, zonder tussenkomst van een onafhankelijke rechter. Sinds 2008 mag het OM als strafbeschikking boetes, taakstraffen en gebiedsverboden opleggen voor misdrijven met een maximale straf van zes jaar. Sinds 1 februari wordt deze bevoegdheid nog vaker toegepast, vooral bij veel voorkomende vermogenscriminaliteit zoals winkeldiefstal en heling. De reden: de rechtbanken zijn overbelast en het gevangeniswezen kampt met een cellentekort. Volgens OM-topman Rinus Otte moet 80% van de zaken sneller worden afgehandeld, zodat rechters zich kunnen richten op zwaardere misdrijven.

Voorzitter. Dit is geen vernieuwing. Geen vernieuwing uit kracht, maar een noodgreep uit zwakte. Geen beter recht, maar goedkoper recht. Moeten we deze verschraving van de rechtsstaat zomaar accepteren? Het OM is geen onafhankelijke instantie. Het is de aanklager. Als die ook mag oordelen over de schuld en de straf, dan holt dat de trias politica uit. De rechter, de enige die onafhankelijk kan oordelen, verdwijnt steeds vaker uit beeld. Dag trias politica. Dag rechtsstaat, zeg ik ook even richting NSC.

Voorzitter. Montesquieu zou zich omdraaien in zijn graf. Dit is geen theoretisch bezwaar. Duizenden mensen zijn de afgelopen jaren onterecht bestraft via een strafbeschikking. In 2020 concludeerde de Nationale ombudsman dat veel mensen niet eens weten dat ze daarmee ook een strafblad krijgen. Wat doet de minister om te voorkomen dat mensen

onterecht bestraft worden? Wat doet de minister om te garanderen dat burgers echt snappen waar ze mee instemmen? Dat hoor ik graag van de minister.

Voorzitter. Ondertussen zegt het OM te willen reflecteren op de verruimde toepassing van strafbeschikkingen, waarbij het vaker zelf straffen oplegt zonder tussenkomst van een rechter, terwijl onderzoeken van het WODC en de procureur-generaal naar precies deze werkwijze nog lopen. Maar de uitbreiding is al in volle gang. Waarom, zou ik willen vragen aan de minister. Waarom wacht de minister niet totdat alle risico's en gevolgen in beeld zijn?

Voorzitter. We bevinden ons echt op een hellend vlak. Wat ooit begon als een uitzondering voor lichte vergrijpen, wordt een structurele uitweg voor een falend systeem, waar gemak belangrijker wordt dan waarheidsvinding en efficiency het wint van zorgvuldigheid. Kiest dit kabinet voor een rechtsstaat waarin burgers en slachtoffers hun rechten kunnen uitoefenen, of voor een systeem waarin rechtspleging wordt wegbezuinigd onder het mom van efficiency?

Voorzitter. Ik hoor graag de antwoorden van de minister. Ik wil u bedanken, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter:

U bedankt. Dan gaan we luisteren naar de heer Emiel van Dijk van de fractie van de PVV.

De heer Emiel van Dijk (PVV):

Dank u wel, voorzitter. Strafbeschikkingen lijken misschien een mooie oplossing op de korte termijn om de druk op de strafrechtketen te verminderen, maar zoals we ook nu weer zien met de nieuwe beleidslijn van het OM, is het een negatieve spiraal naar steeds minder vervolgen en steeds minder hard straffen. Het begon met financiële delicten. Vervolgens is het de bedoeling om dit zo veel mogelijk te gaan toepassen bij alle delicten waar tot zes jaar cel voor staat. Waar houdt dit op, vraag ik aan de minister. Is de minister het met ons eens dat het werken met strafbeschikkingen, om zo criminelen niet meer voor de rechter te brengen, het vertrouwen in de rechtsstaat ondermijnt? Wat moeten burgers er wel niet van denken als ze zien dat criminelen en ander tuig niet meer de bak in draaien, maar weggelaten met een taakstrafje van maximaal 180 uur schoffelen? Waarom zou het OM moeten kiezen tussen seponeren of niet meer vervolgen, in plaats van gewoon nog een tandje bij te zetten? Hoe zit het met al die slachtoffers die zien dat de daders er makkelijk mee weggelaten omdat wij toestaan dat het OM kiest voor de weg van de minste weerstand?

Voorzitter. Daarnaast — en dat is ook belangrijk — hebben we in het hoofdlijnenakkoord afgesproken dat we strenger en zwaarder gaan straffen. Niet meer kunnen overgaan tot gevangenisstraffen maar criminelen laten weggelaten met boetes of taakstraffen gaat hier lijnrecht tegen in.

De heer Krul (CDA):

Ik ben benieuwd hoe de heer Van Dijk "een tandje bijzetten" zou willen omschrijven. Hoe ziet een tandje bijzetten er volgens hem uit?

De heer Emiel van Dijk (PVV):

De productiviteit verhogen, efficiënter werken en geen iftars organiseren terwijl er zedenzaken op de plank liggen, om maar een zijstraat te noemen.

Voorzitter. Er is dus wel een lichtpuntje, namelijk dat het OM als gevolg van stevig verzet door de PVV en verschillende door ons ingediende amendementen en gesteunde moties heeft besloten om asielzoekers alsnog actief te blijven vervolgen en voor de rechter te brengen. Dit betekent dat indien asielzoekers voor de rechter komen voor een delict waarvoor ook een vrijheidsbenemende straf of gevangenisstraf staat, er na een veroordeling ook weer uitgezet kan worden. Het heeft er even om gespannen. We hadden criminele asielzoekers bijna het land niet meer uit gekregen. Gelukkig is dat scenario hiermee afgewend. Dat doet echter niets af aan het feit dat de PVV fel tegenstander is van het gebruik van strafbeschikkingen door het Openbaar Ministerie. Wij zullen in tweede termijn dan ook met een motie komen om het kabinet te bewegen deze bevoegdheid verder in te perken.

Dank u wel.

De voorzitter:

Er is een vraag van de heer Sneller.

De heer Sneller (D66):

Het kabinet schrijft over de amendementen van de heer Van Dijk van de PVV: "Het beperken van de inzet van de strafbeschikking zal er daarom toe leiden dat de doorlooptijden oplopen en er minder criminaliteit wordt aangepakt." Waarom wil de PVV dat?

De heer Emiel van Dijk (PVV):

Die conclusie delen wij niet. De conclusie kan nooit zijn dat criminelen er maar mee weg moeten komen op het moment dat je met capaciteitsproblemen zit. Dat kan niet de bedoeling zijn.

De heer Sneller (D66):

Waarom maakt de PVV dan alle keuzes die juist daartoe leiden? Dat is toch een onuitlegbaar verhaal? Ook in reactie op de terechte vraag van de heer Krul komt er toch alleen een fantasieoplossing, geen echte oplossing?

De heer Emiel van Dijk (PVV):

Nee, helemaal niet. Er moet gewoon efficiënter gewerkt worden. Ze moeten een tandje gaan bijzetten. Ik heb net ook al aangegeven dat je niet allerlei iftars met gescheiden ruimtes voor mannen en vrouwen kunt gaan organiseren terwijl de zedenzaken op de plank liggen. Dan denk ik dat je je prioriteiten niet op orde hebt. Als de rechtspraak zich daarmee bezighoudt — ik doel niet op het Openbaar Ministerie, maar op de rechtspraak, die dat heeft georganiseerd — dan valt er nog een hele grote efficiency ...

De voorzitter:

Slag te maken.

De heer **Emiel van Dijk** (PVV):

Juist. Dat is het, voorzitter. Dan valt er nog steeds een hele grote slag te maken.

De heer **Van Nispen** (SP):

Ik aarzel een beetje om te interrumpen, maar ik ga toch een vraag stellen. Niet alleen heeft de PVV een staatssecretaris geleverd die te maken heeft met overvolle cellen, waardoor mensen nu eerder vrijgelaten moeten worden, maar er is ook een heel groot tekort in de hele strafrechtketen, dus bij de politie, bij het Openbaar Ministerie en bij de rechtspraak. We hebben te maken met straffeloosheid; zaken blijven op de plank liggen. Nu probeert het Openbaar Ministerie daar wat aan te doen. De heer Emiel van Dijk wil dat terugdraaien, wat volgens mij nog meer straffeloosheid als gevolg heeft. In plaats van te komen met voorstellen om het structureel op te lossen met stabiele financiering — ik hoor daar geen voorstellen voor wat betreft het gevangeniswezen, ook niet wat betreft de politie, het OM of de rechtspraak — is "efficiënter werken" het enige waar de heer Emiel van Dijk mee kan komen. Hij geeft een voorbeeld waarbij hij ziet dat het misgaat, wat je daar ook van vindt. Dat kan natuurlijk nooit een antwoord zijn op de enorme tekorten die de afgelopen jaren zijn veroorzaakt. Is efficiënter werken echt het enige wat de heer Emiel van Dijk nu te bieden heeft?

De heer **Emiel van Dijk** (PVV):

Ik vind het een groter begin dan wat ik tot nu toe van de SP heb gehoord, die overal maar een grote zak geld tegenaan wil gooien en hoopt dat het probleem daarmee opgelost wordt. Dat vinden wij niet. Over die volle gevangenis zijn we het niet eens. Daar hebben we al een uitvoerig debat over gevoerd. Wij vinden dat er nog wel wat meer mensen op een cel kunnen. Het is dus geen geldig argument om te zeggen: laten we criminelen daarom maar vrijuit laten gaan en laten we het OM gewoon zijn gang laten gaan; als criminelen niet meer voor de rechter komen, dan gaat het vooruit met de doorlooptijden. Dat is wel makkelijk. Dat is niet onze aanpak. Daar zult u ook niet onze steun voor krijgen.

De heer **Krul** (CDA):

Ik val maar in, hoor, dus ik leer ook met de minuut. De heer Emiel van Dijk zegt: het moet gewoon efficiënter; er moet een tandje bij in de keten. Op zich denk ik dat efficiënter werken altijd mooi is. Hij geeft het voorbeeld dat als ze stoppen met het organiseren van iftars, ze meer tijd hebben voor zedenzaken. Ik hoop toch zeker dat dat niet de silver bullet van de PVV is. Maar kan de heer Emiel van Dijk misschien wat meer voorbeelden schetsen waarvan hij denkt "als we de efficiëntie willen verhogen, dan moeten we dit, dit en dit doen"? Dan heb ik het niet over geld. Zijn er meer voorbeelden te bedenken waarbij dat tandje bijgezet kan worden?

De heer **Emiel van Dijk** (PVV):

Ik wil die vraag graag doorgeleiden naar het kabinet om te kijken wat dat daar voor ideeën over heeft. Maar er zijn tien sprekers voor mij geweest en ik heb tot nu toe nog niemand horen zeggen dat ze misschien efficiënter kunnen gaan werken en hun prioriteiten misschien beter op orde kunnen stellen. Ik heb alleen maar gehoord dat er een zak geld bij moet en dat we bij de Voorjaarsnota weet ik hoeveel

financiële vastleggingen moeten gaan garanderen. Dat vinden wij niet.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Hoe je het ook wendt of keert, de PVV kiest voor meer criminelen zonder straf. Dat vind ik een hele wonderlijke, want ...

De heer **Emiel van Dijk** (PVV):

Dat is niet waar.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

We hebben de PVV namelijk eerder stevig tekeer zien gaan tegen de staatssecretaris, toen het ging over het op cel zien te krijgen van de veroordeelden. Maar als je zegt dat we minder strafbeschikkingen gaan doen, dan betekent het dat er meer zaken verjaren, dat er meer zaken met een sepot eindigen en dat criminelen dus eindigen zonder straf. Dat wordt geschetst door verschillende mensen in de strafrechtketen. De uitspraak van de PVV dat zij het strengste beleid ooit zou hebben tegen criminaliteit, is vandaag wel stevig door de hoeven gezakt.

De heer **Emiel van Dijk** (PVV):

Mevrouw Bikker van de ChristenUnie durft wel, want het was haar partij die nog geen week geleden de motie om criminelen vervroegd vrij te laten aan een meerderheid heeft geholpen. Ga ons dus niet aanwrijven dat wij hier staan voor straffeloosheid. Als er iets is wat straffeloosheid verder in de hand werkt, dan is dat het vervroegd vrijlaten van criminelen, waar de ChristenUnie en ook de heer Van Nispen van de SP vorige week volmondig voor hebben gestemd. Dat laat ik me dus niet aanwrijven.

De **voorzitter**:

Dank u wel. De laatste spreker van de zijde van de Kamer is de heer Diederik van Dijk van de SP. Nou, vooruit, een korte opmerking van orde.

De heer **Van Nispen** (SP):

Voorzitter, een punt van orde of een persoonlijk feit; ik weet niet hoe dat heet. Maar de heer Emiel van Dijk spreekt mij hier aan. We hebben een uitvoerig debat gevoerd over het gevangeniswezen. Het is niet de SP die dat cellentekort heeft veroorzaakt. Er is nu wel een PVV-staatssecretaris die de rommel op moet ruimen. Denk aan de onrealistische voorstellen van de PVV: acht personen op een cel, die desnoods staand moeten slapen. De heer Emiel van Dijk is weggehoond door gevangenispersoneel. Zij hebben hem tijdens het debat uitgelachen vanaf de tribune. Het is dan wel zo eerlijk om erbij te vertellen dat de PVV niet met structurele voorstellen komt. De voorstellen van de PVV leiden alleen maar tot meer straffeloosheid en gaan rechtstreeks in tegen het belang van de mensen die al het werk moeten doen, zoals al het gevangenispersoneel.

De **voorzitter**:

Helder.

De heer **Van Nispen** (SP):
Het is wel zo fair om dat er dan ook bij te zeggen.

De **voorzitter**:
Bij dezen.

De heer **Emiel van Dijk** (PVV):
Een prachtig persoonlijk feit! Heel lang ook. Ik ben daarna in gesprek gegaan met het gevangenispersoneel. Zij zongen inderdaad een toontje lager. Zij vonden het leuk om vanaf de tribune te lachen. Maar toen ik die mensen een-op-een sprak ...

De **voorzitter**:
Maar we gaan niet het debat van vorige week overdoen.

De heer **Emiel van Dijk** (PVV):
... was er geen enkele andere ...

De **voorzitter**:
De volgende spreker van de zijde van de Kamer is de heer Diederik van Dijk van de SGP.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):
Een punt van orde, voorzitter.

De **voorzitter**:
Wat u gaat maken, is niet echt een punt van orde.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):
Ik krijg wel sneren maar geen antwoord op de vraag hoe de PVV voorkomt ...

De **voorzitter**:
Maar dan wilt u de vraag nog een keer stellen. Dan wordt het een zevende interruptie, en daar begin ik helaas niet aan. De heer Diederik van Dijk van de SGP.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):
Als de heer Van Dijk alleen maar sneert ... Ik verwacht een inhoudsvol debat.

De **voorzitter**:
De heer Diederik van Dijk van de SGP.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):
Voorzitter, dank u wel. Het is waardevol om vandaag met de minister te spreken over de verruiming van de toepassing van de strafbeschikking en de opstelling van het OM ter zake. Minister, OM en Kamer hebben hun eigen rol in de trias en dienen rolvast te zijn. Zeker voor het OM, voor de rechterlijke macht, is het noodzakelijk dat het onafhankelijk zijn werk kan doen. Ik las recent een opiniërend artikel van een staatsraad van de Afdeling advisering van de Raad van State, een zekere Kees van der Staaij. Hij stelt terecht

dat de scheiding der machten behoort tot de pijlers van de rechtsstaat. Tegelijkertijd poneert hij de terechte notie dat de scheiding der machten niet betekent dat er geen zinvolle dialoog kan zijn tussen de verschillende machten. Wijze en nuchtere woorden. Die Van der Staaij zou een goed Kamerlid kunnen zijn, bedacht ik mij! In ieder geval heeft deze Kamer recent ook een goed gesprek met de andere machten gehad over de strafbeschikkingen. Dat is waardevol, juist om misverstanden te voorkomen. Wij allen delen immers dit overstijgende, gemeenschappelijke doel: er zo veel mogelijk voor zorgen dat criminaliteit niet onbestraft blijft. Daarom wil ik vanaf deze plek in het bijzonder mijn grote waardering uitspreken richting al die mensen van het OM, die zich zo hard inzetten voor onze veiligheid. Uw inzet wordt gezien.

Voorzitter. De SGP begrijpt dat de druk op de strafrechtketen groot is en dat het OM zoekt naar manieren om efficiënter te werken, om zo de doorlooptijden te verbeteren. Maar efficiëntie mag nooit ten koste gaan van rechtsstatelijkheid, rechtsgelijkheid en het vertrouwen van burgers in een eerlijke rechtsgang. Een strafbeschikking is geen parkeerboete; het gaat hierbij vaak om serieuze delicten, waar ook slachtoffers bij te betreuren zijn. Dan past het niet dat de dader via een brief een boete of een taakstraf krijgt opgelegd, zonder tussenkomst van de rechter. Dat levert de vraag op of het verruimen van de strafbeschikking niet in meer gevallen zal leiden tot oplegging van een taakstraf of een geldboete in plaats van een gevangenisstraf. Ligt de richtlijn in het verlengde van de huidige werkwijze van het OM, of stelt het OM hiermee ook de strafeis naar beneden? Over welke zaken hebben we het precies? Kan dit verder worden ingekaderd? Een te ruime richtlijn biedt veel ruimte voor interpretatie. Hoe gaat het OM nu precies om met zaken waarvoor er een taakstrafverbod geldt? Ik ontvang graag een reactie van de minister op deze vragen.

Voorzitter. Er ligt een tijdelijke instructie voor, die over een jaar zal worden geëvalueerd. Is het volgens de minister te verwachten dat de instructie zal worden uitgebreid indien de doorlooptijden niet voldoende zijn verkort? Welke parameters worden hiervoor gehanteerd?

De SGP legt de vinger op de strafbeschikking in vreemdelingenzaken, vanwege de glijdende schaal die geldt voor deze groep verdachten. We lezen in de brief van de minister dat het college er nu vanaf ziet om illegale vreemdelingen en asielzoekers onder de werking van de tijdelijke instructie te laten vallen. Kan de minister bevestigen dat deze doelgroep nooit onder de reikwijdte van de strafbeschikking zal vallen? Is het beleid van het OM erop gericht om, in verband met de glijdende schaal, niet af te wijken van een eis tot gevangenisstraf?

Dank u, voorzitter.

De **voorzitter**:
U bedankt. Om 20.00 uur gaan we luisteren naar de minister, en daarna naar de staatssecretaris.

De vergadering wordt van 18.59 uur tot 20.00 uur geschorst.

De **voorzitter**:

Ik heropen. Ik geef graag het woord aan de minister. Het woord is aan hem.

Minister Van Weel:

Dank, voorzitter. Ook dank aan de leden voor hun inbreng in de eerste termijn. Ik zal, na een korte inleiding, een aantal blokjes langslopen. Ik begin met de instructie, het wetgevingskader en de keten. Dan is er een blokje overig. Daarna zal de staatssecretaris nog ingaan op de rechtspraak, de rechtsbijstand en slachtoffers. Dan heeft u een beetje een beeld van hoe wij onze termijn voor ons zien.

We voeren vandaag het debat over de strafbeschikking. Dat is een van de instrumenten van het Openbaar Ministerie om criminelen te kunnen bestraffen. De opvattingen over de strafbeschikking lopen de afgelopen weken erg uiteen. Daarom hecht ik eraan om te beginnen met mijn eigen oordeel over het instrument. Ik hoor, ook vanuit uw Kamer, geluiden dat de strafbeschikking er zou zijn om criminelen celstraf te laten ontlopen. Laat ik dat misverstand uit de lucht halen. De strafbeschikking is juist een instrument dat ervoor zorgt dat criminelen niet onbestraft wegkomen. De strafbeschikking wordt door het OM alleen ingezet bij relatief lichtere zaken, waarbij de inschatting is dat er sowieso geen celstraf zal worden opgelegd of dat de zaak zelfs geseponeerd zou kunnen worden. Zonder de strafbeschikking zou een aanzienlijk deel van de criminaliteit waarschijnlijk niet meer worden aangepakt, zeker gezien de grote druk waaronder de strafrechtketen staat. Het instrument draagt volgens het OM, en dus ook in mijn ogen, dus juist bij aan het wél bestraffen van criminelen. Ik sta dan ook achter het gebruik van de strafbeschikking door het OM.

De voorzitter:

Ik zie mevrouw Michon-Derkzen bij de microfoon staan, maar ik wil u eerst even uw inleiding laten afmaken.

Minister Van Weel:

Het OM heeft onlangs aangekondigd om vaker een strafbeschikking uit te vaardigen bij veelvoorkomende vermogenscriminaliteit. Zoals u weet kampt de strafrechtketen met capaciteitsproblemen. Doorlooptijden zijn te lang en er is te weinig capaciteit bij de rechtspraak om alle zaken tijdig af te doen. Het is simpelweg niet mogelijk om alle zaken voor de rechter te brengen. Daarom kan ik me ook vinden in het besluit van het OM om vaker een strafbeschikking op te leggen. Het is belangrijk dat in zo veel mogelijk zaken in ieder geval een sanctie kan worden opgelegd.

Maar ik heb ook goed geluisterd naar de gevoeligheden en de vragen die uw Kamer bij de strafbeschikking heeft. Ik ben het uiteraard met u eens dat inzet van de strafbeschikking zorgvuldig moet gebeuren. Op de rechtsbescherming en de belangen en rechten van slachtoffers en verdachten gaat mijn collega, de staatssecretaris, straks verder in. Maar u weet ook dat wij door het WODC een onderzoek laten verrichten naar de wijze waarop procesdeelnemers, waaronder slachtoffers, de toepassing van de strafbeschikking ervaren. Ook heeft de procureur-generaal bij de Hoge Raad een vervolgonderzoek naar de strafbeschikking aangekondigd. Daarin zal aandacht worden besteed aan de vorm, de inhoud en de implicaties van de recente beleidswijziging van het OM. Het OM heeft besloten om in afwachting van de uitkomsten van deze onderzoeken geen verdere verrui-

ming van de toepassing van de strafbeschikking te zullen vaststellen. Ook ik zie de uitkomsten van deze onderzoeken met belangstelling tegemoet.

De afronding van mijn inleiding. Kort gezegd is de strafbeschikking een cruciaal middel in de bestrijding van criminaliteit. Als de toepassing daarvan wordt beperkt, leidt dat tot minder vervolgingen, langere doorlooptijden en meer septs. Voor die situatie heb ik vandaag in ieder geval niemand in uw Kamer horen pleiten.

Mevrouw Michon-Derkzen (VVD):

Ik heb twee feitelijke vragen. Is dat te kwantificeren? In hoeverre hebben we de strafbeschikking nodig voor minder septs, kortere doorlooptijden en ... Nou, het derde ben ik vergeten. Het zou zo goed zijn als we het kunnen kwantificeren. Dat vraag ik via de voorzitter aan het kabinet.

Minister Van Weel:

Ik kan u wel een aantal cijfers geven. Ik kom er ook nog specifiek op terug omdat ik gevraagd ben om te appreciëren wat de exacte impact van de amendementen die de heer Van Dijk heeft ingediend, zou zijn. Maar laat ik een aantal cijfers noemen. In 2024 heeft het OM 25% van alle uitgestroomde zaken afgedaan met een strafbeschikking. Ik noem ook de aantallen: van de totaal 404.000 zaken zijn er 100.000 afgedaan met een strafbeschikking. In 2024 hebben de arrondissementsparketten circa 15% van de misdrijfzaken met een strafbeschikking afgedaan. Dat is in aantallen: 21.500 van de 139.500. De eerste inschatting van het OM is dat als gevolg van de uitgevaardigde tijdelijke instructie sprake zal zijn van een toename van 2.500 zaken die door de arrondissementsparketten worden afgedaan. Waar we nu zaten op 21.000 en 15% van de zaken, zou je dus gaan naar rond de 24.000, dus een percentage van 17% à 18%. Ook dat zet wat mij betreft twee dingen in perspectief. Dat betreft ten eerste het enorme aantal zaken dat met een strafbeschikking worden afgedaan. U kunt zich voorstellen welk enorm beslag het zou hebben als je die allemaal, 25% van alle zaken, door de rechtbank zou moeten geleiden. Ten tweede plaatst dit in een relatieve context dat deze recente tijdelijke instructie niet leidt tot een enorme explosie van het gebruik van een strafbeschikking. Zoals ik zei, gaat het naar schatting om zo'n 2.500 extra zaken ten opzichte van de 21.500 zaken die nu op deze wijze bij de arrondissementsparketten zouden worden afgedaan.

Voorzitter. Dat brengt mij bij het kopje omtrent de instructie; dat is logischerwijze ook het grootste blok. Mevrouw Wijen-Nass vroeg wat precies het doel hiervan is. Is het doel het verkorten van de doorlooptijden of het ontlasten van de rechtspraak? Dan ga ik toch even terug naar 2008, naar de memorie van toelichting bij de Wet OM-afdoening. Daar werden drie redenen genoemd voor het in het leven roepen van de strafbeschikking: doelmatigheid, rechtmatigheid en het ontlasten van de zittende magistratuur. De centrale overweging daarbij was dat schaarse rechterlijke capaciteit alleen in die gevallen zou moeten worden gebruikt waarin dat, mede gelet op de ernst van het strafbare feit, noodzakelijk is. Dat zijn nog steeds de doelstellingen van de inzet van de strafbeschikking. Dat is ook in lijn met hoe we daarover hebben gecommuniceerd. Ik heb eerder wel aangegeven dat het doel van de koerswijziging is om de doorlooptijden van strafzaken te verkorten en meer criminaliteit aan te pakken. De opmerking van de voorzitter van het

college op de website van het OM houdt in dat het niet de afweging van het OM is geweest die tot voornaamste doel had de rechtspraak te ontlasten, maar juist die van wetgever, in casu wij beiden.

Maar dit neemt niet weg dat met het nieuwe beleid van het OM dezelfde doelen worden nagestreefd, namelijk het ontlasten van de strafrechter en het benutten van de rechterlijke capaciteit voor de zwaardere strafzaken. Dat staat ook met zoveel woorden in de instructie vermeld. Ik denk dus dat we wat dat betreft volledig op een lijn zitten.

Zowel de heer Van Nispen als mevrouw Bikker vroegen: als je dit volledige plan van de hand wijst en überhaupt zou stoppen met OM-strafbeschikkingen, hoeveel moet je dan investeren, na hoeveel jaren zijn de wachttijden dan gewerkt en over hoeveel miljarden hebben we het? Ik noemde net al wat getallen. Er zijn in 2024 100.000 strafbeschikkingen uitgereikt, waarvan 60.000 voor overtredingen en 40.000 voor misdrijven. Wat zou er in de praktijk gebeuren als je dit instrument niet had? Dan zou het OM er mogelijk voor kiezen om een gedeelte van de 100.000 überhaupt niet op te pakken en om de rest door te zetten naar strafzaken. In antwoord op de vraag van zojuist van mevrouw Michon: ik kan niet precies inschatten hoe de verdeling tussen die twee zou lopen, want dat is aan het OM en de officier van justitie, maar met alles wat wij doorsturen naar de rechtspraak, zullen de wachttijden verder oplopen. En met alles wat geseponeerd wordt in plaats van afgedaan met een strafbeschikking, ontloopt iemand zijn straf in plaats van in ieder geval een sanctie opgelegd te krijgen. Het zal dus in ieder geval betekenen — laat ik wel zo duidelijk zijn — dat duizenden zaken niet meer zullen worden opgepakt als dit het geval zou zijn.

De heer Six Dijkstra vroeg: vindt u dat externe aanwijzingen zouden moeten worden opgeschort door interne — hij noemde dat "geheime" — instructies? De instructie was niet geheim, maar was ook niet bedoeld voor openbare publicatie. Maar de instructie gaat natuurlijk naar alle arrondissementsparketten. Het is dus niet een geheim dat het OM alleen voor zichzelf had willen bewaren, maar waar de afstemming tussen het OM en de andere ketenorganisaties als onvoldoende is ervaren — u heeft er al op gedoeld dat daar sprake van lijkt te zijn geweest, zoals u ook bij de rondetafel heeft gehoord — is het wel van belang dat we daar in het vervolgproces op het juiste moment goede aandacht aan geven. Maar het OM heeft wel gehandeld binnen de juridische mogelijkheden die het heeft. Dat kan ik alleen maar ondersteunen.

Ik zei al dat de procureur-generaal bij de Hoge Raad vervolgonderzoek doet naar de strafbeschikking. Hij zal dus ook kijken naar de vorm, de inhoud en de implicaties van deze tijdelijke instructie. De vraag hoe dat zich verhoudt tot de externe aanwijzing zal daar ook in worden geadresseerd. Dat heeft de procureur-generaal al aangegeven. Het onderzoek en het oordeel waar hij mee komt, zullen wij dus afwachten.

Vindt de minister dat hij de Tweede Kamer had moeten informeren? We hebben het hier over een instrument dat, zoals ik al zei, sinds 1 januari 2008 de wettelijke bevoegdheid van het OM is. Het OM is met deze tijdelijke instructie absoluut niet buiten de wettelijke kaders getreden. Het was juist vreemd geweest als het OM dat aan mij had voorge-

legd ter goedkeuring of toestemming, want zo is de verhouding tussen het Openbaar Ministerie en mij niet. Het OM moet in de strafoplegging onafhankelijk en zelfstandig kunnen opereren binnen de kaders van de wettelijke bevoegdheid. Er is in algemene zin wel met de Kamer gewisseld. Dat gebeurde vorig jaar, mede naar aanleiding van de doorlooptijden en de hoge belasting in de strafreketen. Er was een voornemen om de toepassing van de strafbeschikking te verruimen binnen de wettelijke mogelijkheden. Volgens mij heeft het OM binnen die kaders gehandeld.

De voorzitter:

We houden weer zes interrupties aan in deze termijn. Het woord is aan de heer Six Dijkstra.

De heer Six Dijkstra (NSC):

Nu is er natuurlijk in dit geval wel een externe instructie over een contra-indicatie buiten werking gesteld door een interne instructie waar de Kamer niet van op de hoogte was. Verandert dat voor de minister de omstandigheden?

Minister Van Weel:

Ook een aanwijzing wordt natuurlijk niet afgestemd met de Kamer. Die wordt wel afgestemd met de minister, want die moet 'm uiteindelijk vaststellen, maar uiteindelijk heb ik daar geen beleidsmatige invloed op. Het OM stelt die zelfstandig vast. In die zin zit ook daar geen weegmoment voor de Kamer in, zou ik willen zeggen, anders dan dat u er kennis van kunt nemen en daar een debat over kunt hebben. U kunt daar echter geen invloed op uitoefenen. Conceptaanwijzingen worden dus niet voorgehangen in de Kamer. Die worden vastgesteld door het OM en worden daarna gepubliceerd. In die zin is dat dus wel een verschil ten opzichte van deze tijdelijke instructie, die niet extern is gepubliceerd. Het OM geeft aan die bevoegdheid te hebben, zolang die niet in nadelige zin de rechten van de verdachte raakt. Wij vinden dat daarvan in dit geval geen sprake is geweest. Ik denk dat dit een van de punten is die de procureur-generaal van de Hoge Raad bedoelt als hij zegt dat hij naar de vorm, de inhoud en de implicaties van deze tijdelijke instructie gaat kijken. Hij zal ook kijken naar de verhouding tussen beide. Maar nogmaals, voor de positie van de Kamer denk ik niet dat het heel veel uitmaakt.

De heer Sneller (D66):

De minister geeft een ietwat formalistisch, juridisch antwoord op een politieke vraag. Ik had ook de vraag gesteld hoe hij terugkijkt op het wel of niet meenemen van de Kamer, het actief informeren. Hij schetst voor het andere proces dat dat in de toekomst anders moet, maar hier beperkt hij zich tot de uitspraak dat hij dat niet formeel verplicht was, terwijl hij er wel van wist voordat die tijdelijke werkinstructie in werking trad.

Minister Van Weel:

Dank voor de vraag en dank dat ik buiten het formele, juridische antwoord ook een politiek antwoord mag geven op deze vraag. Als je nu kijkt naar de discussie van de afgelopen weken, zie je de onduidelijkheid die er heeft gespeeld over wat er eigenlijk besloten is, wat dit betekent voor het wettelijke kader waarbinnen het OM opereert en hoe dat

zit qua verhoudingen. Wij trekken het ons aan dat de communicatie hieromtrent, zowel met ketenpartners als met externen als met uw Kamer, beter had gekund. Anders hadden we dit debat mogelijk ook niet gehad. Dat trek ik dus zeker naar mij toe. De enige reden waarom ik ook de formele juridische lijn noem, is om te benadrukken dat de onafhankelijkheid en zelfstandigheid van het OM als zodanig wat mij betreft niet ter discussie mogen staan. Dat zult u zo ook horen in de appreciatie van een aantal van de voorstellen die gedaan zijn.

De heer **Sneller** (D66):

Dank daarvoor. Dat waardeer ik. En als we nu verder kijken, hoe wil de minister het dan aanpakken binnen die verder juridische kaders, in de wisselwerking met de Kamer?

Minister **Van Weel**:

Het OM heeft eigenstandig een beweging gemaakt. Ook zij hebben zich niet doof en blind getoond voor de wijze waarop deze tijdelijke instructie is ontvangen. Ik denk dat zij daar lessen uit leren, en ik denk dat wij daar lessen uit leren. Ik denk dat we met name van de procureur-generaal van de Hoge Raad, maar uiteindelijk ook naar aanleiding van het WODC-onderzoek, gaan horen welke verbetermogelijkheden er zijn. Daar kijk ik erg naar uit. Het OM heeft aangegeven tot die tijd niet eigenstandig volgende stappen te zullen zetten. Ook daar ben ik ze erkentelijk voor, want dat creëert ook rust op dit belangrijke dossier.

Mevrouw Michon-Derkzen vroeg of het klopt dat de strafbeschikking daadwerkelijk leidt tot meer capaciteit voor zwaardere zaken, zoals rond zeden en openlijk geweld. Ja, ik ben ervan overtuigd dat met het instrument van de strafbeschikking meer criminaliteit kan worden aangepakt en dat door die schifting te maken, dus lichte zaken afdoen met een strafbeschikking, er meer capaciteit overblijft om met zwaardere zaken naar de rechter te gaan. Die capaciteit speel je dus vrij op twee plekken. Dat gebeurt zowel binnen het OM, want ook daar legt een strafbeschikking minder beslag op de capaciteit dan een volledige gang naar de rechter, als binnen de rechterlijke macht. Wat dit betreft zitten de knelpunten niet alleen maar bij de rechterlijke macht. We hebben daar regelmatig discussies met de Kamer over. We zien in de gehele keten knelpunten. Het middel van de strafbeschikking helpt ons daar dus zeker bij.

Hoe zit het met de recidivisten, vroeg mevrouw Michon. De instructie maakt het mogelijk om ook bij relatief lichte feiten ...

Mevrouw **Lahlah** (GroenLinks-PvdA):

De minister wees terecht op de verschillende knelpunten in de keten. Nou zie ik dat het kabinet van tijdelijke noodmaatregel naar tijdelijke noodmaatregel gaat om die capaciteit te ontlasten. We zagen dat al bij het gevangeniswezen, waar gevangenen twee weken eerder naar huis worden gestuurd. We zien het nu bij de uitbreiding van de strafbeschikkingen. Wat stelt de minister daartegenover? Is hij van plan om bij de Voorjaarsnota te investeren in de rechtspraak?

Minister **Van Weel**:

Ik wil even iets wegnemen. Het eerder vrijlaten van gevangenen noemt u terecht een noodmaatregel. Het toepassen van een strafbeschikking is geen noodmaatregel. Dat is gewoon conform een wet die sinds 2008 in werking is. Inmiddels wordt al 25% van de zaken afgedaan middels een strafbeschikking, zoals ik zei. Het is gewoon een bestaand element in de gereedschapskist van onze strafrechtketen. Het is dus niet zo dat de strafbeschikking een tijdelijk middel is waar we van af willen. De vraag is hoe we de strafbeschikking zo efficiënt mogelijk inzetten. Het OM heeft nu gezegd dat het mogelijkheden ziet om de druk op de keten mogelijk te verlichten en om meer capaciteit te creëren voor zwaardere zaken door de toepassing van de strafbeschikking binnen de wettelijke mogelijkheden te verruimen. Ook dat noem ik nog steeds geen noodmaatregel, maar het is wel bedoeld om de druk op de keten te verlichten. Ik heb niet de illusie dat we ooit in de situatie zullen verkeren waarin we zo veel middelen hebben en ook de mensen zouden kunnen krijgen dat we werkelijk elk vergrijp voor een rechter gaan afdoen. Ik wil het idee wegnemen dat de strafbeschikking gaat verdwijnen uit ons arsenaal. Ik zou daar in ieder geval geen voorstander van zijn. Ik zie ook niet hoe je een strafrechtketen kunt bouwen die de aantallen kan opvangen, dus die 25%, die 100.000 zaken, die nu met een strafbeschikking worden afgedaan. Ik denk ook niet dat het hoeft. Als je kijkt naar de percentages waarbij in verzet wordt gegaan, dan blijken die niet zo hoog te zijn. Met andere woorden: je had niet een volledige rechtsgang nodig om een vrij eenvoudig delict af te kunnen doen. Dat gebeurt nu dus op een efficiënte manier. Ik zie het dus ook als doelmatig.

Mevrouw **Lahlah** (GroenLinks-PvdA):

Mijn vraag was eigenlijk: komt de minister met structurele investeringen bij de Voorjaarsnota? Die vraag heb ik niet beantwoord gekregen. Daarmee zeg ik niet dat alles voor de rechter moet komen. Maar komt u met structurele investeringen om die keten te ontlasten? Waar het gaat om noodmaatregelen, denk ik toch dat de strafbeschikking is gestart vanwege doelmatigheid en rechtmatigheid, maar ook vanwege capaciteitstekorten. Het was toch uit nood geboren, zullen we dan maar zeggen. Daar sla ik op aan. Dan vraag ik me af hoelang de minister denkt dat deze uitbreiding nodig is. Wanneer denkt hij dat de keten structureel op orde is?

Minister **Van Weel**:

Dit zijn een heleboel vragen in één. Ik ga niet vooruitlopen op de besluitvorming in de Voorjaarsnota. Dat speelt nu echt op een andere tafel. Zodra de uitkomsten daarvan bekend zijn, dan zal uw Kamer daarover per Voorjaarsnota worden geïnformeerd. Ik kan nu niet vooruitlopen op de besluitvorming die daarover plaatsvindt.

In algemene zin wil ik wel het idee wegnemen dat we met heel veel meer geld al deze problemen kunnen oplossen en dat we structuren maar kunnen blijven vergroten. Ik zeg dat ook altijd bij de debatten over de politie. Ik zie niet heel veel mogelijkheden om in de periode dat ik er zal mogen zitten het aantal agenten heel erg structureel te verhogen. Dat heeft ook gewoon te maken met de arbeidsmarktkrapte waar we mee te maken hebben. Dat heeft te maken met hoe aantrekkelijk je het beroep daardoor nog kunt maken. Dat heeft te maken met opleidingstijden. Zeker het uitbreiden van de rechterlijke macht is niet iets wat je op een

achternamiddag hebt gerealiseerd. De acute oplossing voor de keten is nu niet om daar enorm veel geld naartoe te gooien. Natuurlijk moet je goed kijken naar de capaciteit en moet er balans zitten in de keten. Je moet niet hebben dat de opsporing uiteindelijk twee keer zo veel capaciteit heeft als de rechterlijke macht. Daar moet balans in zitten. Maar ik zie dat de OM-strafbeschikking en de uitbreiding nu daarvan — zoals ik zei, denkt het OM dat die leidt tot een geringe uitbreiding van het aantal zaken van 2.500 — in ieder geval bijdragen aan verlichting.

Recidivisten, voorzitter. De instructie maakt het mogelijk om ook bij relatief lichte feiten, die nu soms onbestraft blijven door bijvoorbeeld een gebrek aan capaciteit of sepots, wel een strafbeschikking op te leggen. Het zorgt er in die gevallen voor dat recidivisten niet weggelaten zonder straf en dat zij in ieder geval een strafbeschikking krijgen. Toepassing van de strafbeschikking is daarbij dus een toevoeging aan het arsenaal van de officier van justitie om strafbare feiten aan te pakken. Het leidt ertoe dat meer criminaliteit wordt aangepakt. De uitbreiding van de toepassing van de strafbeschikking betreft alleen de veelvoorkomende vermogensdelicten, met als doel de doorlooptijd te verkorten en meer criminaliteit aan te pakken.

Ik vind het van belang te benadrukken — dat is ook een van de zaken die ik af en toe zag terugkomen in het publieke debat — dat deze zaken nog steeds voor de rechter kunnen worden gebracht, ook onder de nieuwe instructie, en dat de officier van justitie die afweging maakt in elke zaak. Dat misverstand is misschien ontstaan door te praten over zaken met een strafmaximum van zes jaar en zaken waarin het OM ook daadwerkelijk zes jaar zou eisen voor het delict dat is gepleegd. Ik noem daarbij de diefstal in vereniging, dus het georganiseerd een diefstal plegen met meerdere personen. Het kan gaan om een blikje bier uit de supermarkt versus een roofbende die structureel huizen leeghaalt en gepakt wordt. In dat eerste geval zal het OM echt geen zes jaar celstraf eisen, maar dat kun je er theoretisch gezien wel voor geven, omdat die straf op die vorm van delict staat. Het is precies hetzelfde delict, maar natuurlijk ga je daar op een volledig andere manier mee om. De officier van justitie gaat in het eerste geval niet vragen om een celstraf. In het tweede geval doet hij dat wel. Dat is nou precies de discretionaire bevoegdheid. Ik noem natuurlijk de twee uitersten. Daarbij kunnen we het allemaal wel bedenken, maar het is elke keer aan de officier van justitie om te denken: met wie heb ik hier te maken, met welk delict heb ik te maken en waar heeft de verdachte baat bij? Slachtofferrechten — daar komt de staatssecretaris nog op terug — spelen een rol in die afweging. Dat hele palet wordt uiteindelijk in elke individuele casus door de officier van justitie afgewogen.

Mevrouw **Wijen-Nass** (BBB):

Ik heb een vraag aan de minister over de recidivisten, dus de mensen die terugkomen. Het is inderdaad zeker niet zo dat iedereen bij een diefstal met braak of in vereniging zes jaar gevangenisstraf krijgt, maar ik mag wel hopen dat er een zwaardere straf wordt geëist als iemand keer op keer terugkomt voor zo'n feit dan als het de eerste keer is. Mijn vraag aan de minister is of in het onderzoek ook de recidive wordt meegenomen voor wat betreft de OM-strafbeschikking. Wordt daarin meegenomen dat dat niet per se wenselijk is? Hoe gaan we daarmee om? Zit dat in dat onderzoek?

Minister **Van Weel**:

Ik kan me zeker voorstellen dat dat in het onderzoek van het WODC zal zitten. Wellicht zit dat ook in het onderzoek van de pg van de Hoge Raad, omdat die kijkt naar de uitbreiding via deze instructie. Maar ook het OM zelf zal benieuwd zijn naar de uitkomsten hiervan, want het idee van het OM is dat in die zaken waarbij de officier van justitie zegt "dit is dezelfde dakloze die nu voor de derde keer deze week bij de Albert Heijn wordt betrapt" ... Daar zal echt geen volledige rechtsgang voor plaatsvinden. Daar zal in veel gevallen ook echt geen gevangenisstraf voor gegeven worden. Het OM zal willen weten of je dan nog wel iets met strafbeschikking kunt doen of niet. Met andere woorden: levert het meer rechtvaardigheidsgevoel op of minder? Ik denk dat dat de discussie is. U haalde de politievakbonden aan. Ik denk dat de politie zelf ook meer deze kant van de zaak had bekeken. Want de frustratie van de politie zit ook bij het feit dat een heleboel zaken nooit voorkomen, pas over een paar jaar voorkomen, verjaren of geseponeerd worden omdat de officier van justitie denkt: hier ga ik het systeem niet mee belasten. Daar kan dus ook een stuk extra rechtvaardiging zitten als iemand wel een strafbeschikking krijgt of een taakstraf moet uitvoeren.

De heer **Van Nispen** (SP):

De minister beschrijft nu natuurlijk precies hoe het zit. Hij heeft het ook over het misverstand in de maatschappelijke discussie. Dat onderschrijf ik. Maar dit wist de minister natuurlijk ook al toen hij in zijn brief aan de Kamer schreef dat hij om opheldering heeft gevraagd bij het Openbaar Ministerie over die recidivisten en over de illegale vreemdelingen en de asielzoekers. Want twee zinnen daarna schreef hij aan de Kamer: deze instructie maakt het echter nu mogelijk om bij deze groepen ook bij relatief lichte feiten, die nu soms onbestraft blijven door bijvoorbeeld gebrek aan capaciteit of sepots, een strafbeschikking op te leggen. Oftewel: wel straf, in plaats van geen straf. Nou is het Openbaar Ministerie door het maatschappelijke debat en het rondetafelgesprek tot het inzicht gekomen dat deels weer terug te draaien, als ik het goed begrijp niet voor recidivisten, maar wel voor illegale vreemdelingen en asielzoekers, aan wie het geen strafbeschikkingen meer oplegt. Het college zegt: dit zou de indruk kunnen wekken dat zij er lichter door zouden worden bestraft. Maar de minister schrijft zelf in zijn brief: het ging om geen straf of, door de strafbeschikking, wel een straf. Ik wil eigenlijk van de minister weten hoe hij de beleidswijziging van het Openbaar Ministerie nou waardeert en hoe hij zelf terugkijkt op zijn brief, waarin hij daadkrachtig schrijft dat hij het OM om opheldering heeft gevraagd. Waar was dat dan voor nodig, als de minister hier staat te verdedigen wat men gedaan heeft?

Minister **Van Weel**:

Dan nog is dit een instructie die is opgesteld door het OM. Ook ik heb daarvan kennisgenomen en ook ik heb natuurlijk de vragen gesteld die ook in het publieke debat zijn gesteld. Daar zijn vervolgens antwoorden op gekomen. Ik volg die antwoorden. Het OM heeft echter besloten, op basis van de reuring rondom met name de asielzoekers, om die contra-indicatie tijdelijk wel in stand te laten. Het heeft daarbij ook meegewogen dat er al een specifiek doelgroepenbeleid bestaat voor asielzoekers en veelvoorkomende criminaliteit. Dus heeft het OM de inschatting gemaakt dat het geringe aantal gevallen waar het in dat geval om zou gaan de ophef

niet waard was. Zo vat ik het even kort samen. Dat zijn mijn woorden, niet die van het OM.

De heer Van Nispen (SP):

Dit begrijp ik wel, maar dat is nog niet helemaal de kern van de zaak. Ik sta hier niet om het een of het ander te verdedigen. Ik vind dat ik er niet over ga; het is inderdaad aan het OM. De minister staat hier verantwoording af te leggen en vragen te beantwoorden. Het gaat mij om het effect. Want de minister zegt dat hij om opheldering heeft gevraagd bij het Openbaar Ministerie, maar twee zinnen later beschrijft hij eigenlijk tussen de regels door dat hij goed snapt dat het OM doet wat het doet, want straf opleggen door een OM-strafbeschikking is beter dan geen straf. Dat verdedigt hij in die brief. En nu weten we inmiddels dat een deel van het beleid weer is teruggedraaid. Dan zijn we toch eigenlijk weer waar we waren, namelijk dat het risico bestaat dat een aantal zaken in sepots eindigen of op de grote stapel bij de rechtspraak belanden? Daar wil ik toch een iets kritischere reflectie van de minister op.

Minister Van Weel:

De discussie is gelopen zoals die is gelopen. Ook het OM geeft zich, zoals u heeft kunnen lezen op de website, wel rekenschap van het maatschappelijke debat. Het heeft daarbij ook geconstateerd dat er een beeld is gecreëerd alsof asielzoekers weggelaten zijn. Het heeft dat beeld niet honderd procent recht weten te zetten, ook niet in de rondetafel. Het heeft daarop geconcludeerd dat het doelgroepenbeleid dat geldt voor deze groep in stand blijft en dat het weglaten van de contra-indicatie daar eigenlijk niet zo heel veel aan verandert. Bij de recidivisten is dat wel het geval. Daarom pleit het OM er ook voor om echt vast te houden aan het laten vervallen van de indicatie daar. Het heeft zelf de afweging gemaakt om die voor asielzoekers nu achterwege te laten.

De heer Van Nispen (SP):

Waarom ga ik hier zo op door? Niet omdat ik per se vind dat het wel of niet moet. Ik zou willen dat de minister, als hij zelf precies weet hoe het zit en weet waarom het OM daarvoor heeft gekozen ... De minister houdt hier het verhaal dat het belangrijk is dat er geen straffeloosheid is en dat hij liever heeft dat mensen wel gestraft worden dan dat ze niet gestraft worden. Dan mag ik toch verwachten dat de minister dat soort keuzes beter gaat uitleggen? Wat heeft de minister er dan aan gedaan? Ik vraag dus niet wat het OM doet. Ik vraag wat de minister gedaan heeft om te zorgen voor draagvlak, om voor het onafhankelijke OM te gaan staan en om uit te leggen waarom het soms nodig is. Wat heeft de minister eraan gedaan om die verkeerde beeldvorming te beïnvloeden of recht te zetten? Ik ben er dan toch wel benieuwd naar hoe de minister zijn eigen rol ziet.

Minister Van Weel:

Dat heb ik gedaan in publieke debatten, bijvoorbeeld bij de plenaire afronding van het Wetboek van Strafvordering, waar in één keer amendementen werden ingediend omdat de discussie toen net speelde. Ik ben toen gaan staan voor het beleid van het OM. We hebben er ook in antwoord op Kamervragen op gereageerd. Ik heb er in diverse media-uitingen desgevraagd ook op gereflecteerd. We hebben natuurlijk ook de rondetafel gehad, waar het OM het nader

heeft kunnen toelichten. Dit is waar we staan. Er is ophef ontstaan, maar feit is dat er al een specifiek doelgroepenbeleid is voor asielzoekers. Daardoor maakt het opheffen van de contra-indicatie eigenlijk niet heel veel verschil. Daarnaast is er het feit — dat zeg ik er nog eens bij — dat het uiteindelijk aan de officier van justitie is om te besluiten om al dan niet een strafbeschikking op te leggen. Het is een instructie, geen wet die het OM intern uitvaardigt. Daarom heeft het OM besloten om voor nu de contra-indicatie in stand te laten op dit specifieke ... Ik kan het niet anders maken. Ik kan wel beschrijven hoe het proces is gelopen. Het OM zegt zelf ook zich daarbij rekenschap te geven van het debat zoals het is gevoerd. Enerzijds zullen er stemmen zijn die zeggen: het OM hoort zich daar niets van aan te trekken, want het is onafhankelijk en zelfstandig. Die stemmen kan ik billijken. Anderzijds zijn er ook stemmen — die heb ik vanavond ook gehoord — die zeggen: ik vind het goed dat het OM kijkt naar wat beleid losmaakt en daar dan ook wat mee doet. Ik denk dat ik beide kanten kan zien.

De heer El Abassi (DENK):

Ik hoorde de minister aangeven dat het structureel ophogen van het bedrag dat richting de rechterlijke macht gaat het probleem van de strafbeschikkingen niet oplost. Kan de minister dat toelichten?

Minister Van Weel:

Ja. Wij hebben op dit moment te maken met een enorme druk op de hele strafrechtketen. We hebben heel veel debatten gevoerd over delen van die strafrechtketen. Twee keer per jaar doen we dat ook voor de keten in z'n geheel. En het maakt niet uit waar je kijkt, maar overal zie je dat de capaciteit om de zaken te draaien die we willen draaien — dit geldt bij de opsporing tot en met de uitvoering in het gevangeniswezen — knelpunten kent. Nou, die knelpunten heb je niet van vandaag op morgen opgelost met een zak geld.

Ik zal een aantal voorbeelden noemen. Als wij agenten willen opleiden en daarvoor extra budget hebben, dan zullen we die agenten ook moeten werven. En als we ze werven, dan zullen we ook opleidingscapaciteit moeten hebben. Daar staat tegenover dat we op dit moment in Nederland te maken hebben met vergrijzing, ook op de arbeidsmarkt. Die zorgt ervoor dat er de komende jaren juist extra veel mensen uitstromen. Daarnaast moeten we die mensen werven op een arbeidsmarkt waarop op dit moment iedereen aan het werven is. Defensie moet enorm uitbreiden vanwege de geopolitieke organisatie. Bedrijven zitten ook in diezelfde krappe arbeidsmarkt. Dus ook dan is het nog maar de vraag of je al die mensen binnen kunt krijgen. Voordat je dus een rechter hebt opgeleid en er dus zittingscapaciteit bij hebt, met alles wat daarbij hoort, ben je rustig jaren verder.

Maar ik wil nú problemen oplossen. Ik wil niet op m'n handen blijven zitten en de problemen de komende jaren erger zien worden, terwijl de belofte van het enorm uitbreiden van alle onderdelen van de keten er de komende jaren gewoon niet in zit, ook financieel niet. We zullen toch de toring naar de nering moeten zitten, ook in dit land.

De heer El Abassi (DENK):

Het lijkt net een kip-eiverhaal, want om het nu op te lossen, heb je ook weer geld nodig. Ik zou de minister toch willen vragen: binnen nu en een dag is het inderdaad niet opgelost, maar gelooft de minister dat structureel investeren ook niet helpt op de langere termijn?

Minister Van Weel:

Tuurlijk. Stel, je vraagt mij: als we nu elkaar 500 miljoen extra aan de politie geven, gaat dat dan uiteindelijk netto meer capaciteit opleveren? Dan zeg ik: ja. Maar ook daarbij moeten we dat wel afwegen tegen alle andere dingen die we moeten doen in dit land. Het is niet zo dat de miljarden op straat liggen om al die problemen op te kunnen lossen met alleen maar geld. Daarom moeten we ook naar andere dingen kijken dan alleen naar geld. Bij de politie heb ik het gewoon gezien. We hebben daar de afgelopen tien jaar structureel grote bedragen bijgeplust, maar dat heeft zich niet automatisch vertaald naar netto heel veel meer capaciteit op straat. Dat is helaas de realiteit.

De heer El Abassi (DENK):

De Raad voor de rechtspraak geeft aan: 40 tot 60 miljoen per jaar structureel bijplussen. De Raad voor de rechtspraak zegt: dat is alleen maar bedoeld om de basiscapaciteit op peil te houden. Maar ook dat doen we niet. Ik zou de minister willen vragen of hij het er in ieder geval mee eens is dat we jaarlijks minimaal die 40 tot 60 miljoen moeten investeren om de basis op peil te houden.

Minister Van Weel:

Dan ga ik op de stoel van de staatssecretaris zitten en dat ga ik niet doen. Ook die zal overigens niks kunnen zeggen over het traject rondom de Voorjaarsnota, want daar zitten we middenin. Maar laten we kijken naar de twee organisaties waarvoor ik verantwoordelijk ben. Het OM heeft geen claim op tafel gelegd voor extra geld. Desondanks ziet het OM wel dat het ook knelpunten kent. Het zoekt daarmee dus ook naar andere mogelijkheden om dit op te lossen. Geld is niet een panacee voor alles. En over de politie gaf ik net ook al wat voorbeelden.

De heer El Abassi (DENK):

Dit ontwijkende antwoord zie ik hier vaker. Als het over geld gaat, is dat ineens niet het antwoord. Maar ik zou willen aangeven: geld is wél het antwoord. Dit zijn gewoon politieke keuzes: waar gaat het geld naartoe? We hebben gezien bij het terugdraaien van de afschaffing inkoop eigen aandelen dat dat met gemak ging, voor 2 miljard euro. Het terugdraaien van de verhoging derde, vierde en vijfde schijf ging ook met gemak, voor 211 miljoen euro per jaar. Ik noem ook box 2 en box 3. Allemaal bij elkaar is het 3 miljard euro per jaar. Met gemak gaat er geld naar de aandeelhouders, naar mensen die het heel goed hebben. Ondertussen zitten we als land met z'n allen kapot te gaan. Het gaat dus wel om geld. Het gaat om keuzes. Wij kiezen ervoor om rijke aandeelhouders lekker te verwennen, maar ondertussen hebben wij hier problemen in het land. Ik zou de minister toch het volgende willen vragen. Als er maar een klein deel van die 3 miljard geïnvesteerd wordt, namelijk 40 tot 60 miljoen, dan lossen we in ieder geval een deel van het probleem op, in plaats van te zeggen: joh, geld lost het probleem niet op.

Minister Van Weel:

We zitten hier volgens mij niet in een debat rondom de Algemene Financiële Beschouwingen over hoe we de hele rijksbegroting in elkaar zetten en waar we buiten de portefeuille waar we het vandaag over hebben, namelijk de hele rechtsketen, het geld aan uitgeven. Wij maken binnen ons beleidsterrein die keuzes die we moeten maken. Ook wij hebben te maken met een budget. Daarbinnen zullen we moeten opereren en prioriteiten moeten stellen. Dat is waar ons vak uit bestaat: kiezen in schaarste.

De voorzitter:

Ik sluit me aan bij de woorden van de minister dat dit niet de Algemene Beschouwingen zijn.

De heer El Abassi (DENK):

Maar we zijn hier wel om problemen op te lossen. We zijn hier om problemen op te lossen, maar ik constateer dat we hier eigenlijk vooral zijn om de rijke aandeelhouders te verwennen. Dat wil ik even gezegd hebben.

Minister Van Weel:

Dat mag u zeggen, maar ik ben hier om te praten over strafbeschikkingen. Volgens mij stond dat ook op de agenda van het debat voor vandaag.

De heer Krul (CDA):

Ik heb toch het idee dat de minister zijn eigen rol een beetje onderschat. Ik ben het helemaal met hem eens als hij zegt: "Ik wil niet op mijn handen zitten. Ik heb in het hier en nu een probleem. Ik kan niet alles met geld oplossen, dus ik kijk ook naar andere manieren. Het OM kijkt ook naar andere manieren, en dit is er één van." Maar tegelijkertijd hebben we wel een vergezicht nodig. Ik ben daar benieuwd naar. Als we enerzijds in het hier en nu maatregelen nemen waar volgens mij niemand per se de slingers voor ophangt, maar waarvan in ieder geval een deel van de Kamer ziet dat het gewoon nodig is, dan zou het ook goed zijn als daarnaast ... Het gaat niet meteen om geld. Wat is dan het vergezicht om op de lange termijn hieruit te komen? Het is niet voor niets een tijdelijke maatregel, een tijdelijke intensivering. Wat is dan het vergezicht dat deze minister kan schetsen?

Minister Van Weel:

Ik wil dit even rechtzetten. Het is een tijdelijke instructie. Als die het effect heeft waarvan het OM denkt dat die het heeft, dus een positief effect, namelijk dat we meer criminaliteit aanpakken en de keten daar waar mogelijk ontlasten, dan is het natuurlijk de intentie van het OM om die om te zetten in een aanwijzing. De tijdelijkheid hangt dus ook af van het effect dat die tijdelijke instructie heeft. Het is niet zozeer: we doen dit nu even en over een jaartje draaien we het weer terug. Zo zou het OM dat niet doen. Dat zou niet zorgvuldig zijn. Ik ben het met u eens over een vergezicht, maar dat is ook waarom we met uw Kamer niet alleen spreken over de strafbeschikking, maar over de hele keten, over hoe we daarin de samenhang en de doorlooptijden kunnen verbeteren. Dat is een uitdaging. Er zijn de afgelopen jaren veel wetten aangenomen die zorgen voor strengere straffen, er wordt meer opgespoord en er is meer researchcapaciteit, maar er is ook meer criminaliteit. Denk alleen al aan de hele onlinecomponent en de uitdaging die

dat kent voor alle partners in de strafrechtketen. We moeten het daar ook over hebben. Dat is een structureel debat en dat gaan we echt niet uit de weg, maar dat neemt niet weg dat wat mij betreft de strafbeschikking daar een onderdeel van is.

De heer Six Dijkstra (NSC):

Ik hoor de minister net zeggen, logisch, dat het afhankelijk is van hoe effectief de tijdelijke instructie is of die al dan niet in een permanente aanwijzing wordt omgezet. Laten we het even concreet hebben over de contra-indicatie die nu tijdelijk opgeschort is, die voor de recidivisten. Hoe gaat de minister het wegen: enerzijds al dan niet straffeloosheid van zaken die wel of niet vervolgd worden versus zaken waar een veel lagere straf voor zou zijn gekomen wanneer ze wel voor de rechter zouden zijn gekomen? Hoe zal hij die twee uiteindelijk afwegen om te zeggen of het wel of geen succes is?

Minister Van Weel:

Een exacte wetenschap kan dat niet worden, omdat het OM ook niet in alle gevallen kan weten wat de rechter had gedaan met een zaak die zij zouden hebben voorgebracht. Zij hebben daar wel een goede indicatie van. Maar uiteindelijk zit er ook altijd een zeker verschil tussen de eisen van het OM en de straffen die de rechter oplegt. Ik denk dat het OM dat naar beste inschatting doet en in ieder geval in aantallen kan zien: zien we nou dat recidivisten vaker bestraft worden middels een strafbeschikking? Dat is al een netto-effect dat je gaat merken, want nu gebeurt dat niet of nauwelijks. Ik zeg "nauwelijks", want nogmaals: het is geen wet, het is een instructie. Ook nu kan een officier van justitie al een strafbeschikking opleggen aan recidivisten, maar er zit een contra-indicatie op. Dus dat is een netto-effect dat je merkt. De andere kant is de inschatting van die zaken door het OM: wat denken wij wat er gebeurd zou zijn als we die zaken hadden voorgebracht? Eén deel heeft het OM zelf in de hand. Ze zeggen: 40% zouden we überhaupt niet hebben voorgebracht, want die hadden we waarschijnlijk gewoon geseponneerd; 60% zouden we hebben voorgebracht met — ik noem maar wat — de eis voor een taakstraf of anderszins.

De heer Six Dijkstra (NSC):

Wanneer verwacht de minister dat er een meetmoment zal zijn waarop wij kunnen zien hoe die twee indicatoren zich tot elkaar verhouden en de Kamer duidelijk inzicht krijgt in het effect van deze tijdelijke richtlijn? Ik doel dan ook op de eerlijke cijfers in de zin van: we verwachten dat de situatie op deze manier anders was geweest als de richtlijn er niet was geweest. Heeft de minister daar een datum voor?

Minister Van Weel:

Nee, ik heb daar geen datum bij, maar ik kan me zomaar voorstellen dat we dat laten samenvallen met de uitkomst van het WODC-onderzoek. Het is natuurlijk wel interessant om dan ook te kijken welke netto-effecten we zien van deze tijdelijke instructie. Dan heb je er in ieder geval een jaar tussen zitten. Dat zou je ook nodig hebben om de delta te kunnen zien met het vorige meetpunt.

Mevrouw Bikker (ChristenUnie):

Daarop vervolgend. In dit debat heb ik veel gehoord wat eigenlijk meer gaat over de principiële houding ten opzichte van de strafbeschikking. Mijn fractie ziet het als een middel om wel recht te doen, zeker zolang de strafketen onder druk staat. Ik zou ervoor willen waken dat we nu doen alsof de gedachten daaromtrent alleen gelden voor de tijdelijke uitzondering die nu aan de orde is. Die gelden wat mij betreft voor de volledige breedte. Daar kunnen we dan ook lessen uit trekken. Deelt de minister mijn zorg dat we nu heel erg hierop focussen, terwijl het goed is om de strafbeschikking in de breedte te evalueren en ook te kijken hoe we de strafrechtketen op andere manieren kunnen versterken, tot aan efficiency toe? Dat laatste zeg ik met een knipoog naar de collega van de PVV. We moeten wel de breedte blijven pakken, in plaats van te doen alsof de uitzondering alleen tot de bijzondere omstandigheden leidt.

Minister Van Weel:

Uit het hart gegrepen; ik ben dat geheel eens met mevrouw Bikker. Ik noemde het net al: de 2.500 zaken die de instructie mogelijk extra oplevert versus de 100.000 strafbeschikkingen die er jaarlijks worden uitgedeeld. Natuurlijk zit daar de bulk van dit element. Voordat deze tijdelijke instructie überhaupt begon, stond er in het hoofdlijnenakkoord en het regeerprogramma al dat we onderzoek gingen uitvoeren naar het effect van de strafbeschikking. Dat gaat natuurlijk over het brede instrument en niet alleen over deze instructie.

Mevrouw Bikker (ChristenUnie):

Nu ben ik niet precies bekend met de onderzoeksofzet noch met hoever de onderzoekers zijn. Maar ik kan me voorstellen, ook gezien de lessen die we trekken uit de afgelopen weken, dat het ook van belang is om bij de andere partners in de strafrechtketen op te halen welke lessen zij trekken en hoe zij verbeteringen voor zich zien, in plaats van dat we over en weer feedback op de ander zien. Laat ik het zo in alle rust formuleren, na deze week.

Minister Van Weel:

U formuleert dat netjes. Natuurlijk zijn die zienswijzen onderdeel van het onderzoek. De insteek van het onderzoek was wel om de procesdeelnemers, dus zowel slachtoffers als verdachten, centraal te stellen. Daar zal de staatssecretaris ook nog wel op ingaan. Maar dat was een van de voornaamste doelstellingen van dat onderzoek naar de strafbeschikking. Ervaart men dit nou als rechtvaardig? Heeft men het idee dat men weet waar men aan toe is? Ervaren slachtoffers dit als een goede manier om recht te krijgen of juist niet? Dat was de oorspronkelijke insteek: om het hele instrument in dat licht te bezien. Maar natuurlijk hebben ketenpartners ook een visie. Dat hebben we gezien.

De heer Diederik van Dijk vroeg: hoe gaan we om met zaken waarin het taakstrafverbod geldt? Het taakstrafverbod geldt ook als de zaak door middel van een strafbeschikking wordt afgedaan. De officier van justitie kan dus geen taakstraf opleggen in de strafbeschikking als het taakstrafverbod van toepassing is. Dan moet je dus uit de wettelijke systematiek afleiden dat hij in deze gevallen ook geen geldboete kan opleggen, want een geldboete wordt gezien als een minder zware straf dan een taakstraf. Als het taakstrafverbod van toepassing is, zal de officier van justitie de zaak in beginsel dus voor de rechter moeten brengen. De zaak kan dan niet

met een strafbeschikking worden afgedaan. Maar de wet bepaalt nu niet expliciet dat het taakstrafverbod ook inhoudt dat er geen geldboete mag worden opgelegd. In de praktijk wordt de regeling daardoor mogelijk verschillend geïnterpreteerd. Daarom ben ik van plan, zeg ik tegen de heer Diederik van Dijk, om de wet op dit punt te verduidelijken en om in het wetsvoorstel over de herijking van het taakstrafverbod dit punt expliciet op te nemen. Dat wetsvoorstel staat genoemd in het regeerprogramma. Dat hoop ik voor de zomer in consultatie te kunnen brengen.

De heer Diederik van Dijk en de heer Eerdmans vroegen: is de verwachting dat de instructie zal worden uitgebreid als de doorlooptijd hiermee niet voldoende wordt verkort? Welke parameters worden hiervoor gehanteerd? Ik heb al gerefereerd aan de pas op de plaats die het OM heeft aangekondigd. Ik denk dus echt dat we de onderzoeken van het WODC en van de pg bij de Hoge Raad zullen afwachten, en de oordelen die zij vellen en de suggesties die zij meegeven, voordat er over zal worden gegaan naar de vraag hoe we hier nu mee verder gaan. Daar hoort bij, zoals ik net zei in antwoord op de heer Six Dijkstra, dat het OM zelf ook kijkt: wat is nu het effect van deze tijdelijke instructie? Nodigt dat uit tot meer? Of heeft het überhaupt geen effect gehad? Dan draaien we het terug. Alle varianten zijn daarin bespreekbaar.

Over de asielzoekers heb ik het gehad.

Nog even ter verduidelijking. De heer Krul, maar ook de heer Diederik van Dijk, vroeg: voor welke feiten voert het OM nou precies deze koerswijziging door en welke strafbare feiten komen er wel voor de rechter? Sinds 1 februari past het OM de strafbeschikking alleen maar vaker toe bij de veelvoorkomende vermogenscriminaliteit. Dat houdt dus in: diefstal, verduistering, oplichting en heling. Dat betekent overigens niet dat alle diefstal- of helingzaken nu met een strafbeschikking worden afgedaan. Ik gaf net al het voorbeeld van het leegroven van een woning door een bende. Dat zal heel anders worden gezien dan een diefstal in vereniging in een supermarkt. Als dat gepast is, zal de officier van justitie gewoon dagvaarden en ook een gevangenisstraf eisen.

Dat brengt mij bij het kopje wetgeving.

De heer Krul (CDA):

Even een checkvraag. Gaat de minister nog iets zeggen over wat ook in het debat gewisseld is: wat gebeurt er nou op het moment dat dat van zes naar vier jaar zou gaan? Want dat hangt een beetje samen met de vraag die ik net stelde, welke feiten wel en niet binnen die reikwijdte vallen. Als dat zo is, wacht ik daar even op.

Minister Van Weel:

Ja, de eerste vraag onder het kopje wetgeving gaat over de vraag of de grens van zes jaar kan worden verlaagd naar vier jaar, dus dat heeft de heer Krul feilloos gevoeld.

De voorzitter:

De heer Eerdmans nog. Die komt ineens aanrennen.

De heer Eerdmans (JA21):

Ik had één vraag gesteld over de instructie. Uit de hoorzitting bleek dat de Raad voor de rechtspraak uitgaat van een permanente situatie. Dus dit is niet tijdelijk, maar dit gaan we gewoon voor altijd blijven zien. Delicten tot zes jaar blijven mogelijk een strafbeschikking in plaats van cel krijgen. Is dat ook hoe de minister dit ziet?

Minister Van Weel:

Dat zijn twee verschillende vragen. De zes jaar is niet ontleend aan deze tijdelijke instructie. De zes jaar is gewoon de wet zoals hij in 2008 is vastgesteld. Daarin krijgt het OM de bevoegdheid om voor delicten met een maximumstraf van zes jaar de OM-strafbeschikking toe te voegen. De tijdelijkheid van de tijdelijke instructie — ik zei het net al even — ziet allereerst op het nu kijken of dit het effect heeft waarvan het OM denkt dat het heeft. Uiteindelijk, als dat effect inderdaad bestaat — en positief is — op de doorlooptijden, op de keten en op het rechtvaardigheidsgevoel et cetera et cetera, op alles wat we ook gaan onderzoeken, is het wel de bedoeling om dat ook om te zetten in een permanente aanwijzing.

Van zes naar vier jaar. De heer Six Dijkstra wil de mogelijkheid om een strafbeschikking uit te vaardigen beperken tot strafbare feiten waarop niet meer dan vier jaar gevangenisstraf is gesteld. Zoals ik net zei: die grens ligt nu op zes jaar gevangenisstraf. Ik vind dat zeer onwenselijk. Het doel van de toepassing van de strafbeschikking is om de doorlooptijden te verkorten, de rechtspraak te ontlasten en meer strafzaken af te handelen. Kortom, door de inzet van de strafbeschikking kan meer criminaliteit sneller worden aangepakt. Per zaak kijkt de officier van justitie vervolgens of de zaak met een strafbeschikking moet worden afgedaan.

Als de grens van zes jaar wordt verlaagd, heeft dat niet tot gevolg dat er hogere straffen volgen. In plaats daarvan zal het juist tot gevolg hebben dat de doorlooptijden oplopen en dat zaken niet meer worden opgepakt, omdat er nu al onvoldoende capaciteit is bij de rechtbanken. Ik noem als voorbeeld het stelen van een koe uit de wei. Ja, daar staat potentieel zes jaar gevangenisstraf op, expliciet zo vastgelegd als delict. Of — daar komt het weer — het stelen van twee blikjes bier door twee mensen in een supermarkt. Daar staat zes jaar op. Als nu die grens zou worden verlaagd, van zes jaar naar vier jaar, dan moet je dus zaken van mensen die met z'n tweeën een blikje bier stelen in de supermarkt voor de rechter gaan brengen. Ik heb daar cijfers over. Bij het verschil tussen drie jaar en maximaal zes gaat het om zo'n 6.000 zaken per jaar, die nu met een strafbeschikking worden afgedaan. Met één pennenstreek zouden ze dan niet meer kunnen worden afgedaan.

Nogmaals, het gaat hier echt om lichte feiten, waarvoor de officier van justitie ook geen gevangenisstraf zal vragen. Ik zie dus geen noodzaak om nu op een avond — ik vind dat ook niet zorgvuldig — een wetstraject dat in 2008 in alle zorgvuldigheid is doorlopen met een motie te gaan aanpassen. Dat gaat me echt te ver.

Mevrouw Wijten-Nass (BBB):

Ik ben het niet helemaal met de minister eens dat zaken als winkeldiefstal niet meer op een politierechterzitting zouden moeten komen, want volgens mij gebeurt dat in de praktijk gewoon wel, zeker als er een taakstrafverbod geldt. Ik denk

dat het op enig moment gewoon ook wel een keertje goed is geweest en dat we niet aan de gang kunnen blijven. Op enig moment moet er gewoon een fikse straf volgen. Maar daar gaat mijn vraag niet over, meneer de voorzitter.

Mijn vraag gaat over het volgende. Er wordt gezegd dat er enorme tekorten bij de rechtspraak zijn, maar je ziet zeker ook in kleinere zaken dat verdachten door de planning soms voor drie kleine feiten op drie verschillende dagen op zitting moeten komen. Daar moet weer een nieuw vonnis voor gemaakt worden. Alles wat daarbij hoort — de oproeping, een tolk, noem maar op — kost klauwen met geld en kost klauwen vol capaciteit. Ik ben benieuwd of de minister mogelijkheden ziet om dát eens wat efficiënter te gaan regelen.

Minister Van Weel:

Deze vraag moet ik doorverwijzen naar de staatssecretaris. Ik hoop dat hij daar een zinnig antwoord op kan geven. Daar waar efficiency te behalen is, zeg ik ook met een knipoog naar de heer Emiel van Dijk, moeten we dat natuurlijk niet nalaten.

De heer Six Dijkstra (NSC):

Het voorstel dat ik in mijn eerste termijn heb gedaan, is niet dat voor alle zaken zes jaar niet meer zou moeten gelden. Ik heb expliciet gezegd: er zijn een paar uitzonderingen. Ik heb diefstal in vereniging ook expliciet genoemd als voorbeeld waarbij ik me goed kan indenken dat je daar nog wel die andere maximumtijd hanteert. Het gaat mij erom dat de voorbeelden die de minister schriftelijk noemt — eenvoudige mishandeling, winkeldiefstal, openbare dronkenschap, bedreiging, rijden onder invloed en vandalisme — allemaal niet meer dan vier jaar als maximumstraf hebben. Als het gaat om de wettelijke kaders die wij hier vaststellen in het licht van het gegeven dat het OM in de tijdelijke instructie heeft gezegd "Het uitvaardigen van een strafbeschikking is het uitgangspunt bij feiten waarvoor dat wettelijk gezien mogelijk is", dan is het toch niet gek dat wij wel een duidelijke wettelijke afkadering willen en dat we zeggen dat er voor bepaalde delicten gewoon geen strafbeschikking moet komen? Dat zal nu in de praktijk weinig verschil maken, want diefstal in vereniging afdoen met een strafbeschikking zou wat ons betreft nog steeds moeten kunnen. Maar het is toch niet gek om in algemene zin te zeggen die zes jaar ons net iets te ver gaat als je uitgaat van "overal waar het kan, zou het ook moeten"?

Minister Van Weel:

Ik zou dit een prima discussie vinden als we hier bezig waren met een wetswijziging van het instrument strafbeschikking. In 2008 is er in alle debatten met alle partijen — nog niet die van u, overigens — enorm lang stilgestaan bij de vraag waar we nou de grens leggen en waarom we voor die delicten tot zes jaar kiezen. Ik kan hier wel de hele memorie van toelichting van toen voorlezen, maar daar staat expliciet omschreven waarom deze grens is gekozen, waarom men dat een zinnige grens vond. Als de Kamer over zou willen gaan tot wijziging, dan zeg ik: doe dat dan op een zorgvuldige manier die ook goed bestuur weergeeft, namelijk in het traject waarin we wachten op onderzoeken die ons feedback geven over het instrument, en heb daar die discussie in den brede over bij de wet waarin dat dan zou moeten landen; dat zou nu dus de tweede aanvullings-

wet zijn bij het Wetboek van Strafvordering. Dan moeten we die discussie hebben en niet zeggen: de zes jaar zint me niet; doe maar vier.

De heer Six Dijkstra (NSC):

We hebben nu een debat over de strafbeschikking, de normen die daaromheen zijn vastgelegd en de vraag of we die nog passend vinden gezien de huidige omstandigheden. Het is echt niet ongebruikelijk om in een Kamerdebat dat geen wetgevingsdebat is, wel te zeggen: ik vind dat de wetgeving aangepast moet worden, omdat die gezien het onderwerp dat we behandelen, niet meer helemaal aansluit. Waarom zegt de minister dat nu oproepen tot nieuwe wetgeving buiten de orde van het debat valt? In principe kunnen we daar nu toch gewoon het debat over voeren?

Minister Van Weel:

Ja, u mag daar het debat over voeren, maar dat ordentelijke debat wil dan ook zeggen dat we ons ervan moeten vergewissen welke zaken hier dan niet meer onder vallen. Ik noemde net al even dat 5.648 zaken waarop een maximumstraf van tussen de drie en zes jaar staat, in 2023 op deze manier zijn afgedaan. Van al die zaken zegt u nu met één pennenstreek: gooi maar naar de rechter. Dat gaat niet werken. In het kader van de uitvoerbaarheid, van de voorspelbaarheid, en van een goed gevoel over een wet die sinds 2008 bestaat, kan ik daar gewoon niet achter staan.

De heer Six Dijkstra (NSC):

Ik zeg helemaal niks met een pennenstreep erdoorheen. Ten eerste komt de drie jaar niet bij mij vandaan. Ik opperde vier met de mogelijkheid tot enkele uitzonderingen. De minister gooit dat nu allemaal op één hoop alsof ik zou zeggen: dat moet allemaal voor de rechter komen. Dat vind ik best wel ver gaan, omdat ik juist ook een handreiking wil doen, in de zin van: laten we die norm wat aanscherpen, maar wel uitzonderingen mogelijk maken. Nou komt er natuurlijk nog een heel wetgevingstraject als we het in wetgeving zouden gieten. Het komt allemaal naar deze Kamer toe. Maar nu worden er een paar zaken op één hoop gegooid waarvan ik niet kan zeggen dat die uit mijn koker komen.

Minister Van Weel:

Nee, ik ben niet tegen zorgvuldige processen. Nogmaals, bij de tweede aanvullingswet gaan we ook weer uitgebreid spreken over het instrument van strafbeschikking. Ik kom zo nog met een aantal zaken die daar sowieso al in geregeld worden. Maar nogmaals, ik vind dat als je daar een grondig debat over wil hebben, dat gewoon een wetgevingsoverleg moet worden waarin we ook kijken naar de implicaties en de uitvoerbaarheid. Daarom kan ik nu niet zeggen dat ik het een goed idee vind om dat nu aan te passen. Ik denk dat er wettelijke kaders zijn en dat er een traject is om te komen tot nieuwe kaders als we dat nodig vinden. Maar wat mij betreft doen we dat niet vanavond.

Dan de vragen van mevrouw Lahlah en de heer El Abassi. Zij vroegen of wij de opvatting delen dat uitbreiding zorgvuldig moet gebeuren en dat we dus moeten wachten op de uitkomst van beide onderzoeken. Ja, dat gaan we doen. Dat hangt ook samen met wat ik net zei tegen de heer Six Dijkstra. Voordat we de wettelijke kaders van de strafbe-

schikking die sinds 2008 geldt aanpassen — dat heb ik ook gezegd in antwoord op de amendementen van de heer Emiel van Dijk bij het Wetboek van Strafvordering — vind ik het noodzakelijk dat we die informatie meenemen, dat we dus geen overhaaste stappen nemen en dat we het onderzoek van het WODC en van de pg van de Hoge Raad afwachten.

Mevrouw **Michon-Derkzen** (VVD):

Ik kan het gemist hebben, maar kan de minister ons vertellen wanneer die onderzoeken gereed zijn? Je hoorde net ook in het interruptiedebat dat daar zeer naar wordt uitgekoken. Mijn fractie hecht er zelf aan om eerst de resultaten van de onderzoeken af te wachten; dan komen pas mogelijk wijzigingen.

Minister **Van Weel**:

Ik ga u natuurlijk altijd teleurstellen als ik hier termijnen noem, zeker als het gaat om onderzoeken. In dit geval geldt dat ook. We willen echt in beeld krijgen hoe slachtoffers en verdachten het proces van de strafbeschikking nu hebben ervaren. Dat vergt een arbeidsintensieve manier van onderzoek doen. Dat zal dus in 2026 zijn. Ik kan me op dit moment niet eens vastleggen op een kwartaal, want daar zijn we nog over in overleg met het WODC. Ik heb het idee, maar dat is ook niet meer dan een idee, dat de pg van de Hoge Raad al eerder zou komen met de uitkomst van zijn onderzoek, ook omdat hij dat beperkt heeft tot een herhaalonderzoek van zijn eerdere onderzoek naar de strafbeschikking, uit 2022, en tot de reikwijdte, de vorm en de inhoud van deze tijdelijke instructie. Zodra ik meer weet over de exacte tijden, dan kom ik daarop terug.

De heer Van Nispen vroeg: is de minister bereid om te zien hoe het OM meer maatwerk mogelijk kan maken, bijvoorbeeld met een strafbeschikking in een voorwaardelijk kader? Hij vroeg of ik daar een reactie op kan geven. Ik ben het eens met de heer Van Nispen dat de ruimte voor een officier van justitie om maatwerk toe te passen zou moeten kunnen worden verruimd. In de eerste aanvullingswet bij het nieuwe Wetboek van Strafvordering wordt daarom ook voorgesteld om ook het uitvoeren van een voorwaardelijke strafbeschikking mogelijk te maken. Daarbij kan ook de bijzondere voorwaarde worden gesteld dat de verdachte zich ambulante moet laten behandelen. Dat kan nu overigens ook al in vorm van een gedragswijziging. De eerste aanvullingswet is nu bijna klaar om voor advies naar de Raad van State te worden verstuurd. Na verwerking van dat advies wordt het wetsvoorstel bij de Kamer ingediend.

Dan nog kort over de gedragsmaatregel. Volgens het huidige OM-beleid mag de ambulante behandeling inderdaad niet meer dan twintig behandelbijeenkomsten bedragen. Ik vind het belangrijk dat er wel iets van een begrenzing komt, omdat het wel een heel ingrijpend middel is en het een ingrijpende en vrijheidsbeperkende maatregel is. Ik ben er dus voorstander van dat daar in de beleidsregels van het OM in enige vorm een grens aan zit. Tegelijkertijd heb ik sympathie voor de gedachte dat die twintig behandelbijeenkomsten in sommige gevallen niet voldoende zijn. Als we daar een weg in kunnen vinden, dan sta ik zeker open voor het debat. Maar nogmaals, dat zou ik dan graag in het zorgvuldige proces van de eerste aanvullingswet doen.

Dan was er nog een vraag van de heer Sneller: wat betekenen de onderwerpen uit de amendementen van de heer Emiel van Dijk nou concreet? Het eerste amendement van de heer Emiel van Dijk strekte ertoe de mogelijkheid om een strafbeschikking uit te vaardigen te beperken tot misdrijven waar niet meer dan drie jaar gevangenisstraf op is gesteld. Daar was ik op gewapend, vandaar dat ik wel het verschil tussen de drie en de zes kon noemen, maar niet tussen de vier en de zes. Dat heeft voor het OM tot gevolg dat per jaar circa 5.600 minder zaken met een strafbeschikking kunnen worden afgedaan. Dat is gebaseerd op het aantal strafbeschikkingen dat in 2024 is uitgevaardigd. Het tweede verworpen amendement van de heer Emiel van Dijk beoogde de mogelijkheid om een strafbeschikking uit te vaardigen uit te sluiten voor misdrijven die zijn neergelegd in bepaalde titels in het nieuwe Wetboek van Strafvordering. Dat heeft volgens het OM tot gevolg dat er per jaar circa 2.700 minder zaken met een strafbeschikking kunnen worden afgedaan. Ook daarbij is weer uitgegaan van de cijfers van 2024.

Het derde verworpen amendement zag op het schrappen van de bevoegdheid om strafbeschikkingen op te leggen aan criminele asielzoekers. Daarvan zijn geen cijfers beschikbaar, omdat het niet op die wijze wordt geregistreerd. Ik hoop dat dat iets van duidelijkheid geeft. Dat is in ieder geval iets wat we er wel over kunnen zeggen.

Er was nog een vraag van de heer Krul, over de wetsevaluatie van 2018. Hij vroeg of we daarop kunnen reflecteren. Uit de evaluatie van de Wet OM-afdoening door het WODC in 2018 bleek dat de strafbeschikking een blijvende plek heeft veroverd in het Nederlandse sanctiebestel. Volgens de onderzoekers heeft de Wet OM-afdoening bijgedragen aan de doelen. De evaluatie formuleert daarbij een aantal aandachtspunten die hebben geleid tot diverse voorstellen — die komen weer terug in de eerste aanvullingswet in het Wetboek van Strafvordering, waar ik het eerder over had — waaronder de voorwaardelijke strafbeschikking, die al in de evaluatie van 2018 werd genoemd. Tegelijkertijd worden in deze aanvullingswet ook de waarborgen versterkt, onder andere rondom het doen van afstand van het recht om in verzet te gaan.

Dat brengt mij op de keten, voorzitter. Ik refereerde al eerder aan de communicatie. Mevrouw Bikker vroeg of partners in de strafrechtketen worden meegenomen in de evaluatie. Voor zover het als onvoldoende is ervaren, is het gewoon van belang dat we dat in het vervolgproces op de juiste manier doen. Ik heb daar na de inwerkingtreding van de tijdelijke instructie over gesproken met de voorzitter van het College van procureurs-generaal. Er heeft nader overleg met de rechtspraak plaatsgevonden — dat vindt nog steeds plaats — om de gevolgen hiervan goed af te stemmen. Dat moet wat mij betreft een blijvend overleg zijn, want we kunnen mist tussen de ketenpartners goed missen.

Voorzitter. Ik heb nog wat overige vragen te gaan voordat ik het woord geef aan de staatssecretaris.

De **voorzitter**:

Er is nog een vraag van mevrouw Michon-Derkzen.

Mevrouw **Michon-Derkzen** (VVD):

Ik begrijp het antwoord dat de minister geeft over de wellicht wat onhandige communicatie van het OM en de publiekelijke wrevel tussen ketenpartners heel goed. Maar hoe beoordeelt deze minister dat nu? Als je dit eens van een afstandje bekijkt, denk je: dit zijn toch drie partijen die ervoor moeten zorgen dat de criminelen worden aangepakt? Maar dan gebeurt er zoiets en als je niet uitkijkt gaan ze dan met elkaar op de vuist, al doen ze dat weliswaar op een chique manier, zoals het hen ook betaamt. Ik vind dat heel zorgelijk. Hoe beoordeelt de minister dat? Kan hij daar iets meer over zeggen?

Minister Van Weel:

Ik zal heel eerlijk zijn: ik heb liever dat dit soort gesprekken aan de voorkant plaatsvinden en dat we elkaar vinden in het Bestuurlijk Ketenberaad dat we hebben ingericht. Daarin praten we ook over doorlooptijden et cetera et cetera. Dat is absoluut chiquer dan om dit voor het oog van de natie te doen, in een live uitgezonden rondetafel. Dat ben ik met u eens. Ik kan niet voor elke ketenpartner spreken, maar ik denk dat alle ketenpartners het idee hebben dat ze elkaar goed moeten vasthouden, ook in dit soort zaken, omdat we natuurlijk allemaal dat gezamenlijke doel hebben, zoals mevrouw Michon terecht opmerkte.

Mevrouw Lahlah en de heer Van Nispen merkten op dat een strafbeschikking geen vervanging is van een openbare rechtszaak. Zij vroegen of wij dit kunnen erkennen. Dat klopt. Het openbaarheidsvereiste, zoals dat is neergelegd in artikel 121 van de Grondwet, geldt alleen voor terechtzittingen en ziet daarmee dus niet op de afdoening via de strafbeschikking. Ik heb dus begrip voor uw wens om meer zicht te krijgen op de soorten en het aantal strafbeschikkingen dat wordt opgelegd. Maar het openbaar maken en het anonimiseren van elke strafbeschikking — ik had het net over een aantal van 100.000 op jaarbasis — zou echt tot grote administratieve lasten leiden. Dat staat weer haaks op het doel van de strafbeschikking. Dat is namelijk efficiënter en sneller straffen. Meer inzicht geven in de soorten en het aantal strafbeschikkingen is iets waarover ik het gesprek met het OM wel zou willen aangaan, om te kijken of daarin in ieder geval iets van transparantie mogelijk is.

Dan was er nog een vraag van mevrouw Michon: hoe heeft het OM buiten de rechter om opvolging gegeven aan het rapport van de procureur-generaal van de Hoge Raad? Het college heeft destijds de opdracht gegeven om opvolging te geven aan alle verbeterpunten die door de procureur-generaal van de Hoge Raad genoemd werden. De volgende maatregelen zijn daarbij al genomen. De informatieverstrekking omtrent de strafbeschikking aan de verdachte is verbeterd. Essentiële onderdelen van de strafbeschikking worden vertaald als de bestrafte de Nederlandse taal onvoldoende machtig is en een strafbeschikking opgelegd krijgt voor een misdrijf. Ook is het zaakstelsel aangepast, zodat de algemene aanwijzing niet langer automatisch wordt toegevoegd aan de OM-strafbeschikking. Er is ook een nieuw en verbeterd standaardformat voor het hoorverslag ontwikkeld. Ook is het technisch onmogelijk gemaakt om een strafbeschikking uit te vaardigen voor strafbare feiten waar een gevangenisstraf van zes jaar of meer op staat. Een aantal verbeterpunten kunnen pas hun beslag krijgen bij de realisatie van het nieuwe zaakstelsel, EMMA, dat nu langzaam wordt ingevoerd. Dat zal stapsgewijs gebeuren. Daar zitten we bovenop. Het OM monitort de voortgang en publiceert hier jaarlijks over, in zijn jaarbericht. Dat stuur ik ook altijd naar

uw Kamer. Ook de pg van de Hoge Raad zal in zijn vervolgonderzoek natuurlijk aandacht besteden aan de verbeterpunten die hij in zijn eerste rapport heeft benoemd.

Dan een vraag van de heer Van Nispen over klassenjustitie in relatie tot de strafbeschikking. Ik hoor de heer Van Nispen; ik ken hem ook inmiddels. Ik begrijp zijn zorg ook over de noodzaak van een adequate aanpak van grote fraudezaken en van witteboordencriminaliteit. Als de heer Van Nispen daarbij doelt op het feit dat bij grote fraudezaken van ondernemingen soms een grote transactie of een schikking wordt aangeboden, dan moet ik zeggen dat dit wel iets anders is dan de inzet van de OM-strafbeschikking waar we vandaag over spreken. Maar ik zeg graag toe dat ik de zorg van de heer Van Nispen zal aankaarten bij het OM en dat ik de uitkomsten van dit overleg aan uw Kamer zal terugkoppelen.

De heer Van Nispen vroeg ook of er perverse prikkels zitten in de financiering van het OM om zaken af te handelen. Dat is geen nieuwe vraag. Die is ook niet alleen maar binnen deze sector gesteld, maar ook binnen andere overheidssectoren en overheidsgerelateerde sectoren. Ik moet even de techniek induiken van de begrotingssystematiek om die goed te kunnen beantwoorden. Er zijn namelijk verschillen in de wijze waarop de diverse organisaties in de strafrechten worden gefinancierd. Bij de politie is er sprake van een inputbesteding. Het OM en de rechtspraak kennen een systeem van deels vaste financiering, de lumpsumfinanciering, en deels outputbesteding. Dat wil inderdaad zeggen: meer zaken, meer budget. Elke manier van bekostigen heeft zijn voor- en nadelen. Als beheerder van diverse organisaties, in ieder geval begrotingssystematiek, kan ik de voor- en nadelen van beide beamen. In 2022 heeft het toenmalige kabinet uw Kamer uitgebreid geïnformeerd op basis van omvangrijk onderzoek door SEO. Uit dit onderzoek is niet gebleken dat de bestaande systematiek leidt tot ongewenste prikkels bij het afdoen van strafzaken. Dat was natuurlijk de achtergrond van uw vraag. Ik heb geen aanwijzingen dat het nu anders zou zijn, maar ook hier houden we de vinger aan de pols. Als er signalen zouden zijn dat er sprake is van dit soort prikkels, dan reageren we daar natuurlijk op. Daarvoor is het systeem niet bedoeld.

De heer Eerdmans zei: "Stel dat ik word aangevallen. Er zijn getuigen. De dader bekent. Dan is het een gemakkelijk delict, want makkelijk te bewijzen. Dus: een boete en geen cel voor mijn dader. Is dat hoe het werkt? Vinden we dat nou hoe het zou moeten werken in de rechtsketen?" Ik hoop dat ik uw vraag goed samenvat. Of een zaak geschikt is voor de strafbeschikking, hangt niet af van hoe makkelijk een delict te bewijzen is. Het hangt echt af van de ernst van het feit en de omstandigheden van de verdachte, bijvoorbeeld of die een veelpleger is of niet. Het zou dus goed kunnen dat de zaak die u noemt, juist wel voor de rechter wordt gebracht. Dat is niet omdat die moeilijk te bewijzen is, maar vanwege de ernst van het feit en omdat de officier van justitie er juist wel een celstraf aan zou willen hangen. Dat is het criterium, niet de maximumstraf die erop staat en ook niet het gemak van het bewijzen.

De heer Emiel van Dijk vroeg of het werken met strafbeschikkingen, waardoor criminelen niet meer voor de rechter komen, het vertrouwen in de rechtsstaat ondermijnt. Nee. Ik denk dat de strafbeschikkingen nou juist bedoeld zijn — ik heb dat al eerder in het debat gezegd — voor die gevallen

waarin er nu niks gebeurt en waarin mensen onrecht ervaren omdat er iets wordt geseponeerd of omdat een zaak eindeloos voorligt. Dat is ook ondermijnend voor de rechtsstaat. Dat je met een strafbeschikking snel recht kan doen, maar dan op een andere manier, bij die zaken waarin iemand toch niet de gevangenis in gaat, voegt volgens mij iets toe aan ons rechtssysteem.

Dan heb ik nog een vraag van de heer Eerdmans over zijn wasstraat, rondom Extinction Rebellion. Ik heb daarover overleg gehad met onder andere de lokale driehoek in Den Haag. Er zijn daar voornemens om er stapsgewijs invulling aan te geven. Ik heb daarvan nog geen terugkoppeling gekregen over een recente demonstratie, maar daar kom ik separaat bij uw Kamer op terug.

Dat waren de vragen aan mij, voorzitter.

De heer **Sneller** (D66):

Over deze motie. We hebben het aan de ene kant van de Kamer steeds over de waarborgen en aan de andere kant zijn er toch weer die wasstraatideeën. Kan de minister dan ook ingaan op hoe de waarborgen, die zo belangrijk worden gevonden, worden geborgd in het proces van de wasstraat? Dat was namelijk ook de reden dat er op een gegeven moment mee gestopt is na festivals.

Minister **Van Weel**:

Ja. Zonder dat ik nu vooruit wil lopen op het bericht waar ik nog mee kom: de wasstraat kun je op verschillende manieren uitvoeren. Een wijze is die waarop het bij de festivals werd gedaan. Je kunt het ook zien als de identificatie-wasstraat. Als ik het goed zeg, was dat de aangenomen motie van mevrouw Michon. Daarbij probeer je inzichtelijk te krijgen wie de mensen zijn die er continu, als harde kern, staan. Het OM zegt: als je mensen vaker aantreft voor dezelfde delicten, dan kun je mogelijk verder komen in de vervolging dan bij een eenmalige overtreding van de WOM. Ik denk dat we ergens op die route zitten. Natuurlijk gelden daarbij alle waarborgen die ook in het normale proces gelden.

De **voorzitter**:

Prima. Hartstikke goed. Dank u wel. Ik geef graag het woord aan de staatssecretaris. Hij moet even de blokjes rangschikken.

Staatssecretaris **Struycken**:

Voorzitter. De blokjes. Ik begin met de slachtoffers. Daarna spreek ik over rechtsbijstand. Daarna spreek ik nog over de rechtspraak en de belasting daarvan.

Voorzitter. Diverse leden hebben aandacht gevraagd voor de borging van de positie van het slachtoffer in de procedure van de strafbeschikking. Dat is niet voor niks. Het belang daarvan onderschrijf ik ook volledig. Ook het Openbaar Ministerie onderschrijft het belang daarvan. Slachtoffers dienen adequaat bij de procedure te worden betrokken, zodat ook zij procedurele rechtvaardigheid ervaren; ik gebruik de woorden van mevrouw Lahlah. Het Openbaar Ministerie gaat in samenspraak met Slachtofferhulp Nederland de positie van het slachtoffer versterken. Hoe dat er precies uit gaat zien, kan ik u nog niet zeggen.

Slachtofferhulp Nederland heeft in zijn brief een aantal punten aangekaart met betrekking tot de positie van het slachtoffer. Ik vind het goed nieuws dat het gesprek daarover wordt gevoerd door Slachtofferhulp Nederland en het Openbaar Ministerie zelf.

Zoals u weet, heeft ook het Openbaar Ministerie aangekondigd de positie van het slachtoffer te willen versterken. Ook in dat licht vind ik het gesprek dat op gang aan het komen is veelbelovend. Ik wacht dat graag af, maar ik licht er alvast een aantal punten uit. Mevrouw Lahlah, mevrouw Bikker en de heer Van Nispen hebben specifiek aandacht gevraagd voor het spreken door het slachtoffer. Lahlah stond juist in dit kader ook stil bij de procedurele rechtvaardigheid. Wat ik daar nu over wil zeggen, is dat het spreekrecht in enge zin van slachtoffers is voorbehouden voor de zitting bij de rechter. Binnen de procedure van de strafbeschikking is er geen sprake van een dergelijke zitting waar spreekrecht kan worden uitgeoefend. Het slachtoffer heeft wel de mogelijkheid om een schriftelijke slachtofferverklaring in te dienen. Op die mogelijkheid wordt het slachtoffer ook nadrukkelijk gewezen door het Openbaar Ministerie. Als het slachtoffer toch een openbare behandeling van de zaak wenst, kan het slachtoffer een beklagprocedure starten bij het gerechtshof.

Daarnaast vormen ernstig spreekrechtwaardige feiten waarbij slachtoffers hebben aangegeven van hun spreekrecht gebruik te willen maken, een contra-indicatie voor afdoening met een strafbeschikking. In deze zaken zal dus gedagvaard worden. Slachtoffers kunnen dan hun spreekrecht op de zitting uitoefenen. In de gesprekken tussen het Openbaar Ministerie en Slachtofferhulp Nederland over het versterken van de positie van slachtoffers is het onderscheid tussen ernstige en niet ernstige spreekrechtwaardige feiten nadrukkelijk een onderdeel van het gesprek. Zoals ik al aangaf, is dat een belangrijk gesprek. Ik zie uit naar de uitkomsten daarvan, temeer omdat zo kan zijn dat dit onderscheid wordt losgelaten. Dat zal dan de slachtoffers ten goede komen die gebruik willen maken van hun spreekrecht, zodat het Openbaar Ministerie dan zal afzien van een strafbeschikking.

Een derde element is de veertiendagentermijn voor het indienen van stukken door het slachtoffer. Ik begrijp dat het gesprek tussen het Openbaar Ministerie en Slachtofferhulp Nederland ook ziet op mogelijkheden om die veertiendagentermijn voor het indienen van stukken door het slachtoffer te verlengen.

Een vierde element is de informatievoorziening aan het slachtoffer. Daarin heeft het Openbaar Ministerie al stappen gezet. Ik begrijp dat wordt gezien of dat nog verder verbeterd kan worden. Een belangrijk onderdeel daarvan is de aanbiedingsbrief. Die wordt vernieuwd en begrijpelijker gemaakt. Zo krijgt het slachtoffer een toelichting op de beslissing over de vordering tot schadevergoeding. Ook staan er inmiddels toelichtende filmpjes op de website. Dit zijn allemaal kleine elementen die bijdragen aan versterking van de positie van het slachtoffer en daarmee aan de procedurele rechtvaardigheid.

Ik heb nog één extra element over het slachtoffer. Dat heeft betrekking op de vraag van de heer Krul en ziet meer specifiek op de wijze waarop slachtoffers op de hoogte worden gebracht van hun rechten en de voortgang van hun zaak. Belangrijk is dat slachtoffers al bij de aangifte door de

politie op de hoogte worden gebracht van hun rechten. Daarna kunnen die slachtoffers dus bij het Openbaar Ministerie aangeven of zij op de hoogte willen worden gehouden van de voortgang. Als dat het geval is, worden zij vervolgens geïnformeerd over de datum van het OM-hoorgesprek, zodat zij in staat zijn om voordien stukken in te dienen ter onderbouwing van hun vordering. Het slachtoffer ontvangt ten slotte een afschrift van de strafbeschikking. Als de officier van justitie bij de strafbeschikking een ander schadebedrag oplegt dan door het slachtoffer is gevorderd, zal de officier van justitie dit, ook in de huidige systematiek, schriftelijk toelichten aan het slachtoffer.

Ik wijs er ten slotte op dat slachtoffers altijd gebruik kunnen maken van de ondersteuning van Slachtofferhulp Nederland. De politie geeft de contactgegevens van het slachtoffer nu al door aan Slachtofferhulp Nederland als het slachtoffer daarvoor toestemming geeft. Dat stelt Slachtofferhulp Nederland in staat om het slachtoffer voor te lichten over de rechten die het slachtoffer in deze procedure heeft.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Dank aan de staatssecretaris voor de uitgebreide en zorgvuldige beantwoording ten aanzien van de positie van het slachtoffer. Sinds de totstandkoming van de strafbeschikking in 2008 is er in het Wetboek van Strafvordering en in de rechtspraak veel gedaan om de positie van het slachtoffer te versterken. Mijn vraag aan de staatssecretaris zou, ook in het licht van de lopende onderzoeken naar de strafbeschikking, de volgende zijn. Is hij genegen om te kijken in welke vorm de positie van het slachtoffer verdere versterking behoeft? Waarom vraag ik dat in het bijzonder? Als ik de staatssecretaris aan het begin van zijn antwoord hoor zeggen dat een slachtoffer met moeite de klachtprocedure kan starten of dat die er moeilijkheden mee heeft dat er een strafbeschikking volgt, dan vrees ik dat daar sprake is van een juridisering die we niet nodig moeten hebben. Vandaar mijn vraag. Ziet de staatssecretaris kansen om te kijken hoe hij de positie van het slachtoffer ten aanzien van bijvoorbeeld het spreekrecht kan versterken?

Staatssecretaris **Struycken**:

Er is al heel veel gaande; dat was eigenlijk de kern van mijn boodschap. Er is in de afgelopen jaren al veel verbeterd. De wijze waarop het Openbaar Ministerie opereert met ondersteuning van Slachtofferhulp Nederland, is nu een feit. Ik ben heel blij dat er nu een gesprek op gang is gekomen. Elk nadeel heb z'n voordeel. De onfortuinlijke gang van zaken in de afgelopen weken leidt er wel toe dat er nu een goed gesprek plaatsvindt, waarbij er een wederzijdse bereidheid is om te kijken hoe het beter kan. De wijze waarop het slachtoffer de strafbeschikking ervaart, zal heel uitdrukkelijk onderdeel zijn van het WODC-onderzoek. In het regeerprogramma staat dat ook met zoveel woorden verwoord. Het ligt voor de hand dat we na ommekomst van het onderzoek serieus gaan kijken in hoeverre verdere verbetering nodig is.

U heeft het over het spreekrecht. In het kader van de strafbeschikking is dat in enge zin een term die nog niet aan de orde is. In ruime zin kunnen we stappen gaan zetten om het slachtoffer mogelijkheden te geven om op een of andere wijze zijn perspectief onder de aandacht van de officier van justitie te brengen, maar daar wil ik niet op vooruitlopen. Ik heb op dit moment geen aanleiding om te denken dat er

ernstige gebreken zijn die we niet stapje voor stapje al kunnen oplossen.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Dat is goed om te horen, ook omdat ik aan de andere kant de zorg heb dat de strafbeschikking, op het moment dat we stante pede ook spreekrecht en dergelijke zouden invoeren, heel erg gaat lijken op een rechtszaak. Daarbij zou ik dan de rechter aan zet willen zien. Dat is dan ook de waarschuwing die ik van deze kant al meegeef met het oog op de verdere verkenning van het WODC en wat daarop volgt. Daarmee kom ik op het punt waar ik het ook al over had met de heer Sneller, namelijk het doenvermogen van mensen. We moeten denk ik wel uitkijken dat, ook in dit proces, een slachtoffer dat bijvoorbeeld minder vaardig is met de pen in een andere verstandhouding tot de dader komt dan iemand die wat makkelijker schrijft en daarmee ook alles makkelijker achter zich kan laten. Ook op dat punt zou ik de staatssecretaris dus wel willen vragen om heel gevoelig te zijn als het gaat om welke gevolgen het heeft voor slachtoffers op het moment dat de uitbreiding van de strafbeschikking wordt bekeken.

Staatssecretaris **Struycken**:

Beide elementen uit de interruptie van mevrouw Bikker onderschrijf ik ten volle. We moeten uitkijken dat we niet stapje voor stapje rollen naar een quasi-rechtszaak maar dan bij het Openbaar Ministerie. Het moet een eigenstandig instrument zijn, met een waarde op zich. Dat moeten we in het achterhoofd houden, dus gaarne eens. Dan het tweede. We spreken hier vaak over de toeslagenaffaire. Een van de lessen uit de toeslagenaffaire betreft het doenvermogen van mensen. Wij onderschatten het doenvermogen van grote groepen mensen. Wat mij betreft ligt het voor de hand dat ook dat aspect meegenomen wordt in het onderzoek van het WODC. Dat wordt een prachtig onderzoek. We hebben steeds meer deelvragen die daarin aandacht verdienen. Maar deze vraag ligt wel voor de hand. De minister sprak al even over de wijze waarop de dader wordt geïnformeerd. Hij noemde ook het aspect van taal. Dat geldt natuurlijk evenzeer voor het slachtoffer. Op al die wijzen denk ik dat we het aspect van het doenvermogen kunnen verdisconteren. Ik denk dat de inzichten van bijvoorbeeld Slachtofferhulp Nederland erg van belang zijn, want die ervaren het elke dag.

De heer **Krul** (CDA):

Ik denk dat de staatssecretaris "overschatten" bedoelde.

Staatssecretaris **Struycken**:

Ja, sorry.

De heer **Krul** (CDA):

Dat terzijde. Ik heb een paar vragen. Een daarvan bevindt zich een beetje in de periferie, maar zo vaak tref ik deze staatssecretaris niet en het gaat nu toch over het versterken van de positie van het slachtoffer. We hebben eerder gesproken over artikel 269 van het Wetboek van Strafvordering. Dat gaat over de zittingen. Als de staatssecretaris toch bezig is met onderzoek naar het beter borgen van de positie van het slachtoffer, dan zou een beweging naar zittingen achter gesloten deuren in het geval van ernstige

delicten wel fijn zijn. Ik ben benieuwd of de staatssecretaris al vorderingen heeft gemaakt met het onderzoek daarnaar. Dat is mijn eerste vraag. Die fiets ik even in de periferie van de orde erin. Ik heb ook nog een paar andere vragen, maar eerst maar even deze.

Staatssecretaris Struycken:

Ik herinner mij heel goed het debat dat wij in het commissiedebat Slachtofferhulp hebben gehad over de openbaarheid. Dat was naar aanleiding van een vraag van de heer Ellian, die zich zorgen maakt over onvoldoende openbaarheid bij zeer complexe, ernstige criminaliteit. Dat ging met name over ebi-zittingen en over de toegankelijkheid voor de pers. In dat verband hebben we ook gesproken over de wens om de openbaarheid juist te beperken waar dat voor de minderjarige dader van een zedendelict, maar ook voor het slachtoffer opportuun is. Dat onderzoek is nog niet gestart, maar we hebben al wel de eerste stappen gezet om te identificeren wie heel fundamenteel iets zou kunnen zeggen over die openbaarheid. Misschien is het wel een goede gedachte om daarbij de situatie rond de strafbeschikking mee te nemen. Ik zelf geloof niet dat ... We spraken net over het risico dat we moeten vermijden dat de procedure rond de strafbeschikking gaat lijken op een quasi-rechtelijke procedure. Openbaarheid is daarbij ook een van de gevoelige punten.

De voorzitter:

We verlaten de periferie en gaan weer terug naar het onderwerp zelf.

De heer Krul (CDA):

We gaan terug naar het hart van het debat, voorzitter. Ik wil iets even goed begrijpen. Ik heb de staatssecretaris zonet horen zeggen dat als een slachtoffer zou zeggen dat het gebruik wil maken van het spreekrecht, dit een contra-indicatie is voor het überhaupt overgaan tot een strafbeschikking. Ik wil het proces graag goed begrijpen. Waar in het proces wordt het slachtoffer daarover gehoord? Ik kan me voorstellen dat dit misschien wel ná het moment is waarop het slachtoffer al geïnformeerd is over de mogelijkheid van een schriftelijke reactie et cetera. Waar in de keten vindt het gesprek plaats waarin het slachtoffer kan aangeven dat diegene zijn zegje wil kunnen doen? Of tot wanneer kan het slachtoffer dat aangeven? Leidt dat op elk moment nog tot die contra-indicatie?

Staatssecretaris Struycken:

Ik denk dat dit zo is. Tot het opleggen van die strafbeschikking geldt dat een ernstig spreekrechtwaardig feit, waarbij het slachtoffer te kennen heeft gegeven van het spreekrecht gebruik te willen maken, een contra-indicatie is. Dat betekent dat het naar de zitting moet en dat er gedagvaard moet worden. U vraagt mij nu heel precies naar het moment in de procedure. Heel precies weet ik dat niet, maar ik neem aan dat dit is tot het moment dat de beschikking afgekondigd wordt.

De heer Krul (CDA):

Dat begrijp ik. Dan volgt dat gesprek met de mededeling dat iemand daar nog schriftelijk op kan reageren. We hebben het net al even over het doenvermogen gehad. Ik zou

de staatssecretaris willen vragen om ook naar alternatieven te kijken voor het spreekrecht, zonder dat je iets moet optuigen dat veel lijkt op de zitting waar we juist de druk vanaf willen halen. Zijn er alternatieven waarmee we daar toch recht aan doen? Dat zou bijvoorbeeld ook audiovisueel kunnen, denk ik dan. Maar mijn vraag is om eens creatief te kijken naar hoe we invulling kunnen geven aan dat spreekrecht op een manier waarop we niet iets optuigen wat we eigenlijk willen voorkomen hiermee.

Staatssecretaris Struycken:

Ik denk dat dit een interessante gedachte is om mee te nemen in de uitwerking, nadat we de resultaten van het onderzoek kennen.

Mevrouw Michon-Derkzen (VVD):

Eén vraag over de positie van het slachtoffer. Het ligt zo voor de hand, maar ik hoop dat de staatssecretaris het kan bevestigen: als een slachtoffer erop aandringt om een zaak juist wel voor de rechter te brengen, wordt die wens van het slachtoffer dan gerespecteerd?

Staatssecretaris Struycken:

Ik geloof dat dat in de huidige systematiek niet doorslaggevend is. De verdachte zelf kan weigeren. Het slachtoffer kan niet door middel van verzet bewerkstelligen dat er een zitting komt.

Mevrouw Michon-Derkzen (VVD):

Eén korte vervolgvraag. Hebben we zicht op hoeveel slachtoffers die betrokken zijn bij een zaak die voor een strafbeschikking in aanmerking komt of ook zodanig wordt afgehandeld, liever een rechtszaak hadden willen hebben? Horen we die geluiden? Weten we dat?

Staatssecretaris Struycken:

Ik kan het antwoord niet geven. Dat zal onderdeel uitmaken van het WODC-onderzoek. Het is inderdaad belangrijk om dat in kaart te brengen. Ik vermoed overigens dat in de meeste gevallen de aandacht uit zal gaan naar de schade-actie, de schadevergoedingsvordering.

Mevrouw Lahlah (GroenLinks-PvdA):

Om door te gaan op dit punt: ik heb hier de brief van Slachtofferhulp Nederland, waarin inderdaad wordt aangegeven dat ernstig spreekrechtwaardige delicten een contra-indicatie vormen voor de afdoening met een strafbeschikking. Toch geven zij aan dat zij ook in de praktijk zien dat de zaken van slachtoffers die aangeven dat ze gebruik willen maken van het spreekrecht vaak niet worden gedagvaard. De term "ernstig" laat best wel veel ruimte voor interpretatie. Slachtoffers geven zelf via Slachtofferhulp aan dat zij daarmee afhankelijk zijn van de interpretatie van de officier van justitie. Kunt u bevestigen dat het niet per se de positie van het slachtoffer is die aangeeft of het ernstig is, maar dat het OM dat bepaalt, en dat dat dus subjectief is?

Staatssecretaris Struycken:

Uiteindelijk maakt het OM hierin de keuze. Daarbij speelt een rol dat het hele concept van een "ernstig spreekrecht-

waardig feit" nu juist een mate van ambiguïteit geeft en daarmee dus ook een potentieel verschil van inzicht. Ik herinner me dat we in een eerder debat ook hebben gesproken over situaties die bij mijn weten gelukkig tot het verleden behoren, namelijk dat er strafbeschikkingen zijn uitgevaardigd in situaties die niet aan de voorwaarden voldeden. De minister heeft eerder vanavond toegelicht dat de systemen nu zo ingericht worden dat dat technisch al niet meer mogelijk is. Ik denk dat dat ook doorwerkt in de spreekrechtwaardige delicten, maar precies dat interpretatieverschil tussen ernstig en gewoon spreekrechtwaardig ... Ik denk dat nu bij zowel Slachtofferhulp Nederland als het Openbaar Ministerie het besef leeft dat dat een bron is van ... Dat is geen bron van conflict, maar wel een bron van ambiguïteit, die de positie van slachtoffers benadeelt. Het is dus goed dat gesproken wordt over de vraag of dat onderscheid nog moet worden gemaakt.

Voorzitter. Dan ga ik nu over naar het tweede element, de bijstand van advocaten. Dat is evenzeer een belangrijk element, want ik denk dat we kunnen zeggen dat de bijstand van advocaten op heel veel punten een groot verschil kan maken.

De voorzitter:

We zijn alweer in het volgende blokje, meneer Van Nispen. Het woord is aan u.

De heer Van Nispen (SP):

Excuus, voorzitter, ik ben veel te laat. Maar misschien kan dit heel kort. Kan de staatssecretaris zeggen — misschien heeft hij dat al gezegd — dat na het onderzoek ook teruggekomen wordt op de andere belangrijke punten van Slachtofferhulp Nederland, bijvoorbeeld het bieden van de mogelijkheid dat het slachtoffer de schadevergoedingsvordering nader kan toelichten, het recht om goed geïnformeerd te worden en het aanbieden van de mogelijkheid van herstelbemiddeling? Ik mag er toch van uitgaan dat op al dat soort aspecten ook teruggekomen gaat worden, om te kijken wat daaraan verbeterd kan worden?

Staatssecretaris Struycken:

Ja, het hele spectrum van verbetering van de positie van het slachtoffer komt aan de orde.

Ik kom bij de bijstand van advocaten. De heer Van Nispen, mevrouw Lahlah en ook anderen vroegen hoe de rechtsbescherming van verdachten beter kan worden vormgegeven. Dat heeft te maken met de informatievoorziening aan verdachten, ook aan meerderjarige verdachten. Ik maak onderscheid tussen twee categorieën verdachten.

Ten eerste zijn er verdachten die zich ten tijde van de oplegging van de OM-strafbeschikking op vrije voeten bevinden. Voor hen geldt al sinds 2023 de mogelijkheid om een raadsman te consulteren. Dat is de zogenaamde adviesbijstand. Daarin is dus al voorzien. Zij kunnen zich dan dus laten informeren over de gevolgen die de OM-strafbeschikking voor hen heeft. Zij worden ook geïnformeerd over de mogelijkheid om verzet aan te tekenen als ze niet akkoord willen gaan met de OM-strafbeschikking. De gevolgen die aanvaarding van die strafbeschikking heeft voor een strafblad zijn ook onderdeel van deze informatievoorziening.

De andere categorie bestaat uit de verdachten die ten tijde van de uitvaardiging van de Openbaar Ministerie-strafbeschikking nog vastzitten. In die zaken is nog niet steeds sprake van de zogenoemde afdoeningsbijstand. In alle regio's is een start gemaakt met de invoering van de afdoeningsbijstand. Stapsgewijs wordt de inzet van afdoeningsbijstand uitgebreid. De verwachting is dat deze afdoeningsbijstand begin 2026 volledig zal zijn ingevoerd in alle regio's in het land, dus voor alle gevallen waarin de verdachte daarvan gebruik wil maken.

Het recht op rechtsbijstand bij een OM-strafbeschikking wordt voor beide categorieën verdachten verankerd in het wetsvoorstel Versterking rechtsbijstand in het strafproces. Dat wetsvoorstel ligt momenteel bij de Raad van State voor advies. Voor dit recht op rechtsbijstand gelden zodra het wettelijk verankerd is dus geen beperkingen naar leeftijd van de verdachte. Kosteloze rechtsbijstand komt dus ook beschikbaar voor meerderjarige verdachten. Indien de verdachte na overleg met een raadsman besluit tegen de strafbeschikking verzet aan te tekenen, zal die ook daarbij van rechtsbijstand worden voorzien. Op deze manier zal de positie van de verdachte veel steviger beschermd worden.

Hiermee geef ik ook antwoord op de vraag van de heer El Abassi. Die refereerde aan het onderzoek uit 2020 van de Nationale ombudsman. Dat heeft het inzicht doen groeien dat het destijds nog niet altijd duidelijk was voor burgers, voor verdachten dus, waarmee ze instemden. Maar gezien de bijstand die er al is en gezien de verbeterde informatieverschaffing vanuit het Openbaar Ministerie behoren de problemen zoals die destijds door de Nationale ombudsman geïdentificeerd zijn in belangrijke mate tot het verleden. Dat zeg ik terwijl ik de problematiek van het overschatten doenvermogen van sommige categorieën verdachten noteer.

Mevrouw Bikker vroeg nog aandacht voor het gelijkheidsbeginsel. Eigenlijk ging dat ook over het doenvermogen. Dat hebben we geadresseerd. Ook hier denk ik dat de beschikbaarheid van een raadsman een zeer groot verschil zal maken.

Dan kom ik ten slotte op de rechtspraak en de overbelasting daarvan. Mevrouw Bikker en mevrouw Michon-Derkzen vroegen daar aandacht voor. Ik geef u een aantal cijfers over het capaciteitstekort bij de rechtspraak. Het rechtertekort is geen statisch gegeven. Het hangt af van de instroom van zaken, de complexiteit van zaken en ook van de mate waarin er sprake is van nieuwe wetgeving. Het kabinet heeft verschillende maatregelen genomen om het capaciteitstekort in de rechtspraak terug te dringen. De belangrijkste maatregel is het verhogen van de opleidingscapaciteit. Waar er tot 2020 jaarlijks 80 opleidingsplaatsen voor rechters beschikbaar waren, is dit aantal sindsdien stapsgewijs verhoogd naar 140 plaatsen in 2024. Ten tweede. Om de rechtercapaciteit tijdelijk te verhogen, is op 16 november 2023 de 70-plusregeling in werking getreden. Deze wet voorziet in rechters na hun wettelijke ontslagleeftijd te benoemen als rechters-plaatsvervanger. Deze wet heeft een looptijd van drie jaar. Ten derde en ten slotte. Om de bestaande capaciteit efficiënt te benutten, wordt er ook geïnvesteerd in het versterken van de ondersteuning van rechters en raadslieden. Deze drie maatregelen moeten het capaciteitstekort in de rechtspraak verzachten. Ik onderschrijf wel de zorg die door de minister eerder vanavond is uitgesproken: de capaciteitstekorten hebben ook te maken

met de tekorten op de arbeidsmarkt, die niet minder zullen worden.

Dan nog één stap verder wat beschikbare middelen betreft. In de huidige prijsafspraken is de totale begroting van de rechtspraak structureel met ruim 155 miljoen euro verhoogd. Onderdeel hiervan is een forse investering in extra personele capaciteit, de extra rechters en raadsheren, de extra gerechtsjuristen en ander ondersteunend personeel, zoals ik al noemde. Dit zijn de meer financieel georiënteerde maatregelen. Hier komen de andersoortige inspanningen om de doorlooptijden te verkorten en de achterstanden weg te werken dan nog bij. Wij spraken eerder met u, in het kader van het commissiedebat over de strafrechtketen, over de verbeterde samenwerking. Die leidde tot best practices die ook breder gedeeld worden tussen de verschillende gerechten. Ik verwijs voor nadere informatie naar de jaarlijkse strafrechtketenmonitor, waarin uitvoerig gerapporteerd wordt over de doorlooptijden. Een factsheet met de actuele cijfers over 2024 zal in juni 2025 aan uw Kamer worden aangeboden.

Tot zover mijn antwoorden, voorzitter.

De voorzitter:

Hartelijk dank daarvoor. Tot zover de eerste termijn. We gaan naar de tweede termijn. Het woord is aan de heer Six Dijkstra. Ik hoop dat we snel door de tweede termijn heen kunnen gaan, zodat we over een kwartiertje buitenstaan. Twintig minuten kan ook. De heer Six Dijkstra.

De heer Six Dijkstra (NSC):

Dank u wel, voorzitter. Twee moties van mijn kant.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de wet nu bepaalt dat het OM een strafbeschikking mag uitvaardigen voor feiten waarop een maximumgevangenisstraf van zes jaar staat en dat het OM in het nieuwe beleid heeft aangegeven veel vaker van die mogelijkheid gebruik te gaan maken;

van mening dat feiten waarop een gevangenisstraf van zes jaar staat doorgaans ernstige feiten zijn waarbij niet als norm zou moeten worden gehanteerd dat een strafbeschikking wordt opgelegd;

verzoekt de regering in de tweede aanvullingswet op het nieuwe Wetboek van Strafvordering op te nemen dat een strafbeschikking slechts mag worden opgelegd voor feiten met een maximumgevangenisstraf van vier jaar, en dat hooguit bij uitzondering het huidige strafmaximum van zes jaar voor een beperkt en afgekaderd aantal feiten kan gelden,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Six Dijkstra en Wijnen-Nass.

Zij krijgt nr. 932 (29279).

De heer Six Dijkstra (NSC):

De Kamer,

gehoord de beraadslaging ...

De voorzitter:

Er is een vraag van mevrouw Michon-Derkzen.

Mevrouw Michon-Derkzen (VVD):

We hebben hier nu uren met elkaar gedebatteerd. We hebben van de minister gehoord tot hoeveel extra plankzaken dit leidt. We hebben hier gezegd: er komen onderzoeken aan die dit monitoren. Ik wil nog even van de heer Six Dijkstra weten: gaat hij echt door met deze destructieve aanpak waarmee hij ook het debat is begonnen?

De heer Six Dijkstra (NSC):

Een aantal zaken daarover. Ik heb dat helemaal niet van de minister gehoord. Hij heeft gesproken over een pennensreek, over iets wat ik überhaupt niet heb voorgesteld. Daar gaat het dus niet om.

In het kader van onderzoek afwachten, kan ik mij nog wel een debat herinneren dat ging over het demonstratierecht. Daarbij heeft mijn collega Michon-Derkzen een motie ingediend waarover de minister zei: die is ontijdig, want er loopt nog een WODC-onderzoek en dat wil ik afwachten. Toen heeft zij gezegd: ik vind dit belangrijk, dus ik wil toch een Kameruitspraak. Dat is haar goed recht. Dat ging ook om een wetswijziging.

Wat dat betreft staat het ons als Kamer dus gewoon vrij om dingen toch anders te wegen dan de minister doet. We hoeven niet altijd te zeggen dat we een onderzoek moeten afwachten voordat we aanvullende wetgeving willen.

De voorzitter:

Afrondend, kort.

Mevrouw Michon-Derkzen (VVD):

De rechtsstaat zou bij NSC in goede handen zijn, maar dat valt toch zwaar te betwijfelen, vooral omdat zo ongeveer terwijl we hier staan de grote leider van NSC bij een programma zegt dat het vreemd is dat het OM zelf bepaalt welke wetten zij handhaven. We hebben het een paar weken geleden over strafvordering gehad. Daarbij had de heer Six Dijkstra een uitgelezen kans om dit in de wet te veranderen. Hij kiest er nu voor om dit met een motie te doen. Dat is zijn goed recht, maar ik vind het een hele vreemde gang van zaken.

De voorzitter:

Een korte reactie.

De heer **Six Dijkstra** (NSC):

Ja, een korte reactie. Ik stel hier voor om het in de tweede aanvullingswet te doen. Dat vind ik een betere plek dan in de originele wet die hier in de Kamer behandeld is. Verder tast dit de rechtsstaat ook niet aan. Wij kunnen gewoon per motie vragen om aanvullende wetgeving als wij vinden dat dat zou moeten.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Maar de NSC-fractie heeft toch voor het herziene Wetboek van Strafvordering gestemd?

De heer **Six Dijkstra** (NSC):

Ja.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Maar daar zitten deze mogelijkheden toch in? Dan kan je dus allerlei moties indienen, maar we hebben het net gehad over de vrijheid van de magistratuur aan de ene kant en we hebben het wetgevend kader vastgesteld. NSC kan natuurlijk altijd weer met een nieuwe wet komen. Dat mag, maar dan vind ik deze kruip-door-sluip-door-tussendoor-move heel wonderlijk, want in de afgelopen weken hadden we de kans hiervoor.

De heer **Six Dijkstra** (NSC):

Ja, maar er komt gewoon nog een tweede aanvullingswet voor Strafvordering. Die wordt gewoon überhaupt nog in de Kamer behandeld. Dus wat dat betreft kun je dat gewoon prima meenemen. En zoals het nu geformuleerd is, tast het de vrijheid van de magistratuur niet aan. Het gaat enkel om de kaders die wij als wetgever meegeven, waarbinnen zij mogen opereren.

De heer **Van Nispen** (SP):

Maar het is wel een verstrekkend voorstel. Nog even los van het moment waarop je de motie indient — als je het vindt, moet je die motie kunnen indienen — vind ik het wel belangrijk dat ook NSC zich rekenschap geeft van de gevolgen hiervan. Volgens mij hebben beide bewindspersonen vandaag geprobeerd uit te leggen dat die best verstrekkend zijn en dat wat het OM nu doet juist straffeloosheid tegengaat. NSC dreigt dat terug te draaien of te zorgen voor meer straffeloosheid. We weten niet om hoeveel zaken het gaat. We weten niet hoeveel miljoenen of miljarden je moet investeren in de rechtspraak om te doen wat de heer Six Dijkstra wil. Hoe heeft hij zich daar dan van vergewist, vraag ik me af.

De heer **Six Dijkstra** (NSC):

Ik denk dat het de facto ten opzichte van de huidige situatie niet zo veel effect zal hebben. Althans, de situatie voor 1 februari, maar ik verwacht ook dat het voor de huidige situatie geldt, omdat 1 februari, zoals we de minister nu horen zeggen, enkel gaat om veelvoorkomende vermogensdelicten. Alle voorbeelden die de minister in zijn brief opnoemt ... Hij schrijft dat het gaat om strafbare feiten waarop een maximale gevangenisstraf van zes jaar is gesteld, zoals eenvoudige mishandeling, drie jaar, winkeldiefstal, vier jaar, openbare dronkenschap, twaalf dagen, bedreiging, drie jaar, rijden onder invloed, één jaar, en

vandalisme, twee jaar. Mocht er ooit gesproken worden over uitbreiding van de strafbeschikking, dan moeten we het niet hebben over het verspreiden van online kindermisbruik, deelname aan een criminele organisatie of ambtelijke omkoping. Ik bouw in dit voorstel expliciet een uitzonderingspositie in, inderdaad voor het stelen van een koe of diefstal in vereniging, omdat ik ook snap dat je daar bepaalde dingen in wilt zien. Maar als op een gegeven moment de doelstelling maximalisatie van de inzet van de strafbeschikking wordt, dan mogen we volgens mij ook wel iets scherper kijken naar de wettelijke kaders waarbinnen dat kan. Daarmee denk ik dus dat het nu in de praktijk weinig doet, maar dat het voor de toekomst wel een beter fundament zal geven.

De **voorzitter**:

Afrondend, kort.

De heer **Van Nispen** (SP):

Nou, heel kort. Ik vind dat de heer Six Dijkstra door de voorbeelden die hij noemt, doet alsof het OM van plan was om daar allemaal strafbeschikkingen voor op te leggen en die zaken juist niet voor de rechter te brengen. Dat vind ik toch een klein beetje kwalijk hieraan. Het is misschien met de goede intenties, maar het zorgt toch een beetje voor een vervelende afdrank van dit debat door het zo te doen.

De heer **Six Dijkstra** (NSC):

Laat ik dan benadrukken dat ik niet wil suggereren dat het OM van plan is dat te gaan doen. Het is duidelijk dat het nu gaat om veelvoorkomende vermogensdelicten die vaker met een strafbeschikking zullen worden afgedaan. Ik denk wel dat het goed is om als Kamer te kijken welke wettelijke kaders we de verschillende instituties en colleges van Staat meegeven. Ik schrik ervan als ik in een notitie lees dat het er uiteindelijk om gaat dat we willen toewerken naar een situatie — ik zeg niet dat het nu helemaal in Frage is — dat het OM bij zaken waarvoor een strafbeschikking kan worden ingesteld, dat ook zal gaan doen. Dan denk ik dat we misschien goed moeten kijken naar de wettelijke kaders waarvan wij als wetgever zouden zeggen: dat vinden wij redelijk; daarbinnen een strafbeschikking en daarbuiten niet.

De heer **Krul** (CDA):

Die redenatie van de heer Six Dijkstra kan ik dan wel weer volgen, ondanks dat ik niet weet welke afweging wij dan maken. Mijn vraag zou dan zijn: als wij dat zorgvuldig willen doen en willen kijken binnen welke wettelijke kaders we dat mogelijk moeten doen, kunnen we dan niet een ander moment creëren dan dit debat? Ik kan me best voorstellen dat als we dit per motie doen, de minister gaat zeggen: dat lijkt me uiterst onverstandig; dat moet gewoon in een zorgvuldig wetgevingstraject, zoals dat ook gebeurd is in 2005 tot en met 2008, tot het in werking getreden is. Ik ben een beetje zoekende daarnaar.

De heer **Six Dijkstra** (NSC):

Ik ben het volmondig eens met de heer Krul dat dit in een zorgvuldig wetgevingstraject moet. Daarom heb ik expliciet in het dictum opgenomen om dit op te nemen in de tweede aanvullingswet op strafvordering, die sowieso richting de Kamer komt. Dan komt er nog een groot debat over. Dan

kunnen wij het ook hebben over wat de kaders precies zijn. Ik kom ook met het idee om bepaalde uitzonderingen in te bouwen, bijvoorbeeld via AMvB, maar dat kan ook via een andere constructie. Dan kun je daar met elkaar het debat over hebben. Dan roep je nu per motie op: kom met die wetgeving. Die wetgeving gaan we behandelen en dan gaan we nog het hele zorgvuldige traject doorlopen.

De voorzitter:
Prima.

De heer Six Dijkstra (NSC):
We gaan niet over één nacht ijs.

Ik heb nog een tweede motie ...

De voorzitter:
Ja!

De heer Six Dijkstra (NSC):
... en dan ga ik zitten.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de behandeling van een OM-strafbeschikking niet in het openbaar plaatsvindt en er over opgelegde strafbeschikkingen weinig openbaarheid is;

van mening dat het voor de controlebaarheid van de strafrechtspleging wenselijk is als er meer inzicht komt in de strafbeschikkingspraktijk, temeer omdat de komende jaren meer zaken met een strafbeschikking zullen worden afgedaan;

verzoekt de regering een voorstel uit te werken voor meer openbaarheid omtrent definitieve strafbeschikkingen, waarbij geanonimiseerde openbare publicatie de standaard wordt,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:
Deze motie is voorgesteld door de leden Six Dijkstra en Van Nispen.

Zij krijgt nr. 933 (29279).

Er is een vraag van de heer Sneller.

De heer Sneller (D66):
Mag ik uit deze moties afleiden dat het Openbaar Ministerie wel gewoon door kan met de stap die nu is voorgesteld?

De heer Six Dijkstra (NSC):

Ja. Wij dienen nu geen motie in om de richtlijn als zodanig terug te draaien. Er is natuurlijk al een aantal aanpassingen geweest. Ik wil daarbij ook enige billijkheid tonen. Ik snap ook dat je sommige effecten nog even wilt meten, zeker omdat het nu met een beperkte scope gaat, voordat we tot volgende stappen overgaan. Maar ik denk dat een daadwerkelijk wettelijke versteviging, die ook binnen ons instrumentarium past als parlement, wel genoopt is.

De heer Sneller (D66):

Snapt de heer Six Dijkstra dan ook dat dit een beetje een vreemde afdrank is? Zijn fractievoorzitter stond hier tijdens de regeling van werkzaamheden briesend over kinderpornobezit, "dat wordt allemaal een strafbeschikking", en uiteindelijk eindigt het hierin? Na alle grote woorden, met ook alle schade aan een aantal instituties door wat er gesuggered is?

De heer Six Dijkstra (NSC):

Nou, er is geen schade aan instituties aangericht. We moeten wel bedenken dat toen het debat werd aangevraagd we in een andere situatie zaten. Toen was de interne instructie via NRC naar buiten gekomen en hadden wij daar als Kamer nog geen inzicht in. Die is pas later gekomen. We hadden enkel de instructie waarin stond dat er een maximalisatie van de strafbeschikking moest komen binnen de wettelijke kaders van zes jaar. Dat is wat anders dan datgene wat later is gekomen, waarin ook bepaalde dingen weer zijn teruggedraaid en waarin meerdere dingen zijn gezegd. Er zijn ook moties aangenomen hierover. De situatie is dus wel degelijk anders dan op het moment dat het debat werd aangevraagd. Daar willen we ook oog voor hebben. Tegelijkertijd denken we dat er wel een paar fundamentele aanpassingen nodig zijn en daarvoor dienen we die andere moties in.

De voorzitter:

Prima. Mevrouw Lahlah, GroenLinks-Partij van de Arbeid.

Mevrouw Lahlah (GroenLinks-PvdA):

Voorzitter. Ik heb een viertal moties, dus ik start meteen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de oorspronkelijke Wet OM-afdoening, die in 2008 werd ingevoerd, onder andere als doelstelling had om de capaciteitsproblemen in de strafrechtketen op te lossen;

constaterende dat het OM door de jaren heen alleen maar meer zaken middels een strafbeschikking is gaan afdoen en onlangs een nieuwe uitbreiding heeft aangekondigd;

overwegende dat strafafdoeningen weliswaar kunnen bijdragen aan het ontlasten van de keten, maar niet de norm moeten worden;

verzoekt de regering structureel te investeren in de rechtspraak om de strafrechtketen duurzaam te ontlasten,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Lahlah, Van Nispen en El Abassi.

Zij krijgt nr. 934 (29279).

Mevrouw **Lahlah** (GroenLinks-PvdA):

Motie twee.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat zowel het WODC als het College van procureurs-generaal onderzoek doet naar de praktijk van strafbeschikkingen;

overwegende dat een verantwoorde besluitvorming over uitbreiding van de strafbeschikkingsbevoegdheid niet mogelijk is zonder deze bevindingen;

verzoekt de regering om geen verdere uitbreiding van de huidige toepassing van strafbeschikkingen mogelijk te maken voordat de uitkomsten van deze onderzoeken zijn gepubliceerd en met de Kamer zijn besproken,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Lahlah.

Zij krijgt nr. 935 (29279).

Mevrouw **Lahlah** (GroenLinks-PvdA):

Motie drie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat bij strafbeschikkingen slachtoffers vaak geen mondeling spreekrecht hebben en de zaak buiten hun zicht om wordt afgedaan;

overwegende dat openbaarheid, hoor en wederhoor en erkenning essentieel zijn voor de rechtspositie van slachtoffers;

verzoekt de regering om te onderzoeken hoe de positie van slachtoffers, inclusief spreekrecht, informatievoorziening

en erkenning, beter kan worden geborgd bij strafbeschikkingen, en de Kamer hier voor de zomer over te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Lahlah, Van Nispen, Krul, Bikker, Michon-Derkzen, Sneller, Six Dijkstra, Diederik van Dijk, Eerdmans, Wijen-Nass en El Abassi.

Zij krijgt nr. 936 (29279).

Mevrouw **Lahlah** (GroenLinks-PvdA):

De laatste motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat verdachten bij een strafbeschikking vaak geen volledig dossier krijgen, geen adequate rechtsbijstand hebben en onvoldoende op de hoogte zijn van hun rechten;

overwegende dat dit het risico op misstanden vergroot en afbreuk doet aan de rechtsgelijkheid;

verzoekt de regering om de procedurele rechtswaarborgen bij strafbeschikkingen, zoals recht op rechtsbijstand, inzage in het dossier en actieve informatievoorziening, wettelijk te verankeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Lahlah, Van Nispen en El Abassi.

Zij krijgt nr. 937 (29279).

De heer **Krul** (CDA):

Ik ben even zoekende naar wat voor mevrouw Lahlah de afdrank van het debat is, want als ik de moties goed beluister, zeker de eerste twee, hoor ik eigenlijk dat de fractie van GroenLinks-PvdA geen voorstander is van het voornemen, zeker niet zolang er niet geïnvesteerd wordt in de rechtspraak. Mijn angst is dat die eerste motie, hoewel ik het een heel goed idee vind, het met deze coalitie niet gaat halen. Maar wat wordt dan een beetje het advies, ook richting de fractie, over bijvoorbeeld moties van de heer Eerdmans en Emiel van Dijk die zeggen dat je het nu eigenlijk helemaal niet moet doen? Waar staat GroenLinks-PvdA dan op dat vlak?

Mevrouw **Lahlah** (GroenLinks-PvdA):

Ik denk dat ik die vraag in mijn eerste termijn ook al heb beantwoord. Wij zijn best kritisch over de uitbreiding van de strafbeschikkingen. Tegelijkertijd hebben we ook oog en oor voor de druk die er is in de gehele keten, dus wij

snappen dat dit een noodmaatregel is, of dat die in ieder geval uit nood geboren is. Maar over verdere uitbreiding zeggen wij wel: maak een pas op de plaats. We willen ook aandacht vragen voor de structurele investeringen die ook nodig zijn, zodat we niet alleen maar gaan naar maatregelen die uit nood geboren zijn en die vervolgens de norm gaan worden.

De voorzitter:
Mevrouw Bikker, kort.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):
Maar daarbij zou je ook andersom kunnen redeneren, namelijk: deze wettelijke mogelijkheid is er nu. Na het onderzoek van het WODC kan je herbezien of je op dat punt alsnog als Kamer in moet grijpen, maar je moet voorkomen dat die knoop in de strafrechtketen alleen maar groter wordt. Is dat een optie die door het hoofd van mevrouw Lahlah is gegaan en zou ze bereid zijn die kant op te denken?

Mevrouw **Lahlah** (GroenLinks-PvdA):
Zeker, maar volgens mij heb ik in de eerste termijn ook al antwoord gegeven op de suggestie die nu wordt gewekt dat wij tegen de strafbeschikking zijn zoals die nu wordt vormgegeven. Die past binnen de kaders van de wet zoals die toentertijd is aangenomen in deze Kamer. Tegelijkertijd zeggen we wel: maak daar wel een pas op de plaats en zorg ervoor dat uitbreiding niet zonder meer plaatsvindt. Hou daarbij rekening met structurele investeringen, hou daarbij rekening met de positie van de slachtoffers en hou daarbij ook rekening met de positie van de verdachte. Wacht ook het onderzoek af, zodat we weten of het ook het effect heeft en het doel bereikt dat het zou moeten bereiken, voordat je rücksichtslos doorgaat naar een verdere uitbreiding.

De voorzitter:
Prima. Heel goed. De volgende spreker is mevrouw Wijen-Nass, BBB.

Mevrouw **Wijen-Nass** (BBB):
Dank u wel, meneer de voorzitter. Allereerst hartelijk dank aan allebei de bewindspersonen voor hun beantwoording. Wij zien ook wel dat er in de uitvoering wellicht wat moeilijkheden zullen zijn. Ik had ook vragen gesteld over het planningsproces en hoe dat efficiënter in te richten, maar ik vond die antwoorden daarop toch niet helemaal afdoende. Daarom heb ik een motie, die hopelijk ook wat zittingscapaciteit extra gaat vrijspelen. Dat is de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat strafzaken waarbij een verdachte terechtstaat voor meerdere strafbare feiten, in sommige gevallen in meerdere zittingen worden afgedaan;

overwegende dat hier een efficiëntieslag gemaakt kan worden en zittingscapaciteit kan worden vrijgespeeld door deze zaken met elkaar te bundelen in het planningsproces;

verzoekt de regering om met het Openbaar Ministerie en de rechtspraak in gesprek te gaan om het planningsproces efficiënter in te richten, zodat verdachten die terechtstaan voor meerdere strafbare feiten in één zitting terecht kunnen staan,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:
Deze motie is voorgesteld door de leden Wijen-Nass en Michon-Derkzen.

Zij krijgt nr. 938 (29279).

Mevrouw **Wijen-Nass** (BBB):
Dank u wel.

De voorzitter:
Dank u wel. De heer Van Nispen, SP.

De heer **Van Nispen** (SP):
Voorzitter.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat met het intensiveren van het gebruik van de OM-strafbeschikkingen het belang van goede rechtsbescherming toeneemt en dat uit onderzoeken in het verleden en uit de praktijk klinkt dat dit nog steeds voor verbetering vatbaar is;

constaterende dat als gevolg van de motie-Koops (36327, nr. 68) de schriftelijke informatieverstrekking vanuit het OM aan de verdachte verbeterd wordt;

overwegende dat aangehouden verdachten aan wie een OM-strafbeschikking wordt uitgereikt nog niet in alle regio's en in alle gevallen voldoende afdoeningsbijstand krijgen aangeboden;

verzoekt de regering in overleg met het OM te treden om te bezien hoe de tijdige beschikbaarheid van informatie en processtukken aan de verdediging om goede bijstand te kunnen leveren verbeterd kan worden en hoe daarnaast, zolang de Wet versterking rechtsbijstand in het strafproces nog niet in werking is getreden, ook de afdoeningsbijstand in de praktijk aangeboden wordt,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Van Nispen, Six Dijkstra, Lahlah, Krul en El Abassi.

Zij krijgt nr. 939 (29279).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de OM-strafbeschikking aan regels is gebonden die maatwerk soms onvoldoende mogelijk maken, terwijl dat van groot belang kan zijn om een passende sanctie mogelijk te maken en herhalingscriminaliteit en daarmee nieuwe slachtoffers te voorkomen;

verzoekt de regering in overleg met het OM te bezien hoe meer maatwerk mogelijk gemaakt kan worden bij de OM-strafbeschikking, door de mogelijkheden te verruimen, voorwaardelijke sancties op te leggen of te combineren en het tevens mogelijk te maken een gedragsmaatregel op te leggen die langer duurt dan twintig behandelmomenten,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Van Nispen en Sneller.

Zij krijgt nr. 940 (29279).

De heer Van Nispen (SP):

Een slotopmerking van mijn kant, voorzitter, een korte reactie op de inbreng van de PVV vandaag, die eigenlijk niet veel verder kwam dan "dit willen we niet", maar verder met geen enkel serieus alternatief kwam om die vastgelopen strafrechtketen te repareren, anders dan "efficiënter werken". Ik weet niet zo goed of ik hier nou om moet lachen of eigenlijk zachtjes moet gaan zitten huilen.

Dank u wel.

De voorzitter:

Aan u de keus. De heer Sneller, D66.

De heer Sneller (D66):

Dank, voorzitter. Dank aan de bewindspersonen voor hun beantwoording, de reflectie op hoe het proces toch ontspoord is en de intentie om het vanaf nu meer op de rails te houden. Ik wil nog aansluiten bij wat de minister zei: het is kiezen in schaarste. Tegelijkertijd merk ik hier en in het debat over het gevangeniswezen eigenlijk dezelfde dynamiek. De coalitie bepaalt via het hoofdlijnenakkoord wat er buiten haken wordt geplaatst — financiële kaders, financiële keuzes, symboolpolitiek over harder straffen, een taakstrafverbod — maar geeft niet thuis wat betreft de oplossingen die er dan vervolgens nodig zijn en de keuzes die er moeten worden gemaakt, die niet altijd aangenaam zijn; dan geeft de helft of driekwart niet thuis. Er wordt weinig perspectief

geboden op een structurele oplossing of verbetering. Vervolgens wordt er tegen de andere helft of minder dan de helft van de Kamer toch een soort van gezegd "we rekenen op jullie steun" of "we hopen op jullie steun hiervoor". Ik denk dat dat een keer gaat knellen. Die rek gaat er een keer uit. De oplossing zit volgens mij in die structurele oplossingen. Ik doe dus ook een beroep op deze bewindspersonen om daar meer werk van te maken.

De voorzitter:

Mevrouw Michon-Derkzen, VVD.

Mevrouw Michon-Derkzen (VVD):

Voorzitter, dank u wel. We zijn het aan alle mensen thuis en de slachtoffers verplicht om te zorgen dat daders daadwerkelijk gestraft worden en graag ook een beetje snel. Ik heb twee moties.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Kamer een parlementaire verkenning heeft uitgevoerd over de strafrechtketen;

constaterende dat de aanbevelingen zijn opgenomen in de aangenomen motie-Ellian c.s. (29279, nr. 805) maar dat deze motie tot op heden niet volledig is uitgevoerd;

constaterende dat de laatste Strafrechtketenmonitor laat zien dat de doorlooptijden bij verschillende geprioriteerde zaakstromen, zoals jeugd, ernstige verkeersmisdrijven en ernstige zedenmisdrijven, niet verbeteren;

overwegende dat de Algemene Rekenkamer ook al jaren ernstige tekortkomingen heeft geconstateerd ten aanzien van de strafrechtketen;

overwegende dat goedbedoelde initiatieven zoals het Bestuurlijk Ketenberaad tot op heden onvoldoende smart-geformuleerde doelstellingen en ketenbrede afspraken hebben opgeleverd;

verzoekt de regering te bewerkstelligen dat in lijn met het hoofdlijnenakkoord meer prestatieafspraken in de strafrechtketen worden gemaakt, startend in 2026, en dat de motie-Ellian c.s. onverkort wordt uitgevoerd,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Michon-Derkzen.

Zij krijgt nr. 941 (29279).

Mevrouw Michon-Derkzen (VVD):

Voorzitter. Mijn tweede motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het Openbaar Ministerie (OM) wettelijk gezien vanaf 2008 de bevoegdheid heeft een strafbeschikking op te leggen;

constaterende dat de strafrechtketen is vastgelopen, waardoor er bijvoorbeeld in 2022 door gebrek aan zittingscapaciteit in één keer 1.500 zaken bij de rechtbank Gelderland moesten worden geseponeerd;

overwegende dat het OM sinds 1 februari 2025 de strafbeschikking vaker toepast bij veelvoorkomende vermogenscriminaliteit, zoals winkeldiefstal en heling;

overwegende dat dit beleid van het OM erop is gericht om meer daders te straffen, waardoor een aantal zaken die nu zouden worden geseponeerd, voortaan met een strafbeschikking worden afgedaan;

overwegende dat het OM in afwachting van een tweetal onderzoeken heeft besloten deze tijdelijke instructie niet verder te zullen intensiveren;

verzoekt de regering in overleg te treden met het WODC om te bevorderen dat het WODC-onderzoek naar de inzet van strafbeschikkingen zo snel als mogelijk wordt afgerond, zodat de resultaten in 2026 kunnen worden meegenomen bij het vergroten van de effectiviteit en het terugdringen van de doorlooptijden in de strafrechtketen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Michon-Derkzen.

Zij krijgt nr. 942 (29279).

Mevrouw **Michon-Derkzen** (VVD):
Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

De heer Eerdmans, JA21.

De heer **Eerdmans** (JA21):

Voorzitter, dank aan u en aan de beide bewindspersonen. Twee moties van JA21. De motie over het uitzonderen van geweldsdelicten.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het OM op 17 februari had besloten vaker een strafbeschikking op te willen leggen, zoals een boete of een taakstraf;

verzoekt het kabinet te garanderen dat geweldsdelicten met letsel uitgezonderd zijn en blijven van de richtlijn van het OM,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Eerdmans en Diederik van Dijk.

Zij krijgt nr. 943 (29279).

De heer **Eerdmans** (JA21):

En de motie over de wasstraat, voorzitter.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat een meerderheid van de Kamer een pilot met een wasstraat wil voor grote groepen wetsovertredende demonstranten;

verzoekt het kabinet om in samenspraak met de politie, het OM en de gemeente Den Haag een dergelijke pilot te realiseren bij een van de eerstvolgende snelwegblokkades op de A12,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Eerdmans en Michon-Derkzen.

Zij krijgt nr. 944 (29279).

De heer **Eerdmans** (JA21):

Dank u wel.

De voorzitter:

Mevrouw Bikker van de ChristenUnie.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Voorzitter, dank u wel. Dank aan beide bewindspersonen voor de beantwoording en voor de toelichting waarom er, ook gelet op de nood bij de rechtspraak en in de strafrechtketen, begrip zou moeten zijn voor een Openbaar Ministerie dat gebruikmaakt van de bevoegdheden die door de Kamer zijn gegeven, ook bij het nieuwe Wetboek van Strafvordering.

Voorzitter. Voor mijn fractie geldt: liever een strafbeschikking dan een sepot. Wij zullen van hieruit onze steun, voor

zover die ertoe doet, uitspreken dat het OM daarin ook gewoon zijn weg bewandelt. Vanzelfsprekend is het goed, juist ook in het licht van de strafbeschikking en met het oog op hoe zich dat verder ontwikkelt naar de toekomst toe, dat we heel serieus kijken naar de bevindingen van het WODC en naar wat er nodig is om de strafbeschikking een effectief instrument te laten zijn, om ervoor te zorgen dat er in het evenwicht gerechtigheid blijft geschieden, zou ik bijna zeggen in een mooi oud-Hollands woord. Want juist dan kunnen we met vertrouwen de neutraliteit van het OM volledig blijven zien staan. Het meest wonderlijke in dit debat vind ik dat een aantal partijen daarin toch krassen aanbren- gen door de manier waarop er vanuit politiek Den Haag over die positie wordt gesproken en door het gemak waar- mee er wordt gezegd dat ze maar wat efficiënter moeten werken. Sorry, maar of je komt met voorstellen of je houdt ... Ik zou het zo waarderen als we een stap verder kunnen komen dan alleen zulke opmerkingen maken. Laat ik het daarbij houden.

Voorzitter, steun dus richting het kabinet en richting de trias politica.

De voorzitter:

De heer Krul van het CDA ziet af van zijn spreektijd. Dan de heer El Abassi van DENK.

De heer **El Abassi** (DENK):
Voorzitter.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat veel burgers bij het accepteren van een strafbeschikking niet weten dat dit kan leiden tot een straf- blad;

overwegende dat een onwetende instemming met juridi- sche consequenties de rechtszekerheid en het vertrouwen in het strafrecht ondermijnt;

verzoekt de regering te waarborgen dat het OM verplicht wordt om voor het opleggen van een strafbeschikking actief en begrijpelijk te informeren over de gevolgen, waaronder het strafblad,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden El Abassi en Van Nispen.

Zij krijgt nr. 945 (29279).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de toepassing van OM-strafbeschikkingen is uitgebreid terwijl lopende onderzoeken van het WODC en de procureur-generaal nog niet zijn afgerond;

overwegende dat deze evaluaties essentieel zijn om mogelijke rechtsstatelijke risico's in kaart te brengen;

verzoekt de regering geen verdere uitbreiding van de OM- strafbeschikking toe te staan voordat deze lopende onder- zoeken zijn afgerond en aan de Kamer zijn overgelegd,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid El Abassi.

Zij krijgt nr. 946 (29279).

De heer **El Abassi** (DENK):

Voorzitter. Het is belachelijk dat de politie wordt verweten niet efficiënt te werk te gaan. Dat komt ook nog eens van een partij in deze Kamer die het recht niet heeft om dat te zeggen, zo is mijn mening. Daarom de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat:

- de PVV het OM publiekelijk bekritiseert en stelt dat strafbeschikkingen nodig zijn door inefficiëntie, vanwege bijvoorbeeld politieaanwezigheid bij iftars;
- PVV-Kamerleden volgens openbare cijfers het minst actief zijn qua moties, amendementen en debatdeelname;
- strafbeschikkingen voortkomen uit politieke keuzes;

overwegende dat ongefundeerde aanvallen op politie en OM de rechtsstaat ondermijnen;

verzoekt de Kamer uit te spreken dat niet politie of OM, maar juist de PVV inefficiënt handelt in haar parlementaire werk,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid El Abassi.

Zij krijgt nr. 947 (29279).

De heer **El Abassi** (DENK):

Dank u wel.

De voorzitter:

Wat moet ik daar nu weer van vinden?

De heer **El Abassi** (DENK):

Ik was vergeten te zeggen dat mijn eerste motie mede is ingediend door de heer Van Nispen.

Mevrouw **Michon-Derkzen** (VVD):

Ik gun iedereen z'n motie, ook de heer El Abassi, maar volgens mij is het een spreek-uitmotie. Nu is het een "verzoekt de Kamer uit te spreken". Ik hecht echt wel een beetje aan de hygiëne van het opstellen van moties. Ik denk dat de heer El Abassi hiermee een spreek-uitmotie wil bewerkstelligen. Ik wil hem aanraden om dat redactioneel aan te passen.

De heer **El Abassi** (DENK):

Het is inderdaad een spreek-uitmotie.

De **voorzitter**:

Dan is de volgende spreker van de zijde van de Kamer de heer Emiel van Dijk van de PVV.

De heer **Emiel van Dijk** (PVV):

Dank u wel, voorzitter.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het Openbaar Ministerie in steeds meer gevallen strafbeschikkingen wil gaan uitvaardigen;

constaterende dat strafbeschikkingen momenteel zelfs uitgevaardigd kunnen worden bij misdrijven tegen de persoonlijke vrijheid, tegen de zeden en bij mishandeling;

overwegende dat juist deze delicten de grootste impact hebben op de veiligheid en het veiligheidsgevoel van slachtoffers;

verzoekt de regering met een voorstel of aanwijzing te komen om de inzet van een strafbeschikking uit te sluiten voor de titels XIV (Zeden), XVIII (Persoonlijke vrijheid) en XX (Mishandeling) van het Tweede Boek van het Wetboek van Strafrecht,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door het lid Emiel van Dijk.

Zij krijgt nr. 948 (29279).

De heer **Emiel van Dijk** (PVV):

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:

De laatste spreker van de zijde van de Kamer is de heer Diederik van Dijk van de Staatskundig Gereformeerde Partij.

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):

Dank u wel, voorzitter. Dank aan de bewindspersonen voor de beantwoording.

Ik heb één motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat een onherroepelijke veroordeling consequenties heeft voor het rechtmatig verblijf in Nederland voor vreemdelingen waarbij het instrument van de glijdende schaal gehanteerd wordt;

overwegende dat illegale vreemdelingen en asielzoekers niet onder de werking van de tijdelijke instructie vallen, maar dat niet uitgesloten is dat dit bij nieuwe tijdelijke instructies wel gebeurt;

overwegende dat de glijdende schaal enkel vrijheidsbenemende straffen meeweegt en dat strafbeschikkingen niet worden meegenomen in een besluit tot het voortzetten van verblijf;

verzoekt de regering illegale vreemdelingen en asielzoekers nooit onder de reikwijdte van OM-strafbeschikkingen te laten vallen;

verzoekt de regering tevens de mogelijkheid te onderzoeken om naast vrijheidsbenemende straffen ook taakstraffen en geldboetes mee te wegen bij de glijdende schaal,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door de leden Diederik van Dijk, Eerdmans, Krul en Emiel van Dijk.

Zij krijgt nr. 949 (29279).

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):

Dank u, voorzitter.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Ik schors zeven minuten. Daarna gaan we luisteren naar de beide bewindspersonen.

De vergadering wordt van 22.09 uur tot 22.16 uur geschorst.

De **voorzitter**:

Het woord is aan de minister.

Minister Van Weel:

Voorzitter, dank. Dank ook voor de inbreng van de leden in de tweede termijn. Gelet op de tijd zal ik mij beperken tot de appreciatie van de moties.

Ik begin met de motie op stuk nr. 932 van de heer Six Dijkstra. Ik heb hier al veel woorden aan gewijd in mijn eerste termijn. Deze motie wil ik echt met klem ontraden. Ik vind dat er een zorgvuldig proces gevolgd moet worden. Ik heb al, indicatief, aangegeven dat het verlagen van het strafmaximum van zes naar drie jaar ertoe leidt dat 5.800 zaken straks niet meer met een strafbeschikking kunnen worden afgedaan, terwijl dat nu wel het geval is. Het zal iets minder zijn als we dat naar vier jaar brengen. Maar dan nog: er blijven ontzettend veel delicten over die de heer Six Dijkstra niet noemde. Ik noem maar wat: witwassen en valsheid in geschriften. Dat zijn allemaal zaken waar een strafmaximum van zes jaar op staat; die kunnen dan niet meer met een strafbeschikking worden afgedaan. Het is prima om daar een gesprek over te hebben in het licht van de tweede aanvullingswet. Maar ik wil me niet via een motie laten dwingen om dit in een wet op te nemen. Ik ontraad 'm dus met klem. Dat blijft ook mijn oordeel.

De voorzitter:

Volgens mij hebben we dit al een aantal keren gewisseld. Maar goed, de heer Six Dijkstra.

De heer Six Dijkstra (NSC):

Dan ga ik het nog één keer proberen, voorzitter. Kan de minister dan cijfers aanleveren over wat het verschil zou zijn als je van zes jaar naar vier jaar zou gaan? Hoe kijkt de minister aan tegen datgene wat ik expliciet in het dictum heb opgenomen, namelijk dat er uitzonderingen mogelijk zijn, bijvoorbeeld voor de delicten die de minister beschrijft?

Minister Van Weel:

Ik kan u als toelichting pagina's aan wetsgeschiedenis geven over hoe die zes jaar tot stand is gekomen. Ik zou de heer Six Dijkstra toch willen vragen om die tot zich te nemen en daar een zorgvuldig oordeel over te vormen, om dan in het licht van de tweede aanvullingswet gefundeerd het debat aan te gaan. Maar dat is echt iets anders dan nu op een achternamiddag met een motie zo'n grote wijziging doorvoeren. Ik vind dat gewoon niet zorgvuldig; daarom ontraad ik 'm met klem.

De heer Van Nispen (SP):

De minister heeft deze motie gekregen van twee coalitiepartijen. Hij zegt niet voor niets: ik ontraad 'm met klem. Zou de minister deze motie, mocht deze aangenomen worden, wel uitvoeren?

Minister Van Weel:

Daar loop ik nooit op vooruit. Ik ontraad 'm met klem. Ik hoop daarmee dat de motie niet wordt aangenomen, omdat ik hecht aan zorgvuldigheid in wetgeving. Ik hoop dat dat gedeeld wordt in de Kamer.

De voorzitter:

Afrondend.

De heer Van Nispen (SP):

Maar er is een verschil tussen iets ontraden en iets met klem ontraden. Waarin zit dat verschil 'm dan in?

Minister Van Weel:

In twee woorden: "met" en "klem". Ik hoop dat het impact heeft op uw stemgedrag, maar meer dan dat niet.

De motie op stuk nr. 933 van de heren Six Dijkstra en Van Nispen kan ik oordeel Kamer geven — ik heb namelijk echt sympathie voor het creëren van transparantie hierin — mits ik de motie als volgt mag uitleggen. Ik ga in overleg met het OM om te bespreken hoe er meer inzicht kan worden gegeven in het soort en het aantal strafbeschikkingen die jaarlijks worden opgelegd. Ik informeer uw Kamer daarover. Ik heb eerder gezegd dat volledig anonimiseren echt een enorme administratieve last met zich meebrengt, maar hiermee hoop ik wel een beweging te kunnen maken.

De voorzitter:

De heer Van Nispen beaamt dat. Dan krijgt de motie oordeel Kamer. Ik neem aan ook met klem.

Minister Van Weel:

Wat u wilt, voorzitter. De motie op stuk nr. 935 van mevrouw Lahlah geef ik oordeel Kamer. Ik zal met het OM bespreken dat er wordt gewacht met een eventuele verdere uitbreiding totdat de rapporten zijn besproken met de Kamer. Ik wil wel benadrukken dat ik verder wil met het lopende wetgevingstraject gericht op rechtsbijstand bij de strafbeschikking. Dat geldt ook voor de eerste aanvullingswet, met de voorwaardelijke strafbeschikking. Dat is in lijn met wat we vandaag hebben besproken en de wens van de heer Van Nispen. Maar als het niet op die lopende wetgevingstrajecten ziet, maar op verdere uitbreiding, dan kan ik het oordeel aan de Kamer laten.

De voorzitter:

Mevrouw Lahlah beaamt dat.

Minister Van Weel:

Dan de motie op stuk nr. 938 van mevrouw Wijten-Nass.

De voorzitter:

De andere moties worden door de staatssecretaris gedaan, begrijp ik.

Minister Van Weel:

Ja. Zo niet, dan doen we nog een veegslag, gelet op de korte schorsing. Maar ik hoop dat we dekkend zijn. De motie op stuk nr. 938 wil ik oordeel Kamer geven.

De motie op stuk nr. 940 van de heren Van Nispen en Sneller geef ik oordeel Kamer. Ik zit even in mijn papieren te kijken of ik de verdere toelichting nodig heb, want dat is niet altijd het geval. In dit geval geef ik die niet.

De motie op stuk nr. 941 van mevrouw Michon-Derkzen geef ik oordeel Kamer, als ik 'm als volgt mag interpreteren. We voeren de motie uit zoals we het ook in het regeerpro-

gramma hebben opgenomen. Daarin hebben we namelijk uiting proberen te geven aan datgene wat in het hoofdlijnenakkoord werd afgesproken, maar in iets meer tekst.

De voorzitter:

Mevrouw Michon beaamt dat.

Minister Van Weel:

De motie op stuk nr. 942 van mevrouw Michon-Derkzen geef ik zonder verdere toelichting oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 943 van de heer Eerdmans moet ik ontraden. Op het moment dat de uitkomsten van de onderzoeken naar de strafbeschikking bekend zijn, moeten we ook gaan bepalen hoe we verder moeten met de strafbeschikking. Daar wil ik nu niet op vooruitlopen.

De motie op stuk nr. 944 van de heer Eerdmans over de wasstraat geef ik oordeel Kamer, als volgt op te vatten. Ik had u al verteld dat er overleg heeft plaatsgevonden met de lokale driehoek in Den Haag. Die had zich bereid getoond om te kijken hoe ze deze pilot konden hebben. Ik ga u verslag uitbrengen van hoe dat loopt, niet alleen voor de afgelopen demonstratie, maar ook voor de komende. Daarmee zal ik me niet beperken tot één pilot. Als we het op meerdere plekken kunnen doen en we meerdere lokale driehoeken bereid kunnen vinden, dan zullen we dat zeker doen. Het is uiteraard wel aan de lokale driehoek om het uit te voeren. Ik kan dat niet zelf doen.

De motie op stuk nr. 946 van de heer El Abassi is overbodig. Het OM heeft namelijk zelf al aangekondigd om geen verdere uitbreiding te doen totdat de onderzoeken zijn afgerond. Dat hoeft dus niet door de regering te worden afgedwongen.

De motie op stuk nr. 948 van de heer Emiel van Dijk wil ik ook ontraden. Dat is om dezelfde reden dat ik de motie op stuk nr. 932 van de heer Six Dijkstra ontraadde. We moeten hier echt wachten op een ordentelijk proces. We moeten de spelregels die in 2008 zijn vastgelegd niet nu op een achternamiddag willen veranderen.

De voorzitter:

De heer Emiel van Dijk, kort.

De heer Emiel van Dijk (PVV):

Ik wil de minister er nog aan herinneren dat hij bij het debat over het Wetboek van Strafvordering hetzelfde argument hanteerde: "Ik wil nu niet vooruitlopen op de debatten die we gaan hebben." We hebben de rondetafel gehad over de strafbeschikkingen. We hebben nu het debat over de strafbeschikkingen. We draaien in cirkeltjes. De minister verwijst naar debatten uit het verleden en dan weer in de toekomst. Als puntje eenmaal bij paaltje komt, wil hij er niet aan. Dat vind ik wel een beetje jammer.

Minister Van Weel:

Nee, daar verwijs ik niet naar. Ik heb dat toen gezegd, omdat dat bij een plenaire afronding van een heel zorgvuldig wetstraject onverhoopt werd ingediend, omdat het in de

publiciteit kwam. Toen heb ik gezegd: laten we het gesprek daarover hebben. Dat gesprek hebben we nu. Een eventueel wetgevingstraject is wat mij betreft aan de orde als we ook de uitkomsten van de onderzoeken van de pg van de Hoge Raad en het WODC hebben en als we over de tweede aanvullingswet met elkaar te komen spreken. Dat is wat mij betreft het moment daarvoor.

Dan de motie op stuk nr. 949 van de heer Diederik van Dijk. Die moet ik "ontijdig" geven. De zaken met betrekking tot deze doelgroep worden afhankelijk van de feiten en omstandigheden voor de rechter gebracht. Dat verandert niet. Het doelgroepenbeleid van het OM blijft ook in stand. Dat betekent dat er extra aandacht is en blijft voor bijvoorbeeld de vervolging van de overlastgevende asielzoekers en recidivisten. Waar mogelijk wordt lik-op-stukbeleid toegepast, waaronder het snelrecht. Er zijn ook geen plannen om dit te veranderen. De mogelijkheid om strafbeschikkingen op te leggen aan deze doelgroep wordt dus uit de tijdelijke instructie gehaald, zoals ook aangekondigd door het OM. Gedurende de onderzoeken van het WODC en de pg zal de instructie niet worden uitgebreid. Pas als beide uitkomsten van de onderzoeken bekend zijn, zal worden bepaald hoe verder wordt gegaan met de instructie. Daarop wil ik niet vooruitlopen. Daarom noem ik deze motie "ontijdig".

De heer Diederik van Dijk (SGP):

Toch even over deze appreciatie "ontijdig". In de huidige instructie is deze doelgroep inderdaad uitgezonderd, maar er is niet gezegd dat die uitzondering er in komende instructies wéér zal zijn. Het doel van deze Kameruitspraak is natuurlijk ook om een piketpaaltje te slaan. Daar kun je het mee eens zijn of niet, maar de appreciatie "ontijdig" begrijp ik niet heel erg goed.

Minister Van Weel:

Het is ontijdig in die zin dat het op dit moment geen punt is, omdat het OM een verandering heeft aangebracht in zijn eigen instructie en ook heeft aangekondigd zelf te wachten op de onderzoeken van het WODC en de pg bij de Hoge Raad voordat het OM überhaupt zal komen met een verdere aanpassing of uitbreiding. Ik denk dus dat het risico dat u schetst en waar u een piketpaaltje voor wilt slaan, nu niet geldt. Maar t.z.t., als die onderzoeken er zijn en als daar aanleiding toe zou zijn, kan ik me absoluut voorstellen dat u deze motie op een goed moment indient.

Dat zijn de moties op mijn terrein.

De voorzitter:

Dank u wel. Het woord is aan de staatsecretaris.

Staatssecretaris Struycken:

Voorzitter. De motie op stuk nr. 934 over meer investeren in de rechtspraak is overbodig, want dat doen we reeds op grote schaal, zoals ik heb toegelicht. Maar aangezien het een ongedekte motie is, moet ik haar alleen al op die basis ontraden. Dat is dus mijn appreciatie op de motie op stuk nr. 934: ontraden.

De voorzitter:

Met klem ook, zou ik zeggen.

Staatssecretaris **Struycken**:

Ik denk dat ontraden voldoende is.

Dan de motie op stuk nr. 936. Daar zit een klein probleem in. Dat gaat om twee woorden; het moeten er drie zijn. Er stond: "voor zomer". "Voor de zomer" is niet verstandig, want ik wil op dit punt ook het onderzoek van het WODC afwachten. Als ik "voor de zomer" mag wegdenken, zou ik de motie oordeel Kamer kunnen geven, maar zoals het er nu staat, is het ontraden.

De **voorzitter**:

Ik kijk naar mevrouw Lahlah. Mevrouw Lahlah gaat met een gewijzigde motie komen en haalt die drie woordjes eruit. Dan geeft de staatssecretaris 'm ...

Staatssecretaris **Struycken**:

Oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 937 van mevrouw Lahlah en anderen: oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 939 van de heer Van Nispen: oordeel Kamer.

Dan de motie op stuk nr. 945 van de heer El Abassi over het informeren van verdachten. Zoals ik heb uiteengezet, gebeurt dit reeds. Op die basis is mijn appreciatie "overbodig".

Daarmee zijn, als ik de lijst compleet heb, alle moties geapprecieerd en dank ik u, voorzitter.

De **voorzitter**:

U bedankt. Dank aan beide bewindspersonen; fijn dat u er was.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**:

Dinsdag stemmen wij over de moties. Tot zover de vergadering van 8 april. Ik sluit de vergadering.